

park:09-10

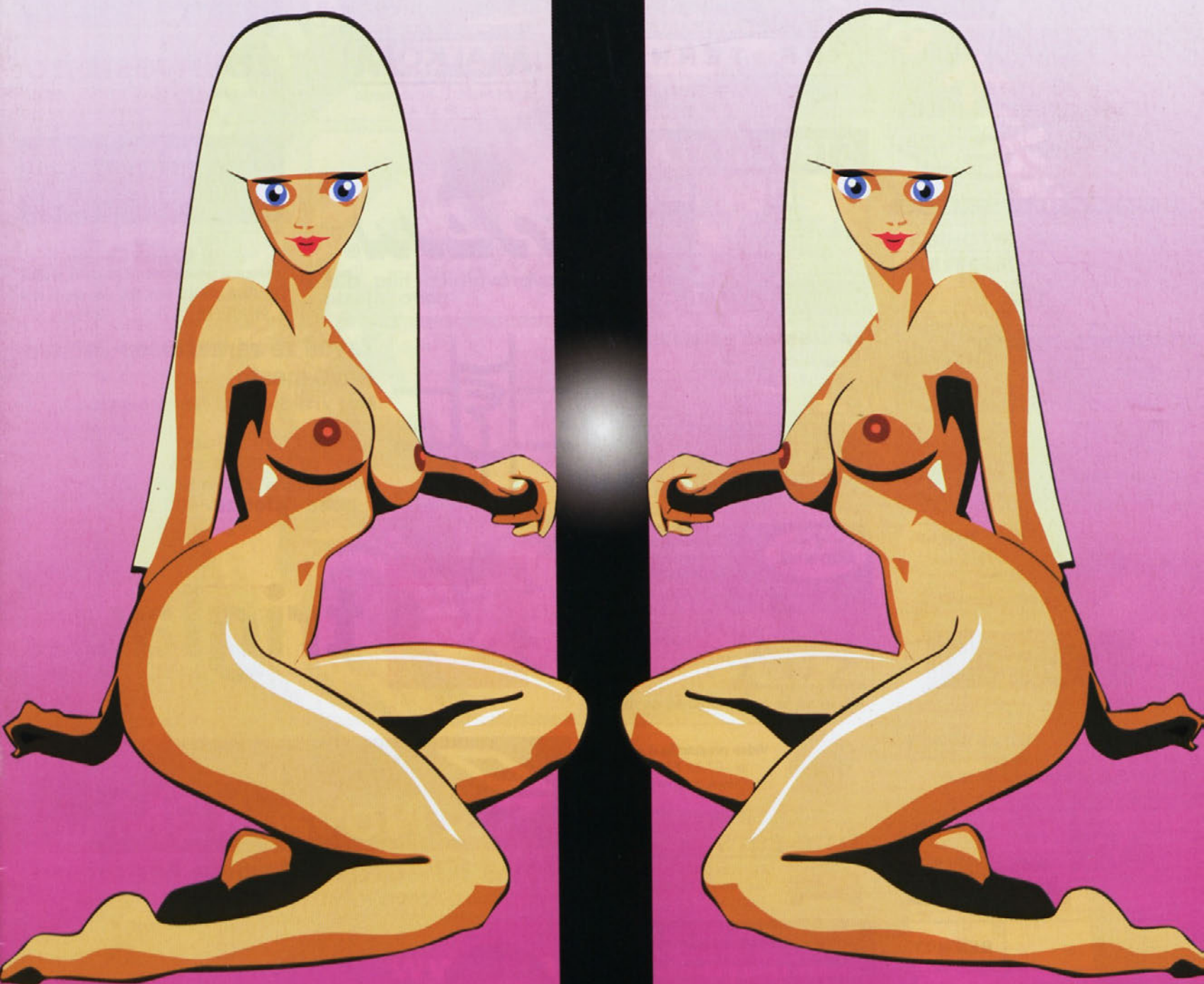
regionalni mesečnik

Dosje Komunala
Spet iščejo nepravilnosti
Direktorica pred odstavitvijo?
Žalostna podoba novomeških vrtcev

Novo mesto, številka 9/10, letnik 8, 20. junij 2005, cena

Knjižnica Mirana Jarca
Rozmanova 26

8000 Novo mesto



ODPRITE VRATA LJUBEZNI

Forex Commerce d.o.o.
Smrečnikova ulica 19
8000 Novo mesto

BIRO
Rozalja Judež s.p.
Velika Cesta 128
8000 Novo mesto
tel./fax: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: daro.biro@siol.net
GSM: 041 641 133

BOPLASI
PVC-ALU-LES
OKNA IN VRATA ZA VAŠ DOM
Krka 57, 8000 Novo mesto / tel: 07 33 71 370 / fax: 07 33 71 371

JAKOPIN www.jakopin.si
CELOVITO URESNIČEVANJE GOSTINSKIH PROSTOROV

ABC Cibic Novo mesto d.o.o.
projektiranje, svetovanje, nadzor
Novi trg 1, Novo mesto
tel.: 07 33 70 320

Lesbo mizarstvo
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

Luminus .si

PEGAS
MEDNARODNI TRANSPORT
Turkova 2, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 33 21 308

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
PROVA e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

Elica Križ s.p.
Pridobivanje upravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, Novo mesto
tel.: 07 33 24 851

MAJCEN
Novo mesto
Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

SILVER
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

ARHITEKTON d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje
inženiring

GPI
Gradbeno projektiranje
in inženiring d.o.o.
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

Mala d.o.o.
Olivno olje, Karlovačko pivo
Šolska cesta 12, Otočec
tel.: 07 30 99 160

Novi Medij
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E-mail: novi.medij@siol.net

AURORA
HOBI & ART
Breg 1, Novo mesto, tel.: 07 33 23 055

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

MALKOM
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

Avtogalant
izdelava in prodaja
izpušnih cevi
in katalizatorjev
Ob potoku 10, Novo mesto
tel. 07 3346 111, fax: 07 33 46 113

STROJNI TLAKI
LAPROM
www.laprom.si
LAPROM d.o.o., ulica 28. maja 1, Ljubljana
GSM: 041-772-686

tilia
zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
Gorenja vas 9a
8220 Šmarješke Toplice
GSM: 041 619 625

AVTOHIŠA ADRIA
Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

MONTAŽA IN POPRAVILNO VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 070 875 032

Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto
Mej vrti 5, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 39 34 100
Faks: (07) 39 34 101
Splet: www.zzv-nm.si
E-pošta: info@zzv-nm.si

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto

Računovodski servis
Jožica Bukovec s.p.
Adamičeva ulica 2
tel.: 07 33 79 130

AVTOŠOLA RIBA
Ulica stare pravde 15,
Novo mesto
tel.: 07 33 26 722

Branko Tratar s.p.
projektiranje,
posl. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

AKZO NOBEL
AICO Novo mesto d.o.o.
Podbevškova ulica 32
OBRTNA CONA CIKAVA
Tel.: 07/ 33 80 610, fax: 07/ 33 80 611
aico.doo@siol.net • www.aico-nm.si

Konvikt
REKLAMNA AGENCIJA

stiA
d.o.o. Novo mesto
tel.: 07 39 34 780 • fax: 07 39 34 789

Moba
Izdelava posteljnih vložkov Latoflex
Stopiče

VRTINEC
Video produkcija d.o.o.
tel.: 07 33 70 210
<http://www.studio-vrtinec.si>

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
Gubičeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: h.c. 07/33 21 065

fine cars® d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

RENAULT
TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202
• POOBlašČENI SERVIS VOZIL RENAULT
• AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

Vse na enem mestu: izleti, potovanja,
sejmi, letovanja, zimovanja, letalske
vozovnice za posameznike in skupine!
KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520
ROBINSON
Poslovalnica Robinson, tel. 07/33 828 00

ORIKS
VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ
OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič
Danila Bučarja 22 tel.: 07 / 33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07 / 33 73 382
GSM: 041 / 682 - 470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRTNIK OBRTNIKU!
Podružnica Žužemberk tel.: 07 / 36 91 960

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102
Izdelki iz naravnega kamna:
- spomeniki
- okenske police
- stopnice
- balkonske obrobe
- pulti, tlaki
Vse izdelke
dostavimo
in vgradimo!

triglav

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

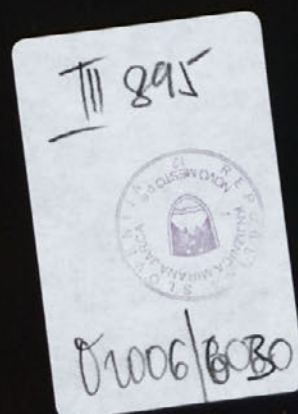
ljubljska banka
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Dolenjska in Bela krajina

Tomaž Zupančič s.p., Marjan Kozine 66, Novo mesto
Gsm: 041 693 190
• VARNOST
• PROTIHRUPNOST
• ELEGANCA
• PRIJAZNI SUHOMONTAŽNI POSTOPKI
• PESTRA IZBIRA GLADKIH IN RELIEFNIH POKRIVNIH PLOŠČ
Nudimo še:
VARNOSTNE IZLOŽBENE
MREŽE IN REŠETKE

svet na frekvenci Radia Krka



www.radiokrka.com



RadioKrka
106.6 MHz

Pripravljeni na plažo?



nov delovni čas:

pon. - čet.:
9.00 - 21.00

pet.:
9.00 - 22.00

sob.:
**9.00 - 13.00/
zvečer po potrebi**

**Glavni trg 6
Novo mesto**

knjigarna:kavarna:GOGA

RUDI POTEPUŠKI

Festival uličnega gledališča Novo mesto

četrtek, 30. junij 2005 ob 18.00/ Glavni trg
Magota/ Mr. Pejo Theatre, Rusija

Ruski mojstri mask nam bodo v predstavi Magota pričarali pravljčni svet z lutkami in maskami, ki v njihovih mojstrskih rokah ožive, rastejo, plešejo, sproti nastajajo iz gline, se spreminjajo iz enega pravljčnega bitja v drugega, medtem pa se že pripravljajo nove, da pokukajo iz drugih svetov. Predstava, ki traja uro in pol, je polna prelivajočih se zgodb, nešteti podob, ki nastajajo izpod rok mojstrov na licu mesta, za trenutek oživijo in se že začno spreminjati v nekaj povsem drugega. Predstavo je omogočila tudi Krka d.d.
www.pejo.ru

petek, 1. julij 2005 ob 18.00/ Glavni trg
Kdo je gospa Roža?/ Caroline Amoros, Francija

Gospa Roža je majhna, živahna starka in pod težo let upognjenega hrbta. Je zelo zanimiva oseba, prava mala godrnjavka, ki pa zna biti prav prijazna, dobrohotna in šaljiva do ljudi na ulici. Skozi humor, ki prihaja iz nepričakovanih presenečenj, mala starka pripoveduje o današnjem svetu; dotika se tako radosti druženja kot tegobe osamljenosti, lahkotnosti mladosti kot bremen starosti, spominov na prijetno družinsko praznovanje kot samotnega Božiča, domačnosti malih vrtičkov kot onesnaževanja velikih kmetijskih koncernov. Gospa Roža nas nasmeje in hkrati v nas zbudi razmislek!
www.princesses-peluches.com

sobota, 2. julij 2005 ob 18.00/ Novi trg
Protipolucijske brigade/ Les Sangles, Francija

Francoski zračni artisti, ki so prava atrakcija s svojimi mojstrovinami na trapezu in vrvi, v svojih predstavah pokažejo veliko mero spretnosti in akrobatskih sposobnosti. Pri nas bodo gostovali s predstavo Protipolucijske brigade, v kateri nastopajo trije delavci, specialisti za okolje, ki pridejo iz svojega potujočega laboratorija. Medtem, ko jemljejo vzorce okolja, letajo naokoli, medtem pa se z njihovimi telesi dogajajo čudne reči, ki jih animirajo z mojstrsko igro in akrobacijo. Predstava je zelo spektakularna, obogatena s cirkuškimi prvini, predvsem pa je pomembno njihovo sporočilo o nujnosti ohranjanja čistega okolja.
www.lesangles.com

sobota, 2. julij 2005 od 9.00 do 20.00/ Glavni trg
Plaža/ Društvo Naprej Nazaj, Novo mesto

Včasih ni potrebno, da prebedimo noč v potovalni mrzlici, gledajoč na kovčke, če nismo morda pozabili nečesa res nujnega, brez česar ne bomo na plaži preživel. Tokrat plaža z vsemi svojimi revijami, sladoledi, ping pongi, šahi, taroki in ljudmi, ki se ne jezijo, prihaja kar do nas. Na Glavnem trgu bomo preživel dan na mivki, ležalnikih, pod sončniki in igrali odbojko na mivki. Spremljali bomo tudi otroško prvenstvo v odbojki na mivki. Vabljeni vsi, ki vam dogaja drugčen dan dopust!

RHYTHM // HARMONY // BOOKSTORE GOGA // CULTURAL CENTER JANEZ TRDINA // MAJENCE

DOVIC // ADVANCED // LATINO COMBO // ADVANCED ENSEMBLE // ETHNO ENSEMBLE

PATHNOT BAND // GUITAR MAINSTREAM COMBO // THE FOOL COOL JAZZ ORCHESTRA // JAZZON

FERRY // GONGZI QUARTET // JAM SESSIONS // FINAL CONCERT // MASTERCLASS

ETHNO JAZZ GUITAR // TRUMPET // TROMBONE // SAXOPHONE // PIANO // BASS // DOUBLE BASS

FRANCOSKI // STEFANOVSKI // VLOEIMANS // JEFFERY // SANTORO // MICHELUTTI // CHICCO

FRANCOSKI // ZJACA // LUMPER // JAZZ GUITAR // DRUMS // PERCUSSION // VIOLIN // VOCAL

COMPOSITIONS // SPECTRES // BASIN // INTERMEDIATE // SINGERS BAND // VOCAL GROUP

CLUB LOKI // PATRIOT // MUSEUM GARDENS // MUSIC SCHOOL // IMPROVISATION

CLASSICAL // AVANTGARDE // MAINSTREAM // SWING // FUSION // BOP // FESTIVAL

.jazzntv glasbena delavnica
festival
nagrada jazzon

©) Mednarodna glasbena delavnica in festival // VI. International Music Workshop and Festival
Mednarodna muzična razstava / Festival // Die Internationale Musikwoche und Festival // Festival international de musique et festival
Novo mesto, Slovenija, 15. - 20. avgust 2005
www.jazzntv.com



Založba GOGA



NAPREJ NAZAJ



Podžupan ali podnovak?

Uroš Lubej

Na nedavni novinarski konferenci se je direktor novomeške komunale – na njegovi levi strani je sedel Borut Novak - v celoti postavil v bran delovanju nekdanjega vodstva tega javnega podjetja. Alojz Muhič, od nedavnega tudi podžupan Mestne občine Novo mesto pa tudi najverjetnejši kandidat stranke LDS na županskih volitvah 2006, je računskemu sodišču, ki je Komunalni izdalo negativno mnenje, očital nestrokovnost in politično motiviranost njihove revizije.

Novinarska konferenca je bila pravzaprav poskus popolne diskreditacije dela računskega sodišča. Le-to po mnenju Muhiča deluje na podlagi pritiskov »zunanjih« subjektov, policije ali tožilstva, tako da naš podžupan dvomi v strokovnost najvišje revizijske ustanove v državi. Meni, da imajo očitane nepravilnosti zgolj značaj prekrškov in kaznivih dejanj. Napovedal je tudi upravni spor in ustavno pritožbo. Kot neodgovorno izjavo je označil tudi predlog predsednika nadzornega sveta Komunale Jožeta Derganca, naj direktor razreši tri vodstvene delavce, ki so v spornem obdobju nosili največjo odgovornost.

Nedvomno so Borut Novak in ostali nedolžni, dokler se jim ne dokaže morebitna krivda. Toda direktor Alojz Muhič je bil na čelo javnega podjetja postavljen tudi z argumentacijo, da gre za zunanje strokovnjake, ki bo uspel urediti poslovanje podjetja in bo konstruktivno sodeloval v preiskavi policije, tožilstva in navsezadnje tudi računskega sodišča. A njegovo držo zaznamuje predvsem to, da neomajno brani dejanja ovadenih, kar je nenavadno, saj v času domnevnih kaznivih dejanj sploh ni bil član vodstva podjetja.

V času direktovanja Boruta Novaka je v Komunalni po mnenju računskega sodišča prišlo do oddajanja poslov brez javnih naročil, predragega zaračunavanja vodomero, izkazovanje previsokega dobička, previsoke plače direktorja, nepravilnih obračunov, prevzemanja nedokončanih del in nenavadnih računskih napak.

Ni nepomembno dejstvo, da so vsi ovadeni prav po zaslugi sedanjega direktorja še vedno na visokih položajih v javnem podjetju, še bolj pa je nenavadno to, da je iz podjetja morala oditi edina članica tedanje uprave, ki v sporne posle sploh ni vpletena, je pa o njih veliko vedela.

Zakaj se je moral direktor Muhič tako odločno postaviti proti mnenju najvišje revizijske ustanove v državi? Kakšni so njegovi motivi? Je bila javnost od nadzornega sveta vendarle zavedena, ko so ustvarjali vtis, da je Muhič postavljen zato, da se bo v Komunalni naredil red? Ali je šlo bolj za to, da se skuša zadeve diskreditirati, zbanalizirati in skriti morebitno širšo skorumpiranost novomeške elite?

Gospod Muhič bi tudi zaradi tega, ker je podžupan mestne občine Novo mesto, moral spoštovati mnenje računskega sodišča in ukrepati v skladu z njim. Druga možnost je pač, da sam odstopi.



Mr. K.

DOLENJSKA

Direktorica pred odstavitvijo?	6
Dosje Komunala	6
Spet iščejo nepravilnosti	7
Ovadeni še vedno na visokih položajih	8
SDS za sklic izredne seje	8
Iz občinskega sveta	8
Žalostna podoba novomeških vrtcev	9
Občina ne vidi Vidka	9
Pacient živi, uspeh operacije neznan	10
Poskusna zapora dela Glavnega trga	10
Jama na Jakčevi	10
Novo mesto izgubljenih priložnosti	11

KOLUMNE

Poletje brez Sniffa in Goginih vrtov	12
Mreža	13

INTERVJU

Stane Granda, zgodovinar	14
FOTOPUB	16

MANCA JUVAN, SKRITJE VOJNE RANE

GOGINO POLETJE	16
Necj Gazvoda, Matjaž Brulc, Barica Smole, Sebastijan Pregelj,	
Raymond Carver, Damijan Šinigoj, Veselin Marković	17

CETRTA DIMENZIJA

Hladna lepota skrivnostnih lobanj	33
REPORTAŽA	

Medtem ko spite	34
KULTUM	36

INFOPARK

REPORTAŽA	38
LEGLO	40

PARKEXTREME	41
STRIP	42

POTLAČ	43
	44

Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev tudi letošnji, že osmi letnik Parka zaključujemo z dvojno številko. Upamo, da bodo naše bralke in bralci to sprejeli z razumevanjem. Je pa tokratni Park najobsežnejši dosedaj, saj izhaja kar na 48 straneh. Kot vedno z udarno vsebino in tudi literarno prilogo, ki prinaša najbolj žlahtne bisere naše Založbe Goga.

Jesni štartamo z novim sloganom: »Park, vaš pes čuvaj!«, še močnejši in provokativnejši kot kadar koli. Sedaj pa se bliža poletje: čas, da odpremo vrata ljubezni ...

Uredništvo Parka

park:kolofon

regionalni mesečnik
številka 9/10, letnik 8

ISSN 1408-7189

Naslov uredništva: Park
Glavni trg 6
8000 Novo mesto
07 393 08 12
031 626 326

e-mail: park@park-on.net
web: www.park-on.net

Naročila, distribucija:
07 393 08 12

Trženje: Matjaž H. Grum
gsm: 031 549 906
matjaz.grum@zalozba-goga.si
Boštjan Volk
gsm: 031 426 748
tel: 07 393 08 12
bostjan.volk@park-on.net

odgovorni urednik: Uroš Lubej

uredništvo: Tina Ban, Boris Blaič, Rasto Božič, Matjaž Brulc, Marjan Dovič, Iztok Kovačič, Uroš Lubej, Aleksej Metelko, Borut Peterlin, Boštjan Pucelj, Damir Skenderović, Barica Smole, Damijan Šinigoj, Mitja Simič, Žiga Virc, Marko Vide, Primož Žižek

naslovnica: Iztok Kovačič
lektorica: Nina Štampohar

filmi in prelom: Grafika Novo mesto d.o.o.
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
direktor: Gregor Macedoni

SPREHODI SE PO SVOJEM PARKU!

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2005). Prekinitev naročila je možna s pisnim preklicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega obdobja (1. julij 2005). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijaki 20%. Naročnina za tujno znaša 35 EUR, z letalsko dostavo 40 EUR.

Trženje:



MOGENAS
MLADINSKA GOSPODARSTVA MESTA D.O.O.

Spletna rešitev:



park: dolenjska

Direktorica pred odstavitvijo?

Uroš Lubej

Občinski svetnik Sašo Stojanovič (LDS) je od župana Boštjan Kovačiča zahteval, da proti direktorici občinske uprave Veri Ocvirk uvede disciplinski postopek. Prvi razlog je klic direktorice občinske uprave na uredništvo Dolenjskega lista, v katerem je prosila urednico, da ne objavijo več nadaljevanja zgodbe o netočni uri na Rotovžu. Drugi razlog pa je ravnanje direktorice v primeru Vita Prodajalne, ko so rubežniki zaradi neplačanih terjatev prišli na občino ter skorajda zasegli županov stol in njegov službeni avtomobil.

V svoji pobudi je Stojanovič zapisal, da je »direktorica uprave s posredovanjem na Dolenjskem listu izrazito rušila ugled občine, ravnanje je nedopustno in si zasluži kar največjo pozornost in ustrezno sankcijo. Ravnanje direktorice ni v skladu s Kodeksom ravnanja javnih uslužbencev. Gre za težjo disciplinsko kršitev, namreč za hudo nedostojno, nasilno oziroma žaljivo obnašanje do strank pri opravljanju dela, za prekoračitev in zlorabo pravic, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja ter za kršitev načela nepristranskosti, za kar so predvidene tudi ustrezne sankcije.«

Dolenjski list je v nekaj zaporednih izdajah v rubriki Novomeška kronika opozarjal, da ura na Rotovžu močno prehitveva. Občinski upravi nikakor ni uspelo zadevo urediti, novinarji pa so se v člankih spraševali, kako lahko nekdo vodi občino, če še ure ne zna naviti.

Drugo (ne)ravnanje direktorice Ocvirkove se nanaša na rubež, ki se je skorajda zgodil v stavbi Mestne občine Novo mesto. Stojanovič o tem pravi sledeče: »Nedvomno moramo oceniti, da gre v t. i. primeru Vita Prodajalne za izkaz novega primera hude kršitve direktorice. Tudi v tem primeru gre za težjo disciplinsko kršitev, tokrat za očitno opustitev obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja. Direktorica občinske uprave Vera Ocvirk, ki obenem v daljšem zadnjem obdobju delovanja občine pokriva tudi področje financ, je nedvomno najbolj odgovorna za spremljanje denarnih priливov in odlivov ter seveda za pravočasno pokrivanje finančnih obveznosti, torej tudi nastale obveznosti do podjetja Vita Prodajalne, zaradi katerih je v zadnji (!) fazi žal prišlo celo do incidenta z rubežniki na občini in željo po simbolno pomenljivem in nekako sprevrženem rubežu županovega stola ter avtomobila, kar pa je tudi kronski indikator direktoričinega (ne)ravnanja.« Stojanovič dodaja: »Plačilna nedisciplina je izrazito nesprejemljiva, v kolikor prihaja od lokalnih skupnosti. Ne le zato, ker na ta način občina ogroža poslovanje druge pogodbene stranke, denimo majhnega podjetnika, pač pa tudi ker plačilna nedisciplina, ki je eden od najjasnejših izrazov poslovne nemorale, izrazito krni ugled občine in župana ter niža zaupanje poslovnih partnerjev.«

V primeru Dolenjskega lista je direktorica županu zagotovila, da »se je z urednico Dolenjskega lista Jožico Dornič le pogovorila, če je kljub zaključevanju redakcije časopisa še možno pojasniti, kako poteka popravo ure na Rotovžu«, tako da je župan ocenil, da v tem primeru ne bo sprožil disciplinskega postopka. Glede odgovornosti direktorice v drugem primeru pa župan do zaključka redakcije še ni sprejel odločitve. Iz kabineta župana so sporočili le, da pospešeno rešujejo zaplet med investitorjem in oškodovanim.

Župan je Vero Ocvirk imenoval za direktorico občinske uprave oktobra 2004, po tem ko je odstopila Mojca Novak. Ocvirkova je bila pred imenovanjem vodja občinskega oddelka za finance. Kritiki ji očitajo, da ni primerna za ta položaj, saj operativno ne zmore slediti navodilom župana. Poleg tega naj bi direktorica uprave imela neprimeren in nespoštljiv odnos do zaposlenih. Kljub temu je malo verjetno, da bo prišlo do zamenjave, saj je do volitev še dobro leto dni, tako da bo župan le težko našel koga, ki se bo v tem trenutku želel izpostaviti na odgovornem položaju.



Računsko sodišče o Komunali Novo mesto

Dosje Komunala

Boris Blaić, foto: Boštjan Pucelj

Skoraj leto in pol je bilo treba čakati, da so v obliki poročila računskega sodišča v javnost prišle prve uradne informacije o nepravilnostih na novomeški Komunali, ki so lanskega marca privedle do aretacije tedanjega direktorja javnega podjetja Boruta Novaka in dveh njegovih tesnih sodelavcev. Najvišji državni revizijski organ je Komunal pred dnevi za leti 2002 in 2003 izdal negativno mnenje, vodstvo podjetja, sedanje in nekdane, pa je ob pomoči odvetnika in najete revizorske hiše hitelo pobijati ugotovitve računskega sodišča. To na 29 straneh poročila Komunal očitno številne nepravilnosti in ob tem pokaže tudi na nekaj zanimivih podrobnosti iz poslovanja javnega podjetja. Poglejmo si najbolj izstopajoče.

Predragi vodomeri

Kot so ugotovili revizorji računskega sodišča, je bilo v letih 2002 in 2003 za zamenjavo vodomerov porabljenega le nekaj manj kot polovico denarja, ki ga je Komunal iz naslova številne zaračunala uporabnikom, kar pomeni, da so ti plačevali še enkrat višjo ceno, kot bi bilo potrebno. Na Komunali pojasnjujejo, da je bila višina številne določena glede na potrebe posodobitve vodomernih naprav, a ker naj bi pilotni preizkusi pokazali, da bi bila naložba v tako tehnologijo neracionalna, so s to investicijo pre-

nehali, preveč plačano števino pa so, namesto da bi jo vrnili uporabnikom, prikazali kot dobiček in jo namenili za obnovo dotrajane vodovodne infrastrukture.

Previsoka Novakova plača

Pri preverjanju skladnosti obračunavanja plač zaposlenih po individualni pogodbi je računsko sodišče ugotovilo, da je nadzorni svet Komunale direktorju Borutu Novaku leta 1999 odobril izplačilo dodatka za delovno uspešnost v višini 10 odstotkov bruto plače. Čeprav je v Novakovi pogodbi o delu pisalo, da nadzorni svet njegovo delovno uspešnost ocenjuje sproti, ta njegove uspešnosti v letih 2002 in 2003 ni obravnaval, Novak pa je kljub temu dobival 10-odstotni dodatek.

Ob tem je računsko sodišče ugotovilo tudi to, da je javno podjetje Komunal pri določitvi Novakove plače upoštevala Kriterije za individualne pogodbe o zaposlitvi menagerjev in da je bila Novakova plača višja od plače župana Mestne občine Novo mesto. Direktorjeva plača je ostala nespremenjena tudi po spremembah Zakona o lokalni samoupravi, ki plače direktorjev javnih podjetij, po tolmačenju računskega sodišča, omejuje s plačo župana. Posledica

tega je bila, da je novomeško javno komunalno podjetje od septembra 2002 do decembra 2003 svojemu direktorju izplačevalo osnovno plačo, ki je plačo novomeškega župana preseгла za dobrih 8 milijonov tolarjev oziroma za 71 odstotkov.

Na vprašanje ali namerava znesek previsoko izplačane plače vrniti, je Borut Novak, ki je na Komunali še vedno zaposlen kot svetovalec direktorja s posebnimi zadolžitvami pri več milijonov evrov vrednem projektu izgradnje regijskega centra za ravnanje z odpadki, odgovoril, da nikoli ni dobival previsoke plače, saj da je Komunal gospodarska družba in ne javni zavod, ter da se zakon o lokalni samoupravi nanjo ne nanaša. Na drugi strani pa je njegov sedanjí šef Alojz Muhič na vprašanje ali ima tudi on višjo plačo od novomeškega župana povedal, da je njegova plača za 5 odstotkov nižja od županove, oziroma »takšna, kot jo dovoljujejo predpisi.«

Ob koncu let 2002 in 2003 je Komunal vsem zaposlenim izplačala povrnitev stroškov za vzdrževanje zaščitnih sredstev v bruto višini 60.000 oziroma 95.000 tolarjev. Kot ugotavlja računsko sodišče, Komuna-

Nepravilni obračun sredstev za vzdrževanje zaščitnih sredstev

Ob koncu let 2002 in 2003 je Komunal vsem zaposlenim izplačala povrnitev stroškov za vzdrževanje zaščitnih sredstev v bruto višini 60.000 oziroma 95.000 tolarjev. Kot ugotavlja računsko sodišče, Komuna-



la pri izplačevanju povračila stroškov ni upoštevala dveh pravilnikov o opremi za osebno varstvo pri delu, saj je dodelilo sredstva za vzdrževanje zaščitnih sredstev vsem zaposlenim, ne glede na to, ali so do opreme za osebno varstvo upravičeni oziroma jo uporabljajo ali ne. Nadomestilo so namreč dobili tudi vsi vodstveni in pisarniški delavci.

Prevzemanje nedokončanih del

Konec oktobra 2002 sta vodja nadzornega organa in vodja področja operative, razvoja in investicij na Komunali izvajalcu del obnove vodovoda Orehovica-Gorenja Stara vas podjetju Grans, Alojz Novak, s.p., (mimogrede, Alojz Novak je brat Boruta Novaka) potrdila dokončanje gradbenih del, čeprav so se dela, kot je razvidno iz gradbenega dnevnika, nadaljevala še vse do aprila 2003. Do spreminjanja datumov do-

končanja del je prišlo tudi pri gradnji kanalizacije Loke-Sela-Hrušovec (izvajalec vnovič Grans), na Komunali pa so že med revizijo pojasnili, da so to storili zaradi tega, ker so, če so hoteli izkoristiti sredstva ministrstva za okolje in prostor, gradbena dela morala biti končana do 30. 10. 2002.

Podizvajalci pri lastnih javnih naročilih

Pri obnovi vodovoda Orehovica-Gorenja Stara vas je računsko sodišče opozorilo tudi na dejstvo, da je Komunal pri tem približno 40 milijonov tolarjev vrednem naročilu sodelovala kot podizvajalec in podjetju Grans za opravljena montažna dela izstavila račun v višini dobrih 13 milijonov tolarjev. S tem je, kot navaja poročilo računskega sodišča, Komunal ravnala v nasprotju z Zakonom o javnih naročilih, ki določa, da pripravljalec razpisne dokumentacije ne sme nastopati kot ponudnik ali podizvajalec. Enako kot pri poslu z Gransom je Komunal v vlogi podizvajalca nastopala tudi pri gradnji čistilne naprave Grumberk, ki jo je vodila družba Begrad, in pri gradnji vodohrama Hrušica, ki jo je vodilo novomeško Cestno podjetje.

Fizično varovanje brez javnega razpisa

Komunal je v začetku leta 2002 z družbo za varovanje G7 po izvedenem javnem naročilu sklenila pogodbo o varovanju premoženja, dežurstvu in kontroli oskrbe s pitno vodo v letnem znesku nekaj prek 11 milijonov tolarjev. Ob tem je v letih 2002 in 2003 isti družbi brez javnega razpisa oddalo tudi dodatne posle v skupni višini dobrih 21 milijonov tolarjev. Neupoštevanje zakonitih postopkov se je posebej negativno odrazilo pri naročilu za varovanje premoženja, za katere je G7 zaračunal skoraj 100 odstotkov višjo ceno kot v minulem obdobju, ugotavlja računsko sodišče.

Nenavadna računska napaka

Komunal je leta 2002 prek javnega naročila za urejanje parkovnih površin na pokopališču v Srebrničah prejela dve ponudbi, in sicer družba HGP Brežice v višini dobrih 12 milijonov tolarjev, novomeška Trata pa je enako storitev ponudila po ceni približno petih in pol milijonov tolarjev. Slab teden po javnem odpiranju ponudb, pri katerem sta bila prisotna predstavnik obeh ponudnikov, je ponudba Trate zrasla na 10,2 milijona tolarjev, z obrazložitvijo, da je prišlo pri prvi ponudbi do računске na-

pake. Navkljub temu da je prišlo do skoraj 100-odstotnega povišanja zneska ponudbe, ki pa je še vedno ostal nižji od konkurenčnega, je računsko sodišče Komunal pri tem poslu očitalo le to, da je prekoračila rok za objavo izida postopka in da pri odpravi računске napake ni pridobila pisnega soglasja ponudnika. Na Komunali zadnji očitek državnih revizorjev zavračajo z obrazložitvijo, da posebno soglasje ni potrebno, saj je spremenjen znesek naveden v kasnejši pogodbi, ki jo je izvajalec pregledal in podpisal.

Sporno oddajanje posla urejanja površin v Novem mestu

Komunal je leta 2003 po postopku naročila male vrednosti oddala tri javna naročila, ki se nanašajo na urejanje okolja v Novem mestu. Skupna ocenjena vrednost poslov je bila 25 milijonov tolarjev, posel pa so na Komunali razdelili na tri ločene storitve, in sicer košnja zelenic (10 milijonov), urejanje zelenih površin (10 milijonov) in dela pri urejanju zelenih površin (5 milijonov). S tem ko so po vsebini eno javno naročilo razdelili na tri dele, so se, ugotavljajo na računskem sodišču, na Komunali izognili izvedbi javnega razpisa. Na Komunali pojasnjujejo, da so se za razdelitev posla odločili zato, ker naj bi imeli pomisleke o tem, ali je eno samo podjetje sposobno izpeljati vsa tri dela. Ne glede na te pomisleke je vse tri posle na koncu dobilo eno podjetje, in sicer že omenjena družba Trata.

Kot še navaja poročilo državnih revizorjev, Komunal pri oddaji omenjenega posla, ki je dejansko del njenih osnovnih dejavnosti, ni pridobila pisnega soglasja župana, še bolj pa je sporno to, da je Trata vsa dela opravila še preden je s Komunalo sploh podpisala pogodbo. Še več, skoraj polovico del so delavci Trate izvedli še pred objavo postopka oddaje javnega naročila.

Poročilo državnih revizorjev omenja še nekatere druge sporne posle in postopke, kot na primer za približno milijon in pol tolarjev napačno izpolnjenih potnih nalogov, nepravilnosti pri oddaji naročila za izdelavo ekološkega koledarja za leto 2003 in (pre)visoko ceno čiščenja poslovnih prostorov. Kakih posebnih sankcij računsko sodišče Komunali ne nalaga, je pa od javnega podjetja zahtevalo izdelavo odzivnega poročila, ki ga morajo predložiti v roku 90 dni. Odzivno poročilo mora med drugim vsebovati izkaz popravljenih napak, ob tem pa mora podjetje uvesti še mehanizme notranje kontrole, ki bodo zagotavljali preprečevanje podobnih nepravilnosti. Poročilo računskega

park: dolenjska

sodišča je v celoti dostopno na <http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/PregledNovic?OpenForm>.

Sporna neodvisnost revizije

Na poročilo računskega sodišča so se prejšnji teden odzvali tudi v Komunali, kjer so ugotovitve državnih revizorjev spodbijali med drugim tudi zaradi domnevne kršitve načela neodvisnosti dela. Kot je povedal Uroš Škufca, predstavnik družbe Praetor, ki je revizijo poslovanja v Komunali opravilo že lani, a večjih nepravilnosti ni odkrilo, naj bi bila sporna sama reprezentativnost vzorca revidiranih postopkov. »Presojalo se je le tista javna naročila, ki so bila predhodno v medijih označena kot sporna, večji del poslovanja podjetja pa je potelal v skladu s predpisi, zaradi česar računsko sodišče ne bi smelo izdati negativnega mnenja,« je prepričan Škufca.

Glede kritike o pristranskosti dela je predsednik računskega sodišča Igor Šoltes povedal, da njihovo vzorčenje temelji na informacijah, ki jih pridobijo iz različnih virov, samo presojanje postopkov pa poteka neodvisno. »Smo neodvisna ustanova in marginaliziranje naših ugotovitev za prikrivanje lastnih napak ni primerno,« je še povedal Šoltes.

Novak, Fabjanova in Kovačevič razrešeni?

Nadzorni svet Komunale bo poročilo računskega sodišča obravnaval na svoji seji 22. junija in sprejel usmeritve za nadaljnje delo podjetja, je za Park povedal predsednik nadzornega sveta javnega podjetja Jože Derganc in dodal: »Nadzornikom bom predlagal, naj se vključijo v aktivnosti za izboljšanje ugleda Komunale, in sicer na način, da zahtevajo razrešitev treh oseb, ki so v obdobju, ki ga zajema revizija, nosili največjo odgovornost.« Konkretno gre za Boruta Novaka, Jožico Fabijan in Zareta Kovačeviča, ki so še vedno zaposleni na Komunali.

Na pobudo o njegovi razrešitvi se je odzval tudi Borut Novak, ki je povedal, da bi, če kdo, moral prvi odstopiti Jože Derganc, ki bi za dogajanje in domnevne nepravilnosti v podjetju moral vedeti kot predsednik nadzornega sveta. »Take reakcije dobro kažejo na stanje duha in razmere v podjetju, v katerem se odgovornost prelaga ne tiste, ki je dejansko nimajo. Naloga nadzornega sveta namreč ni preverjanje poslovanja - za to so zadolžene notranje revizije - ampak spremljanje dela Komunale in skrb za izboljšanje stanja v njej,« je še povedal Derganc.

Računsko sodišče napovedalo revizijo poslovanja MO NM

Spet iščejo nepravilnosti

Računsko sodišče bo od 23. junija do predvidoma konca septembra izvajalo revizijo pravilnosti poslovanja novomeške občine in izkaze zaključnega računa proračuna občine za leto 2004.

O podrobnostih revizije na računskem sodišču še molčijo, iz dokumentov, ki so jih predhodno zahtevali od občine, pa je možno narediti nekaj zaključkov. Pod drobnogledom bodo najverjetneje javna naročila v letu 2004, saj je računsko sodišče od občine zahtevalo celoten seznam vseh javnih naročil (tako malih vrednosti kot tistih, ki so bila izvedena z razpisom) skupaj z izbiro izvajalca, višino pogodbene vrednosti in tudi višino plačanega zneska.

Računsko sodišče bo prav tako preiskovalo občinsko

kadrovanje, saj je od občine zahtevalo preglednico zasedenih delovnih mest s podatki o nazivu posameznega delovnega mesta, osnovnim količnikom, zahtevanimi leti delovnih izkušenj in zahtevano izobrazbo ter navedbo dejanske izobrazbe in dejanskih delovnih izkušenj, osnovnega količnika in dodatkih. Računsko sodišče prav tako zahteva seznam novih zaposlitev.

Sicer pa je za novomeško občino to že tretja revizija računskega sodišča in že druga v zadnjih štirih letih. Prva revizija je potekala za leto 1995, ko si je tedanji župan Franci Koncilija v enem letu nezakonito izplačal kar za 1.000.131 sit previsoko bruto plačo, Martina Vrhovnik, tedanja direktorica občinske uprave in sedanja podžupanja

pa prav tako za 217.938 sit previsoko bruto plačo. Leta 2001 je računsko sodišče revidiralo izkaze zaključnega računa občine in izdalo pozitivno mnenje, pri reviziji poslovanja pa je izdalo mnenje s pridržkom.

Na številne nepravilne in celo domnevne nezakonitosti je pred časom opozarjal tudi Nadzorni odbor Mestne občine, ki je pregledal poslovanje za leto 2003. Tedaj so odkrili, da si je tedanja direktorica občinske uprave Mojca Novak izplačevala previsoko plačo, podžupanja Martina Vrhovnik je neupravičeno prejela sejnino, župan se je s službenim vozilom vozil brez potnih nalogov, poleg tega pa so nadzorniki opozorili tudi na nerealno načrtovanje v proračunu in na neracionalno koncesijo za plinovod.

Ovadeni še vedno na visokih položajih

Uroš Lubej

Kot je znano, je policija marca lani pod drobnogled vzela tri izmed štirih tedanjih vodilnih delavcev novomeške komunale, direktorja Boruta Novaka in njegova pomočnika Jožica Fabjana in Žareta Kovačeviča. Vsi trije imajo še vedno visoko zaupanje zdajšnjega direktorja Alojza Muhiča, saj zasedajo visoko položaje v tem javnem podjetju, Borut Novak je celo svetovalec direktorja in vodja projekta Cerod, po nepreverjenih informacijah naj bi bil celo najverjetnejši kandidat za direktorja tega odlagališča.

Zanimivo pa je, da je iz podjetja že kmalu po ovadbah odšla Jožica Smodiš, tedanja članica uprave, vodja oddelka za ekonomiko. Delovanje Jožice Smodiš ni bilo nikoli pod drobnogledom policije ali tožilstva, saj je z njimi sodelovala kot ključna priča. Smodiševa je vodstvo podjetja že pred preiskavami večkrat opozarjala na domnevne nezakonitosti, vendar njena opozorila niso upoštevali. Kmalu po izbruhu afere so ji bila odvzeta vsa pooblastila, zatem pa je tudi odšla iz podjetja.

Sicer pa je s Smodiševo povezano tudi razvpito »davljenje v Komunali«, danes že pozabljen dogodek. Le deset dni po začetku afere Komunale je na sedež podjetja prišel Branko Redek iz Mirne Peči, ki se je fizično lotil dveh delavcev Komunale, Simona Štuklja, ki skrbi za reklamacije, in Smodiševo. Tedanji direktor Borut Novak je v izjavah medijem odločno zanikal možnost, da bi bilo davljenje kakor koli povezano s preiskavami, saj naj bi občani zaradi domnevno nepravilnih računov pogosto napadali uslužbence Komunale. V javnosti se je ustvaril vtis, da gre za zgodbo malega človeka, ki mu je pač zaradi mnogih življenjskih tegob »počil živce« in je obračunal s prvim uslužbencem, ki mu je prišel na pot.

Poleg tega da je bila žrtev napada Smodiševa, je bil nenavaden tudi potek napada. Nič neobičajnega ne bi bilo, če bi prišlo do fizičnega obračuna na oddelku za reklamacije ali pa na oddelku za pravne zadeve, ki rešuje izvršbe. Toda po napadu na Štuklja, ki se je zgodil v pisarni v pritličju podjetja, se je Branko Redek z listkom, na katerem je pisalo »Jožica Smodiš«, napotil (ne v sosednjo pisarno, kot so poročali množični mediji) od Štukljeve pisarne po celem hodniku, mimo vratarja in varovanja, po stopnicah navzgor v prvo nadstropje, kjer je vstopil v pisarno, ki se sploh ne ukvarja z reklamacijami niti ne s pravnimi zadevami, in začel groziti in nato daviti vodjo ekonomike in neovadeno članico uprave. Človeka, ki je po izjavah vodstva fizično napadel uslužbenca v reklamacijski pisarni, ni skratka nihče ustavil, ampak je mirno odkorakal v drugo nadstropje, našel pisarno Smodiševe in poskusil obračunati tudi z njo.

Seveda gre lahko zgolj za naključje. Morada je naključje tudi to, da zgolj gospa Smodiš od vseh vpletenih ni več na Komunali. Toda motiv za ustrahovanje osebe, ki je le nekaj dni pred tem pričala proti tedanjemu vodstvu, vsekakor obstaja, in to je v izjavi takoj po napadu dejala tudi sama: »V napadu gre za ustrahovanje ljudi v zvezi z dogodki, v katere nisem vpletena.«

Po dveh burnih obravnavah je občinski svet sprejel odlok o ustanovitvi gledališča. Proti odloku sta sicer glasovali svetniški skupini Lista za Dolenjsko in Socialni demokrati, ki sicer nista bili proti gledališču, ampak proti temu, da se gledališče ustanovi kot samostojen zavod. Menili sta namreč, da bi ga bilo moč ustanoviti v okviru Kulturnega centra Janeza Trdine, za katerega se zdaj bojijo, da se bo znašel v še večjih težavah. Predlagatelji so sicer poudarjali, da je za učinkovito delovanje profesionalnega gledališča potrebna njegova avtonomna utemeljitev.

Odstopil svetnik LzD

Na majski seji občinskega sveta je zaradi določil nove protikorupcijske zakonodaje s položaja člana občinskega sveta odstopil Robert Judež, izvoljen na ne-strankarski Listi za Dolenjsko. Nova zakonodaja namreč prepoveduje državi, občinam in javnim zavodom, da poslujejo s podjetji, katerih vsaj 20-odstotni lastnik je politični funkcionar. Judež je lastnik podjetij Konvikt, Rock Otočec, d.o.o., in Udarni list, d.o.o., ki so se znašli na seznamu protikorupcijske komisije. Predvsem oglaševalsko podjetje Konvikt, d.o.o., veliko sodeluje z občinami, tako da se je Judež odločil za odstop. Njegovo svetniško mesto bo zasedla Petra Škof.

Sprejet odlok o ustanovitvi gledališča

Po dveh burnih obravnavah je občinski svet sprejel odlok o ustanovitvi gledališča. Proti odloku sta sicer glasovali svetniški skupini Lista za Dolenjsko in Socialni demokrati, ki sicer nista bili proti gledališču, ampak proti temu, da se gledališče ustanovi kot samostojen zavod. Menili sta namreč, da bi ga bilo moč ustanoviti v okviru Kulturnega centra Janeza Trdine, za katerega se zdaj bojijo, da se bo znašel v še večjih težavah. Predlagatelji so sicer poudarjali, da je za učinkovito delovanje profesionalnega gledališča potrebna njegova avtonomna utemeljitev.

SDS za sklic izredne seje o Komunali

Uroš Lubej, foto: Boštjan Pucelj

SDS je na novinarski konferenci izrazil svoje stališče o dogajanju na novomeški Komunali. »Večina ugotovljenih nepravilnosti se nanaša na kršitve zakona o javnih naročilih in po pregledu poročila računskega sodišča lahko danes še bolj upravičeno sumimo, da je pri tem prihajalo do korupcije, klientelizma in protipravnega okoriščenja posameznikov,« je dejal predsednik MO SDS in poslanec Ivan Grill.

SDS opozarja na to, da v Komunali ne upoštevajo priporočila občinskega sveta, ki je na 13. seji sprejel priporočilo, da osumljene in ovadene s Komunale ni dovoljeno imenovati na vodilna ali vodstvena mesta. SDS poleg ostalih nepravilnosti, ki jih ugotavlja računsko sodišče, opozarja na ugotovitve,

da so vsi odjemalci vode neupravičeno plačevali približno 400 sit števline na mesec. V SDS so ogorčeni tudi nad dejstvom, da je imel Borut Novak od septembra do konca 2003 protizakonito kar za 8.111.000 sit višjo plačo od župana mestne občine Novo mesto.

Koalicija Slovenija je sicer že lani, takoj po izbruhu afere, zahtevala od župana, da v okviru svojih pooblastil predlaga zamenjavo članov nadzornega sveta v Komunali, vendar na to ni bilo odziva. Župan se tedaj prav tako ni odzval na zahteve po njegovem odstopu. »Komunala, d.o.o., je javno podjetje in v lasti občine Novo mesto, zato v Koaliciji Slovenija menimo, da je nedopustno, da se



do vseh teh ugotovljenih nepravilnosti tako župan kot tudi vsi odgovorni obnašajo indifrentno. Ker so zagotovo ob vseh teh nepravilnostih najbolj oškodovani davkoplačevalci mestne občine Novo mesto in uporabniki komunalnih storitev, je nujno, da se o vseh teh ugotovljenih nepravilnostih opravi javna razprava na občinskem svetu,« pravi Grill.

Koalicija Slovenija bo pozvala vse politične stranke in liste, da podprejo njihov predlog za sklic izredne seje občinskega sveta. Na morebitni izredni seji bo SDS predlagala zamenjavo nadzornega sveta Komunale in »vseh vpletenih in odgovornih« za nepravilnosti v javnem podjetju.

Bršljinski ravnatelj se seli v Brusnice, Picelj še naprej direktor DM

Zdajšnji ravnatelj OŠ Bršljin Anton Dragan, ki je širši javnosti postal znan predvsem zaradi posega skupine krajanov iz Bučne vasi, ki so zahtevali razselitev romskih otrok iz bršljinske šole in njegov odstop, je dobil pozitivno mnenje občinskega sveta za imenovanje za ravnatelja v OŠ Brusnice. Občinski svet pa je še za naslednjih pet let za direktorja Dolenjskega muzeja imenoval Zdenka Piclja.

Bodite v dobri družbi.

180 odličnih novomeških in dolenjskih podjetij bere revijo **park** in v njej oglašuje.

Parkovi naročniško oglaševalski paketi.

Za več informacij pokličite **07 393 08 12**

ali pišite na naslov **park@park-on.net**.

park, novomeški regionalni mesečnik.



Žalostna podoba novomeških vrtcev

Boris Blaić, foto: Boštjan Pucelj

Že dolgo ni skrivnost, da so novomeški vrtci (13 enot, ki so razporejene v dve vzgojno varstveni organizaciji Pedenjped in Ciciban) v zelo slabem stanju. Vrtci so v povprečju stari okoli 30 let, v tem času pa vanje ni bilo vloženega nič ali pa zelo malo. Toliko kot vrtci je povečini stara tudi oprema v njih in številni starši ugotavljajo, da so jim stoli, na katerih zdaj sedijo njihovi malčki, nekam znani, kar je nenazadnje povsem razumljivo, saj so pred mnogimi leti tudi sami sedeli na njih, le da so bili takrat še v mnogo boljšem stanju.

Novomeška občina, ki je po zakonu dolžna zagotavljati sredstva za nemoteno delovanje vrtcev, do leta 2003 sploh ni imela načrta investicijskega vzdrževanja, tako da je to potekalo bolj ali manj neorganizirano. Najnujnejša vzdrževalna dela so bila v številnih primerih opravljena ob pomoči donatorjev in prostovoljcev, ob tem pa so bili ti posegi zaradi pomanjkanja denarja pogosto narejeni v minimalnem obsegu in nekvalitetno, pravijo v vrtcih.

Na mestni občini pojasnjujejo, da so nizka sredstva za investicijsko vzdrževanje vrtcev povezana z uvedbo devetletke, saj so morali v zadnjih letih prioriteto zagotavljati sredstva za reševanje novih prostorskih potreb v osnovnih šolah, v tem času pa je potekala tudi gradnja nove osnovne šole na Drski, tako da denarja za obnovo novomeških vrtcev preprosto ni bilo.

Kot rečeno, občina se je načrtnega investicijskega vzdrževanja lotila resneje šele lani in predlani. A tudi obseg takrat izvedenih del je bil nekajkrat manjši od tistega, ki so ga ob popisu stanja in predlogu investicijskega vzdrževanja pred dvema letoma predlagali sami vrtci.

Na občini napovedujejo, da se bodo resnejše obnove vrtcev lotili letos, ko bodo v ta namen porabili 60 milijonov tolarjev. Številka je na prvi pogled sicer še enkrat višja od lanske, a še vedno dobrih 30 milijonov nižja, kot bi želeli v vrtcih. Še več, približno 17 milijonov od letošnjih 60 milijonov sta vzgojno-varstveni organizaciji Pedenjped in Ciciban že dobili kot povračilo za nujna lanska vzdrževalna dela. Če k temu prištejemo še obvezen nakup dveh vozil za razvoz hrane (7,5 milijona), lahko ugotovimo, da višina letošnjih sredstev, namenjenih za investicijsko vzdrževanje, ne bo bistveno višja od lanskih.

To pa še ni vse. Še večji problem kot slabo vzdrževani in dotrajani prostori za predšolsko vzgojo, ki tare novomeške vrtce že več let, je zamuda občine pri izplačevanju nekaterih obveznosti, ki bi jih po zakonu morali pokrivati. Do zamud prihaja predvsem pri pokrivanju izgube, ki nastane zato, ker imajo vrtci svoje cene oblikovane glede na maksimalno število otrok v skupini, skupine pa so pogosto manj številčne, občina pa zamuja tudi pri nadomestilu izpada prihodka ob poletnih izpisih iz vrtca. Mestna občina Novo mesto je obema novomeškima vzgojno-varstvenima organizacijama za lansko leto tako dolžna okoli 50 milijonov tolarjev, kar ima katastrofalen vpliv na redno poslovanje vrtcev. Kot nam je zaupal eden od članov sveta staršev ene od novomeških vzgojno-varstvenih organizacij, ki je želel ostati neimenovan, morajo vrtci zaradi tega dolga za pokrivanje najnujnejših stroškov, kot so elektrika, telefoni in celo regres, najemati bančna posojila, dobaviteljem hrane pa sploh ne plačujejo računov, saj čakajo na nakazilo občine, ki se sicer rada pohvali s svojim razvitim gospodarstvom in obsežnim proračunom, v katerem pa za predšolsko vzgojo vse preveč rado zmanjka denarja.



Novomeški vrtci

Občina ne vidi Vidka

Uroš Lubej, foto: Boštjan Pucelj

Še en primer neurejene stanja na področju vrtcev se nanaša na nadstrešek nad teraso vrtca Videk, ki deluje na Foersterjevi ulici pri nekdanjem Novoteksu v Bršljinu. Občina naj bi (na občini to zanikajo) zavrnila sofinanciranje nadstreška, za katerega je vodstvo enote vrtca pridobilo zasebne donatorja, ki je bil pripravljen plačati polovico sredstev. Donator, gre zasebno podjetje iz Novega mesta, se je potem odločil, da bo nadstrešek skupaj s poslovnimi partnerji financiral v celoti.



Vrtec Videk deluje v okviru WO Pedenjped. V njem je zaposlenih 10 vzgojiteljic, obiskuje pa ga 80 otrok, ki prihajajo iz Bršljina, Prečne, Češče vasi, Karteljevega in celo Otočca. Poleg Ostržka, ki domuje nad bršljinsko šolo, je to edini vrtec na širšem bršljinskem območju.

Vodja občinskega oddelka za družbene dejavnosti Slavko Gegić je dejal, da občina po njegovi vednosti od WO Pedenjped ni prejela nobene pobude za sofinanciranje nadstreška in da so v primeru, da nekdo želi donirati vrtcu, v vsakem primeru pripravljeni pri tem sodelovati.

Toda iz dopisa, ki ga je vodstvo WO Pedenjped poslalo na Službo za investicije Mestne občine Novo mesto, je moč ugotoviti najmanj to, da je novomeška občina vedela za problem nadstreška. V dopisu, v katerem Pedenjped prosi občino za soglasje za izvedbo nadstreška, je namreč omenjeno »dveletno (neuspešno) dogovarjanje o izvedbi nadstreška« med MO Novo mesto in WO Pedenjped.

Pobuda za nadstrešek terase je sicer prišla od staršev. Terasa v zdajšnjem stanju je namreč skozi večino leta namreč nefunkcionalna. Igra in vzgoja otrok tam namreč pogosto ni možna zaradi dežja, zimskega mraza ali poletne vročine. Investicija pokritja terase je vredna 3 milijone sit. Donator nam je povedal, da bo zadeva izpeljana najkasneje do 10. julija.

Popravek

Resen korak na poti k četrti univerzi

Park, št. 8, maj 2005

V članku Uroša Lubeja z gornjim naslovom v prejšnji številki Parka je bil objavljen nepopoln podatek glede sredstev za projekt univerzitetnega kampusa. Sredstva, ki sta jih zagotovila Mestna občina Novo mesto in Agencija RS za regionalni razvoj (skupaj 63 milijonov sit), seveda niso namenjena zgolj izvedbi natečaja, kot smo zapisali, ampak tudi za izdelavo lokacijskega načrta, javno predstavitev in obravnavo, pripravo projekta komunalnega opremljanja, idejnih projektov zasnov infrastrukture in PGD zasnov infrastrukture.

Uredništvo Parka



Usoda KK Krka na nitki

Pacient živi, uspeh operacije neznan

Boris Blaić, foto: Boštjan Pucelj

Navkljub predlogu starega vodstva pod predsedstvom Miloša Kovačiča, da Košarkarski klub Krka začne postopek likvidacije, in napovedim glavnega sponzorja novoneških košarkarjev Krke, d.d., da v stari klub ne namerava več vložiti niti tolarja, so člani društva na skupščini v začetku junija izvolili novega predsednika in upravni odbor, ki si bosta prizadevala sanirati približno 300.000 evrov dolga in ohraniti prvoligaški statusa članskega moštva.

Novi predsednik je tako postal Marjan Erpe, za člane upravnega odbora pa so bili izvoljeni Franci Kek, Ivan Grill, Robi Judež, Jože Splichal in Robi Kupec. »Glavni razlog za ohranitev kluba je v tem, da novomeška košarka še naprej ostane v prvi ligi, saj bodo mladi igralci gotovo bolj trenirali, če bodo imeli vzornike med člani,« je prepričan Franci Kek.

V primeru likvidacije starega kluba bi namreč mlade košarkarje pod svoje okrilje vzel novi klub Krka 2005, ki bi s svojo prvo ekipo po ustnih zagotovilih sekretarja košarkarske zveze Iztoka Remsa lahko igral zgolj v drugi (dejansko tretji) ligi, ob tem pa obstaja precejšnja verjetnost, da bi novi klub svojo tekmovalno pot začel povsem na dnu, se pravi v tretji oziroma četrti ligi.

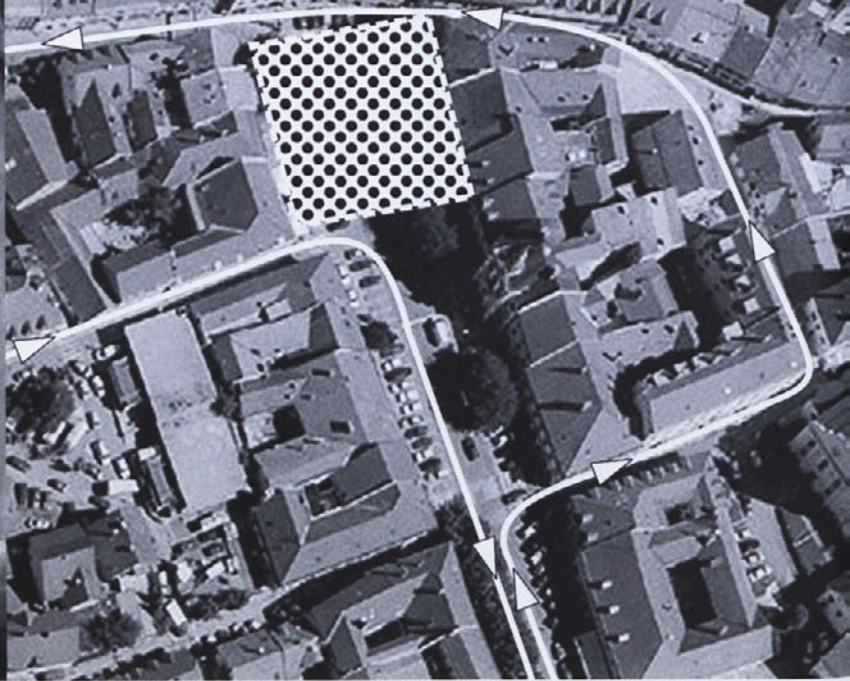
»Idealno bi bilo, da bi bil izid vsega skupaj normalno funkcioniranje tako članske ekipe kot mladinskih pogonov, vendar realnih možnosti za zagotovitev sredstev za sanacijo dolgov ne vidim,« pravi donedavni podpredsednik kluba Boris Dular, ki je bil med tistimi, ki izvolitve novega vodstva niso podprli. »Bil sem v vlogi predstavnika glavnega pokrovitelja, ki se je odločil podpreti drugo možnost. Krka je namreč še naprej pripravljena vlagati v novomeško košarko, vendar svojega denarja ne misli nameniti za pokrivanje dolgov, ampak za delo z mladimi,« pojasnjuje Dular.

Po Judeževih besedah bi za kolikor toliko normalno delovanje KK Krka v prihodnji sezoni potrebovali od 200.000 do 250.000 evrov, od česar bi 50.000 evrov namenili za sanacijo dolga, preostanek pa naj bi zadostoval za obstanek članske ekipe v prvi ligi in nadaljnje delo z mladinskimi selekcijami.

V tej finančni konstrukciji bo zagotovo ključnega pomena vprašanje, ali bo Krka, d.d., sredstva, ki jih namerava vložiti v delo z mladimi igralci – za delo novega kluba Krka 2005, ki so ga ustanovili starši mladih košarkarjev, naj bi Krka, d.d., prispevala okoli 100.000 evrov – dobil stari ali novi klub. Kot je povedal Judež, se je novo vodstvo KK Krka že pogovarjalo s starši igralcev in ti naj bi podprli prizadevanja za ohranitev kluba. Preživetju starega kluba in posledično igranju v prvi ligi so po besedah Judeža naklonjeni tudi člani mladinske ekipe, že na sami skupščini pa je podporo novemu vodstvu izkazal tudi trener prve ekipe Predrag Milović.

Trenutna prioriteta novega vodstva je dogovor z upniki. Največji med njimi je Šolski center, ki mu klub za najem dvorane Leona Štuklja dolguje 100.000 evrov. »Nekaj upnikov je že pristalo na znižanje terjatev, saj se zavedajo, da lahko ostanejo brez vsega, če klub propade,« pravi Robi Judež, ki je ob tem dodal, da sta nekdanji direktor in generalni sekretar kluba Samo Plantan in Franci Beg že izrazila pripravljenost ustaviti sodni postopek proti klubu, ki naj bi jima bil skupaj dolžan okoli 4 milijone tolarjev.

»Ko bodo opravljeni pogovori z vsemi upniki in ko bo znana dejanska višina dolga, se bo vodstvo kluba sešlo še s predsednikom uprave Krke, d.d., Jožetom Colaričem. Na osnovi teh pogajanj s Krko se bo odločilo, kako naprej. Če bomo tam dobili negativni odgovor, bo košarka v Novem mestu v zdajšnji obliki konec,« napoveduje Judež.



Oživljanje mestnega jedra

Poskusna zapora dela Glavnega trga

Uroš Lubej

Kolegij župana je prejšnji teden sprejel sklep, da se poskusno uvede zapora motornega prometa, in sicer na zgornjem delu Glavnega trga. Namen zapore je prispevek k oživitvi mestnega jedra, odvijal pa se bo v času turistične sezone.

Med poskusom bo promet z južne strani Glavnega trga potekal po Jenkovi, Detelovi in Dilančevi na Rozmanovo, s severne strani pa mimo tržnice do Rotovža in navzdol po trgu čez most v Kandijo. Otok pred gostiščem Pri vodnjaku, pred kavarnico v Goleševi hiši, pred gostiščem Na trgu in prodajalno Julija naj bi ob kavici, pijači, klepetu in dogajanjih na priložnostnem odru zasedli meščani in njihovi gostje.

Rešitev, ki so jo sprejeli na kolegiju župana, je kompromis med tistimi, ki zagovarjajo obstoječe stanje, se pravi nemoten motorni promet skozi Glavni trg, in tistimi, ki zagovarjajo popolno zaporo motornega prometa. Debate o spremembi prometnega režima v starem mestnem jedru sicer trajajo že več kot dvajset let.

Črna packa

Jama na Jakčevi

Uroš Lubej, foto: Boštjan Pucelj

»Že vrsto let med bloki na Jakčevi zeva velika jama. Menim, da mora občina ta prostor odkupiti ter na zemljišču s pomočjo zasebnega kapitala zgraditi prepotrebna nova stanovanja za mlade družine, hkrati pa seveda zgraditi parkirno hišo, ki jo bodo uporabljali zdajšnji in novi stanovalci Jakčeve in Ragovske.« Da, to je dejal Boštjan Kovačič v predvolilnem času. Županov mandat poteka že tretje leto, na atraktivni lokaciji v središču mesta pa še vedno stanuje zgolj – jama!





Germove štele

Novo mesto (izgubljenih) priložnosti

Mitja Simič, foto: Boštjan Pucelj

Človek se včasih vpraša o smiselnosti pametovanja o zadevah, ki so prignane tako daleč, da zanje dejansko ni več nobene pametne rešitve, in iz katerih se da potegniti kvečjemu le še kakšen moralni nauk z omenjeno uporabnostjo. Dosti bolje je govoriti o zadevah, katerih usoda še ni zapečaten. V najslabšem primeru tudi zato, da se lahko potem, ko je greh že storjen reče: »Bili ste opozorjeni!« (primer »Vagon«). Govorimo torej o priložnostih – o nečem, »kar je posledica okoliščin, ugodnih za uresničitev česa« (definicija iz SSKJ). Osnovni problem s temi priložnostmi pa je ta, da jih moramo kot take sploh prepoznati, sicer lahko z določenim časovnim zamikom govorimo le še o izgubljenih priložnostih, kar pa ni ravno produktivno početje.

Novo mesto je po vseh gospodarskih kazalcih uspešno mesto. To je v osnovi vsekakor dobro. Lahko pa je to tudi nevarno, saj lahko nebrzdane želje kapitala ob ne dovolj trdno zastavljeni viziji prostorskega razvoja kaj hitro spodkopljejo dolgoročne interese mesta in njegov skladen prostorski razvoj (npr. nameravana umestitev še tretje bencinske črpalke na razdalji okoli 800 metrov na križišču v Žabji vasi ali pa umestitev baze Avto-moto zveze v Organčevje, kjer se sicer načrtuje univerzitetni kampus). Modrost dobrega upravljanja z mestnim prostorom je tudi v tem, da zna določene in na videz še tako nepomembne dogodke oz. okoliščine prepoznati kot priložnosti za kakovostnejši prostorski, vsebinski in kulturni razvoj mesta ter jih tudi udeležiti. Te modrosti pa pri naših oblastnikih skozi vso povojno zgodovino ni bilo ravno v izobilju. Velik del teh priložnosti se skriva tudi pri prodaji nepremičnin, kjer lahko občina z odkupom nekega zemljišča ali stavbe zaščiti širši javni interes pred ožjim zasebnim.

Povezava pešpoti

Trenutno je aktualna prodaja dveh parcel pri »Fajdigovem stolpu« (ki je v svoji osnovi del obrambnega stolpa v mestnem obzidju) pod Kapitljem v nadaljevanju Šanc. Sestri Fajdiga sta občini ponudili v odkup zemljišči, na katerih stoji del srednjeveškega mestnega obzidja, prek njiju pa je možno nadaljevati pešpot na Šancah, ki se zdaj slepo konča. Pot bi se lahko iztekla na Kapiteljsko ulico, na Breg in tudi na Župančičevo sprehajališče. Vsekakor bi se s tem bistveno povečala funkcionalnost tega predela mesta, predvsem v smislu rekreacije in prezentacije edinega ohranjenega dela nekdanjega srednjeveškega obzidja, hkrati pa bi

pot pomenila bistveno dopolnitev sistema komunikacij znotraj mestnega jedra, torej bi dodala mestu neko novo kakovost. Vse te izpeljave sicer niso čisto brez težav. Preboj na Breg bi zahteval prehod še prek ene zasebne parcele, katere lastniki se s tem ne strinjajo (čeprav so arhitekti), saj bi izpeljava poti mimo njihove hiše lahko poslabšala razmere za bivanje. Preboj na Župančičevo sprehajališče pa bi zahteval izgradnjo stopnišča, kar pomeni težave za invalide in sprehajalce z otroškimi vozički. Za obe parceli je zainteresiran tudi zdajšnji lastnik nekdanjega obzidnega stolpa, ki ju bo kupil, če bo občina dvignila roke. Težava je, kot običajno, v ceni. Ocenil cenilcev občine in lastnice se namreč močno razhajata – prodajalki po cenitvi za obe zemljišči pričakujejo okoli 8 milijonov tolarjev, medtem ko občina ti zemljišči ceni na 4 milijone tolarjev in pol. Občina tudi koleba, ali bi sploh kupila obe zemljišči. Razmišljajo tudi o nakupu le enega kosa zemljišča (kar za prodajalki ni sprejemljivo) pa tudi o prisilni razlastitvi, ki bi lahko bila cenejša, vendar pa ni prav nobenega poroka, da bi se jo z obstoječimi pravnimi podlagami sploh dalo speljati skozi sodni postopek.

Tako smo prišli v situacijo, ko nam z občinskim »varčevanjem« lahko trajno spolzi iz rok priložnost revitalizacije celega mestnega predela. In to kljub temu da je ta pešpot tudi del projekta ureditve, ki je zastavljen z Ureditvenim načrtom Novi trg in v okviru katerega je nakup zemljišča le del aktivnosti. In to za ušvih 3 milijone tolarjev in pol razlike, ki jih je sicer pripravljen odšteti že prvi sosed za vogalom. Se bo ponovila zgodovina iz leta 1979 in 1980? Takrat je namreč tedanja občinska oblast, kljub prizadevanjem muzeja (ki je do leta 1980 delno pokrival tudi skrb za nepremično kulturno dediščino) in nove službe za varstvo kulturne dediščine, zavrnila nakup Fajdigovega stolpa, ki bi kot izjemen kulturni spomenik lahko postal del javnih kulturnih prostorov s postavitvijo posebnih muzejskih zbirk, ter s tem trajno osiromašila tako novomeško kulturo kot obravnavani prostor Šanc. Ali nas res nič ne izuči? Ali res nobena oblast v tem mestu ne premore kančka občutka za strateške odločitve, ki sežejo malo dlje od prvih naslednjih volitev?

Germove štale

Prav zanimivo se novomeška mestna občina obnaša tudi v zvezi z Germovimi štalami. Dolenjski muzej išče nove

ustrezne razstavne prostore za stalno razstavo bogate zbirke razvoja Novega mesta že od srede osemdesetih let, ko je bila zaradi neprimernih razstavnih pogojev ta zaprta. Germove štale namreč s praktično enotnim, dvoranskim prostorom, kakršnih v mestnem jedru ni v izobilju, po svojih notranjih gabaritih ustreza potrebam zbirke. Lokacija v samem središču mestnega jedra, tik ob zgornjem delu Glavnega trga, je skoraj idealna, saj je dovolj izpostavljena in dobro dostopna, poleg tega pa ima objekt še status kulturnega spomenika, torej se že sam po sebi navezuje na bogato zgodovino mesta. Celo PUP za mestno jedro v svojem 53. členu (ki obravnava spomeniško celoto Glavni trg) med drugim določa, da je objekt na Germovi potrebno adaptirati in da je nova vsebina objekta mestna servisna dejavnost, npr. stalna razstava prenove Novega mesta. Stroški nakupa objekta bi terjali okoli 78.000 evrov (okoli 19 milijonov tolarjev) – toliko so menda zanj odšteli sedanji solastniki (Bojan Košmerl ter podjetji Sophos d.o.o. in Škerlj-Tratar d.n.o.), ko je bil ta objekt pred dvema letoma naprodaj, pa se občina, očitno, kljub predkupni pravici pri prodaji kulturnega spomenika, ni zganila. Ali je res to vsota, ki si je občina ne bi mogla privoščiti? Ali ni morda materialna in duhovna škoda zaradi neustreznega hranjenja kulturne dediščine ter škoda, ki nastaja, ker je ta dediščina namesto v javno dostopnih razstavnih prostorih skrita v depojih, še mnogo večja?

Sicer pa bi se zadeva za mesto lahko razpletla še mnogo slabše, kot se je. Objekt je pred kratkim prevzel v najem zavod LokalPatriot, ki želi v objektu urediti sodobno galerijo Simulaker, za kar so tudi že izdelani idejni projekti. Pri tem projektu naj bi z znatnimi finančnimi sredstvi sodelovala tudi MO Novo mesto ter ministrstvo za kulturo, ker gre za pomemben projekt s področja kulture in mladinske ustvarjalnosti. Ironija pa je, da bo občina zaradi svojega »varčevanja« pri nakupu v tem istem objektu zdaj nastopala kot najemnik, zaradi česar bodo njeni stroški na daljši rok seveda bistveno višji.

Gostišča na trgu

Še vedno pa ostaja dejstvo, da muzej še nima prostora za stalno razstavo razvoja Novega mesta. V zvezi z rešitvijo tega problema se je omenjala tudi stavba Gostišč na trgu (prav tako kulturni spomenik), ki jo lastnik (ministrstvo za šolstvo in šport) prodaja že nekaj časa. Poleg nekega kazinoja je bil interes tudi muzej, vendar kakšnih burnih dogajanj v zvezi s tem zaenkrat ni čutiti. Vsekakor bi stavba gostišč s primerno vsebino lahko nudila mestu mnogo več kot zdaj, še posebej če bi znali izkoristiti vse prednosti atrija, ki je danes brez prave namembnosti in je zanemarjen. Brez gostinske ponudbe vezane na Glavni trg pa ta stavba tudi v prihodnje ne bi smela ostati.

Gostišče Pri vodnjaku

V samem središču mesta pa imamo še eno izredno bolečo točko kot posledico denacionalizacije. To je stavba nekdanje restavracije Pri vodnjaku (ki se ni nikoli mogla otresti starejšega poimenovanja »Ribja restavracija«). Pritličje je v lasti treh starejših gospa, ki se že leta ne morejo zmeniti, kako bi vsaka posebej in vse skupaj čim več iztržile iz nečesa, kar je nekoč bila last njihovih prednikov (govori se o 93 milijonih tolarjev). Nadstropja so v lasti stanovanjske zadruge Zarja, ki pa je vanje naselila socialno šibkejša stanovalce ter s tem dokazala svoj popolni neposluš za ustrezno stanovanjsko politiko v mestnem jedru, ki bi morala temeljiti na izobraženih mladih ljudeh, ki znajo živeti z utripom mesta in katerih glavna skrb ni le absolutni mir med 22. in 6. uro jutraj. Vsekakor bi bila za mesto dolgoročno najboljša odločitev, če bi stavbo čimprej nekdo odkupil (občina, študentski servis, kdor koli), v njej pa uredil mladinski hotel, t. i. youth hostel (kar je tudi interes Društva novomeških študentov). Utrip mestnega jedra bi se s tovrstno dejavnostjo na takšnem mestu bistveno poživil, kar bi lahko imelo večplastne pozitivne posledice. Ob tem bi nujno morali pritičje del vnovič nameniti gostinski dejavnosti in na neki način spet aktivirati nekdanj zelo prijeten gostinski vrt za stavbo, ki pa je žal v lasti nekega tretjega lastnika.

Vse to so za mesto velike priložnosti. Jih bomo spet zamudili in bomo spet prisiljeni pisariti zgolj o že zafuranih zadevah? Recite, da ne!

..lahko noč
...lahko noč
Sniff

Poletje brez Sniffa in Goginih vrtov

Marijan Dovič, foto: Boštjan Pucelj

V teh dneh v velikem slogu vstopamo v čudoviti poletni čas, ki ima srečno in hvalevredno lastnost, da se v njem vsakodnevni ritem nekoliko upočasni, da se pobesnela mašinerija nekoliko ustavi, da zavore popustijo, blokade skopnijo, ustaljene navade se čez noč spremenijo: deloholiki postajajo alkoholiki, razum se pod neizprosnimi žarki raztaplja v emocijo, v brezum ... Da pa nas ne odnese predaleč v teh zanosnih in pohvalnih uvodnih besedah, se raje lotimo teme, predmeta, pravega objekta tegale pisanja, za katerega upamo, da ogovarja in nago-varja bralca, ki ta trenutek presenečeno uživa nove dimenzije bivanja v kakšnem eksotičnem eksterierju. Vsega lepega je namreč enkrat konec, zmanjka fedra, zmanjka dopusta – in evo nas, vračamo se v rodni nam kraj. Tu pa se soočimo z vprašanjem, kakšna čustvena blažila, katera izbrana in močna čutna dražila nam v letošnji sopari in suši obetajo in ponujajo novomeški kulturni programerji.

Navadili in razvadili smo se že, da v Novem mestu poleti niti približno ni dolgčas. Še posebej avgust je bil v zadnjih letih pester. Lahko bi rekli, da je zadnjih pet poletij zaznamoval nenehen vzpon, ki mu še pred nedavnim ni bilo videti konca. Videti je bilo, kot da bo Novo mesto postalo eden poletnih kulturnih centrov Slovenije, vsekakor pa eno najbolj kreativnih mest. Tu sta ključno vlogo odigrali kreativni delavnici Jazzinty, ki neprekinjeno deluje od leta 2000, in Fotopub, ki je prvič povezala slovensko fotografsko sceno leta 2001. Ko se jima je istega leta pridružila še nadvse izvirno zasnovana kostanjeviška prireditelja Gogini poletni vrtovi, ki jo je režirala vodilna novomeška založba, in leta 2002 edini slovenski festival kratkega filma Sniff, ki se je do lanskega leta hitro razvijal, smo imeli vse razloge za optimizem in veselje.

Moramo seveda vedeti, da so novomeško poletje v tem času krojile tudi mnoge druge prireditve. Med njimi je treba omeniti na primer Novomeške poletne večere. Ti so pogosto povezali nekaj že obstoječih prireditelj in dodali nekaj plašnih lastnih zamisli (med njimi omenimo hvalevredno oživitve »noči na Krki«) ter vse skupaj zavili v časovno ohlapen paket. Že nekaj let je tu tudi časovno kompakten festival Muzejski vrtovi, ki zadnja leta posrečeno izkorišča izjemno koncertno prizorišče, novomeški oder pod milim nebom, ki je prijeten vsaj toliko kot slovite ljubljanske Križanke mojstra Plečnika. Za klasično glasbo skrbita poleg tega tudi Festival Brežice, ki je svoje ambiciozne krake napeljal tudi v Novo mesto, in Novomeški glasbeni festival, lani pa je na nevhvaležnih novomeških ulicah uspešno debital še poulični festival Rudi potepuški.

Vendar kreativno jedro novomeškega poletja, tisto, ki ima po mojem prepričanju perspektivo, ni povezano z organizacijo enkratnih kulturnih dogodkov, koncertnih, gledaliških in podobnih gostovanj. Na dolgi rok taka kulturna politika ne prispeva bistveno k prepoznavnosti mesta kot kulturnega središča. Pomembno se zdi torej posvetiti predvsem tistim dejavnostim, ki bodo pomenile nekaj posebnega v slovenskem in tudi širšem merilu, ki ne bodo zabavale le naključne domače publike, ampak bodo imele večje ambicije. Na primer povečati cirkulacijo domačih in tujih umetnikov, doseči visoko stopnjo prepoznavnosti zunaj regije in podobno. Iz te perspektive pa ni težko ugotoviti, da so bili najbolj kakovostni kulturni projekti tega živahnega petletja štirje: delavnici Jazzinty in Fotopub, festival Sniff in Gogini poletni vrtovi.

Obe delavnici sta namreč preorali novomeški avgust in ga spremenili v slovensko izobraževalno središče za jazz glasbo oziro-

ma fotografijo; pretok tujih in domačih umetnikov v tem času je v mestu enormen, dogajajo se stvari, kakršne so še v slovenski prestolnici redke. Naj namesto komentarja zadošča podatek, da sta po vzorcu Jazzintyja po letu 2000 v Sloveniji nastali še dve na las podobno zasnovani delavnici (Maribor, Kranj). Jazzon kot nagrada za najboljšo jazz kompozicijo, ki jo podeljuje mednarodna žirija že dve leti v okviru delavnice, in rastoči spremni festival sta le nadgradnja osnovne zamisli, ki doživlja nenehno ekspanzijo. Zelo podobno velja za Fotopub, ki se je s katalogom in tribuno v zadnjih letih še trdneje zasedal kot vodilna tovrstna produkcija v Sloveniji. Tudi festival kratkega filma Sniff je doživel izjemen vzpon. V treh sezonah je sprva skromna publika naraščala in obetala se je možnost, da Novo mesto obdrži edini festival slovenskega kratkega filma, uveljavi prestiž podeljevanja nagrade in na ta način uveljavi nov kulturni imidž v slovenskem okviru – nov slogan za Novo mesto bi lahko v tem primeru postal denimo mesto kratkega filma. Prav tako so bili Gogini poletni vrtovi edinstvena priložnost za to, da se dolenjska regija z izvirno prireditvijo povzpne med prireditelje mednarodnega literarnega srečanja, uveljavi kakšno nagrado in tudi na ta način lansira založbo Goga v »avantgarde«, prvo ligo slovenskih izdajateljev literature.

Vendar sta oba zadnja projekta propadla, vsaj začasno – Sniffa letos ne bo, Goginih poletnih vrtov ni že dve leti. Propadla pa sta zato, ker nista preživela lastne entuziasme faze: ne Simon Bizjak ne Branko Jordan nista zmogla in hotela več let zapored vlagati nenormalnih presežkov časa in energije. Podpora DNS, Goge, LokalPatriota, ki so skrbeli za organizacijo, lokalne subvencije, sponzorji, vse skupaj se niti približno ni obneslo tako, kot bi se lahko. Pri tem ni mogoče neposredno kazati kri-

vcev, ker jih pravzaprav ni – ali pa so povsod. Uveljavitev pogumnih in izvirnih idej ni enostavna, pot do (mednarodne) uveljavitve je še daljša. Pa vendar bi bilo mogoče od tistih, ki bi lahko vsaj deloma krojili kulturno politiko, pričakovati več podpore, če ne drugače, vsaj v smislu razumevanja zgornje poante o razliki med kupljeno in kreativno produkcijo. (Vse pa kaže, da se tistim, ki imajo resne ideje in namene, ne izplača več pregovarjati o lokalnem drobižu, in da so edina pot do resnih sredstev evropski razpisi ...)

Poletje 2005 nas v vsakem primeru pričakuje. Navidez bo zelo bogato in v resnici se obeta marsikaj. Že takoj nas bo v poletne dni popeljal drugi Rudi potepuški, pričakujemo pa, kot vedno, še posebej vroč avgust. Vpeljal ga bo Fotopub (od 1. do 6. avgusta), sledil bo Jazzinty (od 15. do 20. avgusta) z nadvse atraktivnimi mentorji. Omenimo le, da prihajajo med drugim Jerry Bergonzi, Vlatko Stefanovski in Eric Vloeimans, z njimi se obetajo dolge ure koncertov in sessionov. Zaključek meseca bo živahen: v okviru Novomeških poletnih večerov bomo na festivalu Muzejski vrtovi poleg Kreslina morebiti spet slišali legendarne »Rudline«, prihaja študentski Štunff, verjetno se obetajo tudi »noč na Krki«, glasbena gostovanja in podobno. (Prav v zvezi z Novomeškimi poletnimi večeri se iz leta v leto ponavlja znana zgodba – pozno oblikovanje programa in v primerjavi z drugimi producenti pozna promocija in obveščanje – o spletnih straneh, ki so izkaznica resnosti in kompetentnosti, smo v Parku že kritično pisali pred leti). Žal pa v Novem mestu letos ne bomo gledali Sniffovih kratkih filmov, v Kostanjevici pa se še eno sezono ne bomo sladkali z Goginimi poletnimi vrtovi. Škoda. Poletna pravljica zadnjih let je bila očitno prelepa, da bi trajala.



Mreža

Barica Smole, foto: Boštjan Pucelj

Predstavljajte si: pred nekaj urami ste imeli prometno nesrečo, oskrbeli so vas v podeželskem zdravstvenem domu in vas nato prepeljali na urgentni oddelek Kliničnega centra v Ljubljani. Čeprav niste dolgo čakali, se je med čakanjem na pregled in slikanjem stemnilo. Zdaj stojite malo pred polnočjo na enem izmed ljubljanskih trgov; avto je ostal negiben nekje na Notranjskem, številke taksija ne veste, pa še drag je, zadnji vlak in avtobus sta že davno odpeljala ... Črne sence ponočnjakov se zlivajo v temi ob zidovih bližnje cerkve, vas pa boli vrat ... Svojih bližnjih ne bi hoteli nadlegovati, mamo bi skrbelo pa še vozi ne, drugi so čisto na drugem koncu Slovenije, ena prijateljica je v bolnišnici, druga na službenem potovanju ... V takem trenutku se pred vašimi očmi zagotovo razgrne tisto, na kar verjetno niste nikoli pomislili kot na celoto, strokovnjaki pa temu rečejo omrežje socialne opore. To omrežje so ljudje, na katere se lahko obrneš, ko si v stiski, kadar potrebuješ moralno, informacijsko, materialno ali čustveno oporo.

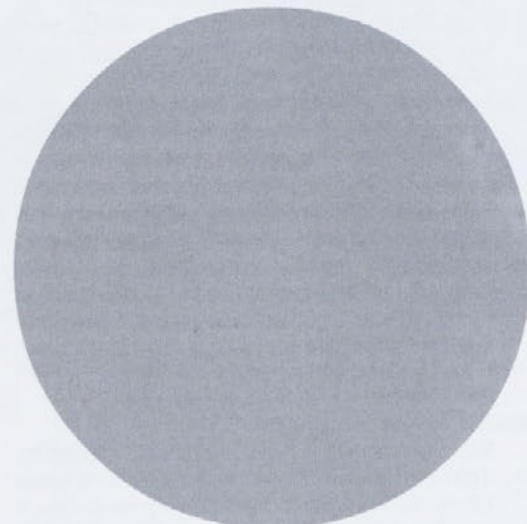
Vedno pravim, da je pravi prijatelj tisti, ki ga lahko pokličeš ob najbolj nemogoči uri. Saj ga ne, ampak lahko bi ga. Sem spada tudi družina, ožja in včasih širša. Po slovenski raziskavi, objavljeni v knjigi Omrežja socialne opore prebivalstva Slovenije socialno omrežje Slovencev od vsega najbolj sestavlja sorodstvo. Da je temu res tako, sem vedela že pred objavo te študije. Menjala sem okna v stanovanju in kadar se človek podaja v malo večjo investicijo, navadno naredi vsaj majhno raziskavo. Več ljudi več ve, pravijo. Ko sem povprašala znanke, mi od štirih vprašanih nihče ni vedel povedati, koliko tak hec stane ter kateri proizvajalec in izvajalec del bi bil najbolj primeren. "Meni jih je naredil nečak X, ker sem tudi jaz delal pri njem, pa mi je bil dolžan," je rekel prvi. "Nam jih je delal Y, mrzli bratranec po materini liniji, ki je zaposlen v enem takšnih podjetij," je pojasnil drugi, "samo za material sem mu dal, pa nekaj mu pomagam." "Ne morem povedati," je rekel

tretji. Z. ima firmo nasproti, sva naredila kompenzacijo, pa še z ženo sta v zlahti." Četrtni se je samo nasmehnil in zamomljal nekaj o bratu. Ne le sorodstvo, bi dodala omenjeni raziskavi, tudi pomoč v delu, uslugah, po načelu "roka roko umije". Socialna mreža, ki pomaga preživeti. Za konec sem na medmrežju ugotovila, da ima tudi moj bratranec na Gorenjskem s.p. za tovrstne izdelke. Pa ga nisem poklicala niti za informacijo in tako se je zgodilo, da sem bila ena redkih, ki je okna plačala po polni ceni.

Seveda je mreža lahko iz tenkih in debelih niti, pa še v različne smeri so razpletene. Tako je kar nekaj pajkov, ki vas imajo "ujete" v lastni socialni mreži, za vas pa ne predstavljajo niti najtanjših niti. Prepoznati se jih da po tem, da vas kličejo ali obiščejo le, kadar so v stiski in ko kaj potrebujejo.

Je pa za slovenske socialne mreže značilno še nekaj: ugotovljeno je, da moški pomoč navadno iščejo pri materi, partnerki, ženi, ženske pa pri sorodnicah ali prijateljicah. Na podlagi tega se da trditi, da so niti slovenskih socialnih mrež pretežno ženskega spola. Zato so ženske, kar se tega tiče, v slabšem položaju. To se mi potrjuje tudi na primeru pisateljic in pisateljev. Uspešni pisatelji imajo navadno v ozadju nekoga, ki skrbi za "banalne" stvari v življenju. Tako se lahko umaknejo v ustvarjalno osamo, nekajurno, nekajdnevno ali celo daljšo, brez skrbi, da bi življenje okrog njih zato bilo prizadeto. Si to lahko privoščijo ženske? Zanimivo bi bilo prešteti, koliko slovenskih pisateljic ali drugih umetnic živi "normalno" življenje žene, matere ... Prav na hitro se lahko domislim samo "umetniških" eksistenc. Svetlane in Dese, vendar je prav mogoče, da sta izjemi. In če, (pa tudi če ne), kakšna mreža umetnice varuje? Upam, da me bo slišala kakšna raziskovalka in se lotila te naloge. Če ne bo vedela, kje začeti, ji predlagam kar naslednji primer.

Visoko izobražena prijateljica, tudi umetnica, se je na-



enkrat znašla v slepi ulici. Sama je vzgojila in izšolala dva otroka. Bratov in sester nima, mama je od njenega rojstva dalje invalidka. Vse življenje je trdo delala, da je dosegla izobrazbo, preživela svojo družino. Otroka sta doštudirala, zdaj sta odrasla. Spodneslo jo je to, da je eden izmed njih zapustil svojo partnerico. Enostavno se je zaljubil v drugo. Laže bi bilo, če bi to storila njegova partnerka. V njeni skromni socialni mreži (večje tudi splesti ni mogla, saj je imela preveč dela), se je naredila velika luknja. "Visim v praznem prostoru", je ugotovila. Posledica tega čustvenega pretresa, ki ji je oddaljal otroka, je bila bolezen, pa kup drobnih, na srečo ne usodnih nesreč. Mogoče ta zgodba pove eno: ko se znajdemo na eni sami niti, ne da bi globoko pod nami bila mreža, ki (včasih samo na videz) varuje pred praznino, je treba čisto obmirovati.

Menda smo Slovenci na vrhu po moči opornih omrežij. Ta so seveda neformalna in nosijo velik del tistega, kar bi sicer padlo na ramena različnih ustanov. In še nekaj je značilno zanje: menda si pomagamo v mnogih situacijah, za čustvene stiske pa nimamo nikogar. Saj veste, tistega, h kateremu bi se zatekli, ko nam je hudo, ki bi ga poklicali in mu povedali, kaj nas tišči. Mogoče je tudi zato pri nas toliko nesreč in alkoholizma.

Zgodovinska resnica najbolj koristi nam samim

Boris Blaić, foto Borut Peterlin

V letu okroglih obletic – 640 let od ustanovitve Novega mesta, 100 let od smrti Janeza Trdine in nenazadnje 60 let od konca druge svetovne vojne – postajajo zgodovinarji zelo priljubljeni novinarski sogovorniki. Obletnice so namreč priložnosti za utrjevanje in ohranjanje vseh vrst identitet, interpretacije dogodkov, ki se jih ob obletnicah spominjamo, pa so vse prej kot enoznačne. To ni nič nenavadnega, zagotavlja eden najbolj priznanih slovenskih zgodovinarjev, Novomeščan Stane Granda, s katerim smo se pogovarjali o Janezu Trdini, Novem mestu in Dolenjski pa tudi o povojnih dogodkih v Sloveniji, ki v zadnjem času vnovič razburjajo slovensko javnost.

Začnimo z Janezom Trdino. Je podoba Novega mesta in Dolenjske, ki jo slika, zgodovinsko ustrezna?

Pravzaprav ne. Trdino zanimajo predvsem škandalozna kronika, nravi, mišljenje in ravnanje Novomeščanov. Vedno je zapisoval predvsem slabe in nenavadne stvari. Bil je tudi precej nagnjen k pretiravanju, tako da so njegovi podatki sicer zelo dragoceni, moramo pa se zavedati, da niso popolni.

Trdina se je za bivanje v Novem mestu odločil, kot piše, ker da je Dolenjska najbolj trdna korenina slovenstva, po drugi strani pa o Novem mestu govori kot o mestu nemškutarjev in vohunov, ki se trudijo zatreti narodnega duha. Od kod ta dihotomija?

Nemškutarstvo v Novem mestu je dejansko bolj stvar, ki jo je Trdine prinesel iz Ljubljane ali morda celo s Hrvaške. V Novem mestu je bilo pravih Nemcev razmeroma malo, tisti pa, ki so že bili, so bili naklonjeni Slovencem. Nemškutarji v Novem mestu so bili pravzaprav čisto pravi Slovenci, ki nemško niti niso znali, saj vemo iz številnih primerov, da niso mogli slediti nemškemu pridigam v kapiteljski cerkvi. Trdina je bil pač pristaš narodno enotne stranke, ki je videla glavnega nasprotnika v Nemcih. Lahko bi celo rekli, da je bil skrajnejši in da je bil izrazito nagnjen k politiziranju, za take ljudi pa velja, da radi pretiravajo in slikajo stvari črno-belo. Predvsem pa Trdina ni razumel dolenjskih razmer v narodnem pogledu.

Kakšne so bile te razmere?

Nacionalno vprašanje na Dolenjskem ni bilo aktualno. Cela Dolenjska ni bila sposobna organizirati niti enega tabora. Tukaj so bila živa predvsem gospodarska in socialna vprašanja. Dolenjska je namreč postajala najbolj zaostala kranjska regija. Glavni prometni tokovi so šli popolnoma mimo Novega mesta. To je dalo novomeškim razmeram svojstven pečat. Če Novo mesto ne bi imelo gimnazije, potem je vprašanje, kakšno bi to mesto sploh bilo. Na intelektualnem področju je v tistem času dejansko vse reševala gimnazija.

Kako to, da smo Dolenjci Trdino, navkljub temu da je bil izrazito kritičen do tukajšnjih ljudi in njihovih navad, da je bil pogosto celo nekorekten, tako zlahka sprejeli za svojega?

Drugega pravzaprav nismo imeli. Dolenjska je sicer dala veliko slavnih pisateljev, na primer Stritarja, Jurčiča, Levstika in še bi lahko naštevali, vendar noben od njih ni bil z ožjega novomeškega območja, kjer so bolj ali manj ustvarjali prišleki. V Novem mestu je imelo očitno svoj čar dolenjsko vino, ki ustvari neko melanholično naturo, in za kako resno garanje, kot je pisanje, tu očitno ni bilo navdušenja.

Od kod potem fenomen novomeške pomladi? Kako lahko v taki ruralni provinci zraste nekaj tako naprednega?

Po mojem je fenomen novomeške pomladi absolutno prenaplujen. Meni je žal, da se mnogi Novomeščani s tem ne strinjajo. Ampak poglejte, celo Marjan Kozina, ki je bil takrat Novomeščan iz stare družine in glasbenik, novomeške pomladi pravzaprav sploh ni registriral. Šlo je za prireditve nekega ozkega kroga, ki niso zajele ne širšega novomeškega območja ne meščanov. To je stvar, ki je postala slavna šele kasneje, v času, ko je novomeška pomlad potekala, pa je bilo tako, kot bi danes par ljudi hodilo gor in dol po Novem mestu in zganjalo cirkus. Nekega globljega gibanja dejansko ni bilo. Podobne stvari, kot je bila novomeška pomlad, so se dogajale tudi v mojih dijaških letih, a na literarnih večerih, kjer so gostili najbolj razvpite mlade pisatelje, se nas je zbralo deset ali petnajst. O kakem gibanju ne moremo govoriti. Društvo Pro et contra, ki je danes v Novem mestu preveč pozabljeno, je veliko bolj razgibalo novomeške razmere.

Katero obdobje bi potem izpostavili kot najbolj pomembno za oblikovanje mestne identitete?

Dejansko jih je bilo več. Kulturi v Novem mestu je zelo koristilo klerikalno-liberalno nasprotje, saj ta dva tabora nista tekmovala zgolj na političnem področju, ampak tudi na kulturnem. Na eni strani smo imeli Narodni dom, na drugi Prosvetni dom, tam, kjer je danes Dom kulture. Ves čas je obstajalo rivalstvo. Tu je bil še Rokodelski dom, kjer so se prav tako dogajale kulturne prireditve, in ta konkurenca je dajala Novemu mestu zelo živahen kulturni utrip, ki ga je bilo potem mogoče čutiti vse tja nekako do konca petdesetih let, ko so ti stari kulturniki še delovali. Potem je prišlo do menjave generacij, do neklih polprofesionalizacij, pa tudi do ideološkega čiščenja, ko je bila vrsta novomeških kulturnikov, ki niso bili pravilno orientirani, odrinjenih. Opozoriti bi veljalo vsaj še na dva novomeška momenta. Eden je bilo novomeško amatersko gledališče, ki je še v 60. letih sodilo med vodilna amaterska gledališča v tedanji Jugoslaviji, drugi pa je bil salonski orkester. Po mojem mnenju je bila novomeška kultura še v 60. letih na bistveno višjem nivoju, kot je danes, pa čeprav je bila takrat v nekaterih segmentih že v upadanju. Poglejte samo, koliko je bilo v Novem mestu včasih likovnih umetnikov. Tu so bili Lamut, Kukec, Borčič, Jakac in tako naprej. No, saj nekaj jih je tudi danes, a takrat je šlo za ljudi mednarodnega slovesa, ki jih danes v Novem mestu manjka. Imam pa vtis, da je v zadnjem času spet prišlo do neke menjave generacij, kar daje upanje, da gredo stvari na bolje. Tu mislim predvsem na skupino okoli Goge pa tudi vašega časopisa Park. To me resnično iskreno navdušuje. Pa ne govorim tega zgolj zaradi vas, to sem zapisal že večkrat prej.

Prej ste govorili o rivalstvu med liberalnim in klerikalnim taborom. To je postalo še posebej očitno med drugo svetovno vojno in po njej. Kaj se je v tem času dogajalo na Dolenjskem in v Novem mestu?

Novo mesto kot tako, gledano po meščanstvu, je bilo bolj liberalno, bolj levo. Medtem ko so bili okoliško prebivalstvo, delavstvo, prišleki pa tudi kmetijska šola nekoliko bolj klerikalni. Same gimnazije na ta način ne moremo opredeliti. Tu ste imeli skrajne liberalce in skrajne konservativce. Situacije je bila dokaj normalna in ne tako ekstremistična, kot bi nekateri radi pokazali. Upoštevati moramo tudi dejstvo, da je v Novem mestu delovala tudi komunistična partija, ki je imela kar nekaj zanimivega kadra, ki je med in zlasti po drugi svetovni vojni odigral zelo različne vloge.

Na področju Dolenjske in Suhe krajine je po vojni izginilo največ ljudi.

Tu so stvari zelo različne. Suha krajina je bila izrazito krščansko-socialistična in ne bela, kot danes zelo na pamet in zelo neumno pišejo nekateri. A ko se je leta 1942 pri nas začela izvajati tako imenovana prva faza revolucije, ko začenjajo pobijati kulake, se začenjajo stvari zelo zaostrovati. Pokojna spomeničarka in zgodovinarica Alenka Nedog, rojena Pečjak, mi je pripovedovala za njihovo vas, mislim, da so to bile Hinje ali Žvirče. Cela vas je bila partizanska. Potem pa je prišla skupina partizanov, izvedla tako imenovano revolucijo, v kateri so ubili njenega strica, ki je bil mesar in gostilničar, ter kaplana in še nekaj najuglednejših kmetov; potem se je cela vas obrnila proti njim. Podobno mi je pripovedoval tudi akademik Emiljan Cevc, ki je bil krščansko-socialistični aktivist v Suhi krajini. Ta je na koncu postala takšna, kot jo poznamo danes, predvsem zaradi napak partije.

Ob proslavi ob ustanovitvi vlade v Ajdovščini pred 60 leti, ob razpravi o novih praznikih in nenazadnje ob ovadbi Mitje Ribičiča je v javnosti vnovič prisotna debata o revidiranju slovenske preteklosti. Kdaj bo preteklost v Sloveniji prenehala biti poligon političnega boja?

Preteklost bo nehala biti politično vprašanje takrat, ko bodo zmogli določeni politični krogi začeti govoriti o prihodnosti in ne o preteklosti. Del slovenske politike očitno ne ve, kaj bi delal s prihodnostjo, in zato angažira ljudi prek preteklosti. To je zelo neperspektivno. Preteklost je, kakršna je, spremeniti se je ne da. Kar pa se revidiranja zgodovine tiče, naj poudarim, da je zgodovinskega nenehna revizija. Zgodovinarji na Slovenskem smo več kot 15 let delali revizijo slovenske zgodovine 19. stoletja, pa se ni nihče razburjal. Pojem revizionizem je čisto umetno vnesen iz leninistično-stalinističnih krogov in ni nič groznega. Če ne bi bilo stalne revizije zgodovini, bi bili še vedno na isti stopnji kot je bil Herodot za grško zgodovino.

Pravzaprav vprašanje ni le odnos do druge svetovne vojne ampak gre tudi za to, kaj je za zgodovino narodove identitete bolj in kaj manj pomembno. Vi na primer zagovarjate tezo o veliki vlogi leta 1848 in množičnosti takratnega gibanja. Nekateri zgodovinarji imajo ob tem pomisleke. Gre tu zgolj za strokovno nasprotovanje ali se tudi na tem področju odvija politični boj?

To, kar jaz trdim jaz, je vse dokazano. Dokumenti so objavljeni, moje trditve lahko vsak preveri. To ni teza, ampak so dejstva, ki sem jih odkril na Dunaju v arhivu in so v popolnem nasprotju z nekaterimi mnenji v starejši literaturi. Naj se sliši neskomorno ali domišljavo, dejstvo je, da sem jaz prvi te dokumente našel. Iskal sem jih skoraj 30 let, in še takrat ko sem jih našel, je bilo to slučajno. Fotokopije so objavljene, vsakdo si jih lahko pogleda in tam se vidi, kako množično je bilo to gibanje. Seveda pa nekatere v zadnjem času vse, kar je poudarjeno slovensko, moti. Nekateri celo zanikajo obstoj Slovencev v 16. stoletju, ko naj bi bili ti zgolj neka literarna fikcija in podobno. Beremo lahko stvari, ki so po eni strani posledica hiperkritičnosti, pa tudi nekega antislovenstva, ki se je pojavilo z zlomom Jugoslavije.

Svoje politične usmerjenosti ne skrivate. Pred volitvami ste javno podprli desno politično opcijo. Ali menite, da v razmerah, ki danes vladajo na

področju odnosa do zgodovine, to ruši vašo strokovno kompetenco?

Glede desne politične opcije naj razjasnim, da nisem nikoli podpiral velekapitala. Vedno sem bil krščanski socialist. Pravzaprav ne razumem naše delitve na levo in desno. Nikjer na svetu ni velekapital levica, le pri nas. To je seveda svojevrstni absurd. Kar se pa strokovnosti tiče, lahko povem, da nisem član nobene stranke. Sem državni uslužbenec in delam to, kar država od mene zahteva. Moja politična usmerjenost v očeh nekaterih gotovo ruši mojo strokovno kompetenco, dejstvo pa je, da proti sebi ne dobim nobene strokovne polemike. To so vse le neke floskule ljudi, ki so prizadeti. V sedanjih vladi so pač nekateri moji dolgoletni prijatelji in jasno je, da kar se tiče zgodovinskih vprašanj, prosijo tudi za moje mnenje. Prejšnja vlada me ni nikoli vprašala za mnenje o nobeni stvari. Tako kot mi je pred dnevi rekel pisatelj Drago Jančar: eni smo bili desetletja vajeni živeti kot državljani druge vrste, druge pa zaradi njihovega političnega angažiranja sedanja vlada ne sprašuje za mnenja in se tega ne morejo navaditi. Na primer nekateri zgodovinarji, člani Foruma 21, so prizadeti, ker niso vajeni živeti, kot smo bili vajeni desetletja živeti mi, se pravi nekje ob robu osrednjega dogajanja. A na to se bodo morali navaditi, tako kot moramo mi, ki smo danes upoštevani, vemo pa, da bo to trajalo določen čas, potem pa bomo z drugačno, tej nasprotni vladi spet mi v senci oni pa na soncu.

Se bo takrat začela nova revizija zgodovine?

Revizija je stalnica, obstajajo pa zgodovinski ponaredki, proti katerim tisti, ki najbolj vpijejo o reviziji, ne protestirajo. Kot na primer trditve, da je bila prva vlada ajdovska. To je čista bedarija. Mogoče je bila tretja ali četrta. Zanimivo, da ni kot vlado nihče želel propagirati SNOS-a, pa bi se to dalo verjetno pravno utemeljiti. Ali pa vzemite za primer te kape, ki so se pojavile v Ajdovščini. To je spet en ponaredek zgodovine. Saj čisto v začetku so te kape bile, a čim so leta 1942 v Slovenijo so prišli znameniti Titovi oficirji, ki so tu izvajali ne le vojaško ampak tudi politično poslanstvo, se pojavijo titovke, srpi in kladiva na zvezdah in podobno. Proti temu zanimivo nihče ne protestira. Vedno so nas učili o titovkah, ne o triglavkah in tako naprej. To je folklor in svojevrstna demagogija, populistični nacionalizem.

Govor Janeza Janša ob dnevu upora proti okupatorju na Mali gori je bolj kot na državniški govor spominjal na učno uro zgodovine. Je po vašem primerno, da zgodovino učijo politiki? Ali zgodovinska znanost ob tem ne izgubi del svoje verodostojnosti?

Spominski govori politikov so vedno velik dogodek. Janšev govor nisem poslušal, na internetu je menda objavljena integralna verzija, a je še nisem prebral. Bolj ga poznam iz pisanja Spomenke Hribar, ki ga obravnava zelo pozitivno. Dejstvo je, da so bili tigrovci zamolčani. Prvi, ki je o njih pisal po drugi svetovni vojni je bil Janko Jarc, ki mi je osebno pripovedoval, da mu je bilo s pisanjem o tigrovcih prepovedano nadaljevati. Bili so namreč jugoslovanski nacionalisti. Eni so kasneje res prešli med komuniste, drugi pa so bili usmerjeni bolj pročetniško. Velja pa Janšev govor na Mali gori za pravo mojstrovino med političnimi govori. Tisti, ki so mi o njem pripovedovali, pravijo, da takih govorov doslej nismo bili vajeni. Svoje čase so bili zelo odmevni Popitovi govori, ko mu jih je pisal še Viktor Žakelj. Za kasnejše govore tega ne moremo več reči. Kučan je bil nedvomno velik mojster vpletanja svetopisemskih misli, a pri njem kake zvestobe zgodovinski resnici ni najti. Kolikor sem slišal, zgodovinskih napak v Janševem govoru ni, vedeti pa je treba, da so vedno bila in bodo vzporedna zgodovinska gledanja v smislu ocen, ne dejstev.

Je ovadba Mitja Ribičiča v času agresivnega italijanskega nacionalizma pametna politična poteza?

To nima s tem nobene zveze. To je akcija, ki traja že zelo dolgo časa in za to, da se ovadba pripravlja, sem vedel že nekaj časa. Resnica o pobojih na Slovenskem pa najbolj koristi Slovincem. Če mi ne bomo s prstom



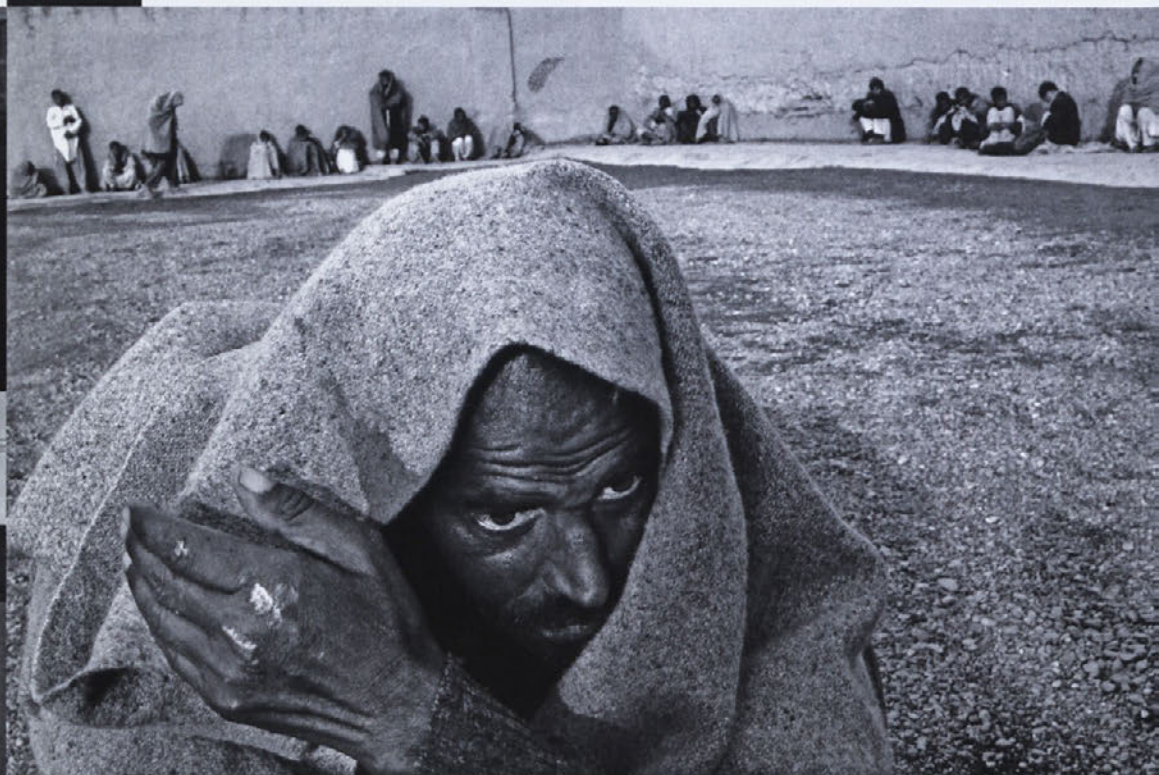
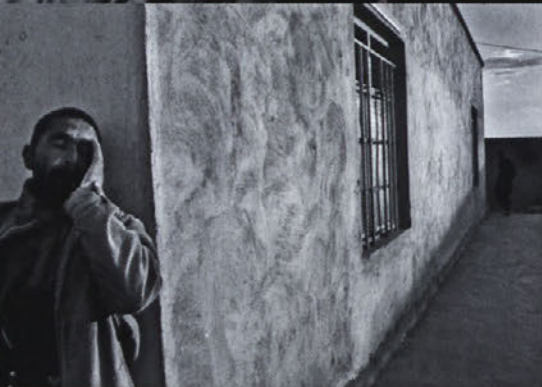
pokazali, kdo je te poboje ukazal in izvajal, potem bomo zanje krivi vsi Slovenci. Če se pokaže na krivce, pa je stvar veliko boljša tudi za veliko večino partizanov, če hočete. Ve se, da so ukazi prišli od Tita osebno, najbolj dosledno pa naj bi nad tem bdela ravno Edvard Kardelj. Ne moremo nacionalizirati zločinov. Jaz ne trdim, da je kriv Ribičič, o tem bo odločalo sodišče.

Je zloglasna depeša res tako ključni dokument, da se šele zdaj lahko začne tak proces?

Ta depeša je pomembna le v tem, da zapre usta tistim, ki trdijo, da slovensko vodstvo ni imelo pri tem nič, nekaj drugih novih stvari pa ne kaže. To je dejansko argument proti tistim, ki so v Ajdovščini govorili, da slovensko vodstvo ni imelo veze s poboji. Se več, govorijo celo, da naj bi bila tega kriva JLA, da so pobijali Srbi in tako naprej. Kolikor sem se jaz s tem ukvarjal, pa sem se kar precej in sem pri tem spoznal osebno kar nekaj likvidatorjev, lahko rečem, da je bila načelna praksa ta, da Slovence pobijajo Slovenci, Srbi Srbe, Hrvati Hrvate. V Savinjski dolini smo imeli celo albansko partizansko enoto, ki je lovila in pobijala baliste, to je albanske sodelavce okupatorja, ki so bežali čez mejo. Treba je vedeti, da je bila pri nas revolucija. Če poznate zgodovino ruske revolucije, potem lahko primerjate mnoge stvari. Celo poboji v Srebrenici in v Rogu imajo številne medsebojne podobnosti. Zanimivo, da v Sloveniji o tem nihče noče nič slišati. Pa vendar so silne podobnosti v načinu ubijanja in zlasti njegove prikrivanja. Gre za isto šolo.

Nekoč ste izjavili, da se ne morete znebiti občutka, da so grb, himno in tolar vsilili tisti, ki so se norčevali iz samostojnosti slovenske države. Zakaj?

Slovenci imamo zelo staro himno – Naprej zastave slave. Peli so jo tudi partizani, pri nas se je igrala še v 70. letih. Potem so jo začeli odrivati na rob in jo nadomestili s Prešernovo Zdravljico, kar pa je zločin nad Zdravljico. Nobene pesmi ne smete po svoje predelovati, vsako krajšanje pa je tudi predelava. Z literarno-zgodovinskega vidika je to nedopustno. Sem pač konservativen in menim, da se je treba določenih izročil držati. Kar pa se tolarja tiče, sem prepričan, da je šlo za norčevanje. Včasih sem bil prepričan, da je bil tega kriv predvsem pokojni Jože Smole, pred časom pa sem izvedel, da so bili tu zelo aktivni nekateri člani Svetovnega slovenskega kongresa iz tržaške okolice. Tolar ni bil v slovenski zavesti nikoli preveč živ. Je nemško beseda, slovensko bi bilo dolar, prve so namreč izdelali v češkem Joahimovem dolu, po nemško Joachimsthal. Ne smete pozabiti, da so mnogi nasprotniki slovenske osamosvojitve trdili, da bo Slovenija z osamosvojitvijo postala ena izmed avstrijskih zveznih dežel. To poimenovanje, tolar, vsaj pri nekaterih, ne pri vseh, izhaja iz tega norčevanja, da bo Slovenija postala avstrijska provinca. Ker nimamo lastne tradicije svojega denarja, bi se lahko spomnili, kakšno ime bi hoteli. Velika škoda se mi zdi, da se je zgodilo, kar se je. No, zdaj pa se z evrom stvari, ki so me motile, spet tako ali tako spreminjajo.



Manca Juvan Skrite vojne rane

»Nekateri si bodo opomogli po nekaj letih, drugi po nekaj desetih, tretji nikoli. Vsaj dve generaciji pa sta izgubljeni,« je mnenje edinega psihiatra v Afganistanu, dr. Sayed Azimija o posledicah, ki so jih na duševnem zdravju ljudi za seboj pustile 25-letne vojne razmere.

Dr. Khetaab Kakar, vodja edine mentalne bolnišnice v državi s 25 milijoni prebivalci, je glede preteklosti in trenutnega zanemarjanja problematike, kjer eden od petih prebivalcev trpi za duševnimi motnjami, še bolj oster: »Uničevati je lahko, obnavljati težko. Za vsako leto vojne, deset let obnove... To pomeni, da si bomo opomogli po dvesto petdesetih letih.« Trideset odstotkov celotne populacije trpi za psihozami in petindevetdeset odstotkov za psihosocialnimi težavami kot globoka depresija, pretirana nervoza, shizofrenija, nespečnost, pomanjkanje koncentracije in drugimi simptomi postravmatičnega stresa. Duševno bolni so zaznamovani in zapuščeni. Tradicija in politika si pri obnovi države še naprej zatiskata oči.

»Brez zdravih ljudi ni napredka. Vsekakor je problem naše države ta, da je uničena na več nivojih. Vendar, če ljudje niso duševno zdravi, pa naj gre tu za otroke, povprečneže ali ministre, država ne more delovati,« dodaja dr. Azimi.





Poletje je tisti čas v letu, ko lahko odložimo delo na jutri, razmišljanje na pojutrišnjem in branje na plažo. Z željo, da postane letošnje poletje dolga zgodba, vam ga bomo krajšali s kratkimi zgodbami Literarne zbirke Založbe Goga.

gogino poletje 05

✓ Nejc Gazvoda/ Izlet

»Zmagala je. Ne morem verjeti.«

Lojze se je režal na vsa usta. Prisedel sem k ognju, si sezul čevlje in si začel greti stopala.

»Se je dobro izteklo?« me je vprašala in se poredno nasmehnila. Jamice so se ji naredile v licih.

»Izjemno,« sem zatrdil.

»Povej mu, Vida, zakaj si zmagala,« je rekel Lojze in se še naprej režal. Njegov pulover je bil poln drobnih luknjic. Prežgale so ga iskre ognja, ob katerem smo sedeli.

»Okej,« je rekla. Prekrižala je noge in se odkašljala.

»Primož je bil pri meni ... saj se ga spomnita, eno leto je starejši.«

»Ja, v A razredu je bil,« sem rekel.

»Haha, Primož ena A,« je dodal Lojze.

»Ja, ta Primož. No, bil je pri meni, v moji sobi, in gola sva se valjala po postelji, pripravljena na seks. No, da bi fantu še malce okrepila karakter, sem vzela njegovega ...«

»... primožka ...« se je namuznil Lojze.

»... ja, primožka, v usta. Ni dolgo trajalo, ko sva zaslišala škrtanje ključa v ključavniči. Moji tastari so se vrnili hitreje, kot so rekli.«

»Saj to vedno naredijo,« sem rekel. »Lahko bi se že navadila.«

»Ne prekinjaj me,« je rekla z narejeno kljubovalnostjo. »No, z rekordno hitrostjo sva se oblekla in vse pospravila. Predstavlja si – on si je navlekel hlače, panično zapenjal pas, jaz pa sem si zapenjala modrc, mamini koraki pa so odmevali po stopnicah. Ravno ko je stopila v sobo, sva sedla vsak na svoj stol in se pretvarjala, da ni nič.«

»In kaj je tu spornega?« sem vprašal.

»Ne prekinjaj me, pujs,« je rekla in me boksnila v ramo.

»Primož je lepo vstal in se predstavil mami in začeli smo se pogovarjati, nato je prišel še oče. Trajalo je kakšnih pet minut. Pogledovala sem proti Primožu, če mu je kaj nelagodno. Bil je nenavadno bled in z grozo v očeh je pogledoval proti meni. Mislila sem, da je preprosto živčen, ker je prvič spoznal moje starše.«

Lojze, ki se je ves čas potihoma hehetal, je bušnil v gromek krohot in se zvrnil po tleh.

Vida je mirno, ne da bi ga pogledala, nadaljevala: »Tudi starša sta se mi zdela malce čudna.«

Lojze je zacvilil od smeha.

»Čudno sta pogledovala proti meni. Ko sta končno zapustila sobo, sem se obrnila k Primožu in mu rekla: *Na, pa nama je uspelo!* A Primož je bil še vedno prepaden.«

»Šiiiiit, crknil bom,« je rezgetal Lojze. V obraz je bil kot kuhan rak.

»Stegnil je roko proti mojem obrazu in rahlo potegnil po licu. V rokah je držal dolgo, zavito, mastno sramno dlako.«

Lojza je razneslo. In mene tudi. Cela situacija je bila še toliko bolj smešna zaradi Vide, ki naju je smrtno resno gledala.

Obrisal sem si solze in izdaval: »Kaj je bilo potem?«

»Pustila sem ga,« je rekla.

Z Lojzom sva Vidi čestitala za zmago na natečaju Najsramotnejše zgodbe ob tabornem ognju in ji zmasirala podplate za nagrado.

»Treba bo ... narediti ... saj vesta, kaj,« je Vida čez čas tiho rekla.

Prikimala sva.

»Imamo vse?« je vprašala Vida.

»Odpiraj, vino, vino, vino, vino, pivo, pivo, konzerve. Imamo!« je zavpil Lojze.

»Prodajalka me čudno gleda,« sem potarnal. »Najbrž misli, da bom kaj ukradel.«

»Gospa!« je zavpil Lojze in prodajalka je zdaj pogledala njega.

»Brke imate!« je zarulil.

Upravnik nas je dokaj prijazno vrgel iz trgovine in vse potrebno smo nakupili na bencinski črpalki, kakšno uro vožnje iz mesta.

S polnim prtljažnikom smo se peljali proti morju.

»Zadnji izlet, a?« je rekla Vida. Podplate je imela na armaturni plošči in lakirala si je nohte na črno.

»Tvoje noge bodo videti gangrenaste,« sem jo opomnil.

Ni me slišala.

»Ja, zadnji izlet,« je rekel Lojze.

Ne bluzite,« sem se oglasil od zadaj. Žrebali smo in potegnil sem najnižjo karto, tako da sem sedel stlačen med prtljago na zadnjih sedežih. »Kakšen zadnji izlet. Saj se bomo še videli.«

Temu, kar sem rekel, še sam nisem verjel.

Prvi postanek smo naredili v nekem mladinskem motelu malo pred obalo. Saj ne, da bi bila pot do tam tako dolga, ampak hoteli smo potovati čim dlje časa. Ležišča smo si razdelili sila ekonomično. Lojze, ki je bil najdebelejši, je dobil enojno posteljo v kotu, midva z Vido pa sva spala na zakonski postelji. Nakadili smo se trave in peli narodne pesmi do petih zjutraj.

Vročina je potuhnjeno lezla v avto. Na stečaj sem odprl šipo in pomolil glavo ven.

»Kot pes si,« je rekla Vida in me potrepljala po ramenu.

»Tiho bodi,« sem rekel in potegnil glavo nazaj. »Samo jezna si, ker si tokrat ti potegnili nižjo karto.«

Ustavili smo se ob mostu, ki je bil nad avtocesto. Midva z Lojzom sva se poscala na avtomobile, Vida pa je gledala, ker sva se po dolgem pregovarjanju strinjala, da ona tega manevra ni sposobna izvesti. Avtomobili so trobili, midva pa sva se režala kot bedaka.

Lojze in Vida sta bila sošolca. Spoznali smo se v prvem letniku pri telovadbi. Lojze je z dekleti igral odbojko in fantje so se mu smejali, ker je bil debel in je bil videti smešen. Jaz sem ga branil. Dosegel nisem ničesar, začeli so se norčevati tudi iz mene, a so se kmalu naveličali. Lojze me je hvaležno pogledal, jaz pa sem mu pomežiknil. Nato sem se zazrl v Vido, ki je bila v kratkih hlačah in oprijeti črni majici. Po telovadbi je prišla k meni, se mi zahvalila, da sem se postavil Lojzu v bran, in me povabila na pijačo. Mislim sem, da gre za zmenek in maksimalno sem se nadišavil, a ko sem prišel v lokal, sta za mizo sedela Lojze in ona in mi mahala. Po petih minutah pogovora je moje razočaranje splahnelo. Ujeli smo se. Enak smisel za humor, enako veselje za otroške traparije. Čez kakšno uro smo že tekmovali v prdenju. Vida je zmagala v glasnosti, Lojze pa je zaradi veličastnega smradu dobil tolažilno nagrado.

»Te lahko aretirajo zaradi scanja po avtomobilih?« je vprašal Lojze. Zagreto je obračal volan, avto pa je drdral med ozkimi ulicami primorskega mesta.

»Ne,« je rekla Vida.

»Poglej jo, bodočo pravnico,« sem rekel.

»Tiho, bodoči ... kaj že? Tehtalec knjig?«

»Komparativist,« sem užaljeno rekel.

»Kako beden naziv,« je zavzdihnil Lojze.

Parkirali smo ob pomolu in namakali noge v morje, v katerega je počasi tonilo sonce. Nato smo se umaknili malce stran, pod borovce, in zakurili ogenj. Bodoča pravica je rekla, da bomo najebali, če nas dobijo, zato smo se premaknili malce stran, tako da smo kurili na betonski ploščadi. Še vedno ni bila zadovoljna, ampak z Lojzom sva se ga že napila in bilo nama je vseeno, kmalu pa je bila pijana tudi ona. Valjala se je po borovih iglicah in se režala.

»Rada fafam,« je priznala.

»Dobro zate,« je rekel Lojze.

Kadil sem cigareto, Lojze pa je s palico brskal po ognju. Mislim sem, da Vida že spi. Nepremično je ležala.

»Hvala,« je naenkrat rekla.

»Zakaj?« sva rekla hkrati z Lojzom.

»Saj vesta. Bolezen ... pa to,« je rekla.

»Ah,« sem rekel. »Kaj ti pa je. Zato so prijatelji.«

»Vsi ne bi zdržali z mano,« je rekla.

»Priznam, bila si tečna,« je rekel Lojze. »Nahrulila si me kot psa vsakič, ko sem stopil v tvojo sobo, in večkrat na dan si mi rekla zavaljen kurbež.«

»Ampak to iz ljubezni,« je rekla.

Zarežali smo se.

»Sleci se,« sem rekel in jo pogledal.

Lojzu je zastal dih.

»Ne,« je rekla.

»Ja,« sem rekel. »Drugače te bom jaz. In sleci se počasi.«

Bil sem prepričan, da me bo brcnila v jajca. A počasi je vstala in začela zibati boke, najprej malce leseno, potem pa vse bolj zapeljivo. Odpela si je gumb na miniaturnih kratkih hlačah in jih počasi potegnili dol, najprej do kolen, potem pa jih je spustila in stopila iz njih, da so ostale na tleh. Gledal sem jo v rdeče tangice.

»Poberi mi hlače,« je zahtevala. »Drugače bodo polne iglic.«

Na kolenih sem se splazil do nje, ona pa se je spet začela zibati v bokih in kot v transu sem ostal pred njeno krožečo medenico.

»Na-a,« je rekla in požugala s prstom. Odplazil sem se nazaj na svoje mesto.

Počasi si je slekla majico, jo nekaj časa vrtela na prstu, nato pa jo vrgla Lojzu, ki je vse skupaj opazoval precej mirno, kot da ga dolgočasi.

Stopila je čisto do mene.



»Ti mi jih sleci,« je rekla.
Kazalca sem ji zataknil za rob hlačk in počasi potegnil dol.
»Samo do kolen, nočem, da bom imela vso popikano,« je rekla.
»Ena sama črtica,« sem hripavo rekel. Lojze se je zarežal.
Vida me je rahlo klofutnila.
»Poreden si!« je rekla in si potegnila tangice nazaj.
»Daj mi hlače.«
»Še modrc,« sem rekel.
Prebledela je.
»Ti si bolan,« je siknila.
»Vida, še modrc. Tega ne delam zase. Ampak zate.«
Vstal sem in jo prijel za rame. Solze so ji začele polzeti po licih.
»Pa saj ji ni treba ...« se je oglasil Lojze.
»Tiho,« sem rekel. »Vida, naredi to. Če ne boš zmogla pred nama, ne boš imela več priložnosti.«
Prikimala je. Stopila je korak nazaj. Z rokami je šla za hrbet. Modrc se je razrahljal. Malce je oklevala, potem pa ga je spustila.
Leve dojke ni imela. Desna je bila lepa, tako kot je bilo lepo vse na njej. Kjer bi morala biti leva, je bila samo majhna brazgotina.
»Si zdaj srečen?« je tiho rekla.
»Ja,« sem rekel. »Sploh ni videti slabo. Jebi ga. Ene pač nimaš. Pa kaj. Tisti, ki te zaradi tega ne bo maral, ni vreden, da ga poščije Lojzov majhen tič.«
Bruhnila je v jok in me objela. Pridružil se je tudi Lojze. Prespali smo v avtu in naslednje jutro je bila malce tišja kot ponavadi.
»Hvaležna ti je,« je rekel Lojze, ko sva zlagala stvari nazaj v avto, Vida pa je metala kamenje v morje.
»Hkrati pa me sovraži,« sem rekel.
»Tudi to,« se je strinjal Lojze. »Ampak je vredno.«
»Je,« sem prikimal.

»No, ti začni,« je rekel Lojze Vidi.
Morje je šumelo. Jutri se vrnemo domov.
»Mi ne bi rajši še enkrat zmasirala podplatov?« je vprašala.
»Bom jaz začel,« sem rekel.

»Kako že gre?«
»Najgrša stvar, ki si jo nama naredil.«
Nekaj časa sem bil tiho in sem razmišljal.
»Zakaj se sploh gremo to?« sem vprašal.
»Saj veš, ne bluzi,« je rekla Vida. »Dovolj smo se pogovarjali o tem. To delamo, da se skregamo. Ker se moramo. Drugače bomo preveč pogrešali en drugega.«
»To je neumno,« sem rekel. »Se ne bi raje razšli z lepimi spomini?«
»Ne,« je rekel Lojze. »Laže bo, če se bomo oprli na eno grdo stvar. Bom jaz začel.«
Odkajšljal se je.
»Vida ... norčeval sem se ... iz tvoje bolezni. Enkrat, ko sem bil pijan. Rekel sem, da si si nalašč odrezala ..., ker ... ti je krivila hrbtenico in nisi hotela biti puklasta na stara leta.«
Obrnil se je k meni.
»Jaz sem bil tisti, ki te je zatožil, da si razbil šipo, ko sva bila dežurna.«
»Zaradi tega bi skoraj letel iz šole,« sem rekel.
»Vem,« je rekel Lojze. »Usral sem se.«
»Povedala sem mu, da si homo,« je rekla Vida.
Lojze je prebledel.
»Zato nisi hotel biti z mano v sobi na maturantskem izletu?« je vprašal.
»Ja,« sem rekel.
Nekaj časa smo bili tiho.
»Norčevala sem se iz tvojih redkih las,« mi je rekla Vida. »Rekla sem, da boš imel glavo kot bučo. Vedno sem govorila pred prijateljicami, da si grd.«
»Aha,« sem rekel. Postal mi je neprijetno vroče.
»No ... povej,« je rekel Lojze. »Ti si na vrsti.«
»Nisem oddal tvojega spisa za tisti natečaj, ker je bil boljši od mojega,« sem rekel Lojzu.
Obrnil sem se k Vidi.
»Primož je hotel še enkrat začeti s tabo in vedel sem, da je tudi tebi všeč. Povedal sem mu o tvoji bolezni, čeprav si me prosila, da ne. Nisem hotel, da je s tabo.«
Tišina je bila mučna.

»Svinje smo,« je naposled rekla Vida. »Ne,« je rekel Lojze. »Prej ljudje.« Najprej je Vida objela mene. Potem sem jaz objel Lojza. Nato smo nekaj časa jokali. »Ni nam uspelo, ne?« je rekla Vida, napol v solzah, napol v smehu. »Niti ne,« sem rekel. Objeti smo zaspali.

Od Lojza sem se poslovil na letališču. »Amerika je za en kurac,« sem mu rekel. »Vem,« je odgovoril. »Ampak mama me čaka.« Kakšno pocukrano sranje. Kot v Casablanci,« sem se zarežal. »Ne morem pomagati, če si je izbrala grdega starega bogatega Američana,« se je branil. Objel sem ga. »Če bi bil jaz gej,« sem mu rekel, »bi ti bil prvi, ki bi me lahko pofukal.« »Hvala,« se je zarežal. »Pozdravi Vido. Škoda, da ni mogla priti.« Gledal sem ga, ko se je vzpenjal na letalo. Tik preden ga je jekleni ptič požrl, si je na grozo stewardes slekel hlače in mi pokazal tiča. Smejal sem se, dokler ni avion vzletel.

»Firence so za en kurac,« sem rekel Vidi. Večina potnikov je že bila na vlaku. Peron se mi je zdel tuoben. »Ne, pa niso,« je rekla. »Saj niso,« sem se strinjal. »Boš kaj prišla nazaj?« »Ne,« je rekla. »Saj veš, kako je pri nas doma.« »Vem,« sem rekel. »Še enkrat ti čestitam, da si se vpisala na to univerzo. Upam, da te bo dekan zlorabil.« »Tudi jaz te imam rada,« je rekla in me objela. Popravila si je lase in se povzpela na vlak. »Ljubim te,« sem zavpil. Korak ji je zastal. »Ne, pa me ne,« je preprosto rekla. Z eno roko se je držala za kovinsko ograjo. »Samo misliš, da me potrebuješ, ker si ziheraš. Izgubljaš nekaj, kar itak veš, da je bilo vedno tvoje.« Vrgla mi je poljub in izginila v vlak. Strojevodja je zapiskal in vagoni so zaječali. Odpravil sem se. Peron se je stresel. »Hej!« Obrnil sem se. Vidina roka se je stegnila skozi okno in nekaj črnega je padlo na tla. Stekel sem in pobral, vlak pa je odpeljal. Pustila mi je modrc. Slekel sem si majico in si ga oblekel. Vida me je naučila, kako se ga zapne. Nato sem sedel na tla, prekrizal noge in zaprl oči.

(Vevericam nič ne uide, Založba GOGA 2004)

Matjaž Brulc/ Nakupujem, torej se zabavam

Primc ždi na beli, sijoče prebarvani klopci. Nad njim je v streho preboden plitek svetlobni jašek, skozi katerega žge sonce naravnost vanj; še sreča, da je hala klimatizirana (a Primc se vseeno preveč poti). Za njegovim razgretim hrbtom je masivno večkubično korito iz spoliranega marmorja, po njem vijugajo rdeče žile, tenke kot strune. V koritu poganja nizko košato rastlinje, podobno tistemu v podsaharski džungli. Primcu iz rok nemoteno binglja vrečka, v kateri ima škatlo z novimi semiš čevlji. Priprto gleda naravnost predse, v butik in žensko, ki stoji tam za pultom. To mu odvraca misli, ga zamoti.

Pomembno je, da zdaj razmišlja o čem drugem.

Primčevo telo je rahlo pokrčeno, po njem beži pregreta mehkoba vročega poletja. Skozi njegove notranje organe se obenem preceja preveč tekočin – kar napenja mehur. Primcu postaja pretesno, noga mu narahlo drgeta. Vase lovi ohlajeni zrak, a ta ne pomaga kaj dosti. Raje opazuje žensko. Opazuje, to ga zamoti.

»Naj Samo že enkrat p-pride, pa da greva s-stran od tle,« sam pri sebi zamrmra Primc.

Semiš čevlje je kupil, ker ga je premamil ogromen živo rumen karton s ceno, ko je šel slučajno mimo. Itak je potreboval nove čevlje. Primc med drugim verjame, da je storiti zares impulzivno dejanje na vsake kvarte precej pomembna stvar pri ohranjanju zdrave buče.

Semiš čevlji so ga stali toliko kot tridnevni obrok cigaret, torej zakaj ne?

Primc dolgo časa negibno strmi vanjo, v to žensko v butiku. Ona začuti par izbuljenih oči in pogleda nazaj, Primc sramežljivo umakne svoj teleskopski pogled in se popraska po zalizcih. (Primc nosi zalizce, zdi se mu, da smiselno zaokrožajo njegov obraz. Tudi Samo nosi zalizce, že od nekdaj.)

Bolj ko jo takole skrivoma opazuje, bolj se mu zdi privlačna, seksi. Ta ženska, namreč. Na sebi ima kratko belo majico z dvema trakcema čez razgaljena ramena. Njene kot bas boben zaobljene prsi so ujete v modrc, čipkaste naramnice so še kako razvidne, mehko se zarezujejo v njeno



čutno kožo. Na majčki ji sveti rdeč srček, v njem je izvezena besedica SEX. Dve pedi niže je drobna školjka njenega popka. Iz nje bi lahko pil med. Najbrž. Primc ugiba, če ji krilo bež barve sega do kolen, ali pa je nemara še kaj krajše (žal se je zaradi pulta in blagajne ne vidi pod pas).

Bogve, kakšne noge ima, se sprašuje Primc in stiska svoje čim bolj skupaj. Res ga že mudi.

Spet pogleda proti njej, najprej le za trenutek, da vidi, če je zrak čist, potem si privošči daljše motrenje. Ona je narahlo priklonjena, lista neko revijo, ki je na široko razgrnjena po pultu. Njene predirljive oči blago krožijo po straneh ter tu in tam preletijo kakšen odstavek ali sličico. Ima tapisonsko tople rjave lase, organizirane v vzhajajočo frizuro. Med branjem si jih popravlja in se vsake toliko zamišljeno popraska po nosku. Stara mora biti tam okoli trideset. To so najlepša leta za žensko.

Skratka: lepa je, ta ženska, zares lepa.

Primca pa vseeno pritiska ko sto mater.

Ura na sredi široke pasaže kaže petnajst čez eno. Kar nekaj ljudi begavo postopa naokrog, le Samota ni še od nikoder. Tiščanje nog Primcu ne pomaga dosti, jih prekriza za eno stran pa še na drugo – nič bolje. Nekaj bo treba ukreniti, možgani, ki so sicer zakopani v prodajalko, ne zmorejo prelisičiti telesa.

Primc se odloči, da gre v butik. Impulzivno, ker si tako ohranja zdravo bučo. S Samotom sta dogovorjena pred tistim koritom s ščavjem, iz butika ga bo lahko takoj opazil, če slučajno pride. Primc torej vstane in se napoti tja čez.

Primc stopi do pulta, trudi se, da bi učinkoval prijetneje od Oprah; seveda na svojevrsten moški način.

»Dober d-dan.«

Ženska zapre revijo, Primc ujame naslovnico s torzom mišičnjaka. Spodaj piše z rdečimi črkami KAJ VAM NAJBOLJ UGAJA PRI MOŠKIH? Mater, ja, pomisli Primc, ko se zakreše v njen čutni, pravilni obraz, le kaj ti najbolj ugaja pri moških?

»Dober dan,« ona prijazno odvrne. »Kar izvolite, kako vam lahko pomagam?« Od blizu se zdi Primcu vsaj dva tisoč petsto krat lepša. Takoj mu je jasno, da je prodajalka poleg lepote obdarjena tudi s sposobnostjo korektnega ravnanja s kupci.



»Mhh, hlače ... ja, h-hlače bi p-pogledal,« reče Primc. Komaj zadržuje pritisk. Počuti se nenavadno težkega, vleče ga dol. Njegov mehur je že tak kot banja.

Odpelje ga do stojala s hlačami. Primc ji sledi, požira slino, čuti drget. Nujo. Vrečka s semiš čevlji opleta. Bež krilo ji sega do kolen, ampak Primc zaradi tega ni preveč razočaran. Obuta je v visokopetne čevlje, ki se končujejo v ostri in predolgi špici. To sezono je to tako kurčevo moderno, da lahko kar crkneš.

Se Primcu le zdi, da se ona spogleduje z njim? Prijazna je. Primc bi se lahko takoj zaljubil vanjo. In po tem, kako ga gleda ona, je možno, da se tudi na njene čustvene kolute previjajo sorodni občutki.

Primc gleda hlače, vsaj petdeset jih je, na drugi strani pa še ena vrsta. Same same hlače. In skoraj vse so na rob. S prsti malenkostno pošari po njih, poznavalsko potipa material. Ona se profesionalno pozibava za njim, ve, da mora biti strankam vedno na razpolago. To motrenje izza hrbta je šlo Primcu že od nekdaj na živce – ampak to zdaj nima neke veze, kje pa! Naj stoji, naj se smehlja, si misli Primc, ta kinematografska diva, iz katere se poraja ljubezen, življenje, in je svet zaradi nje nekako znosnejši.

Njemu zaenkrat še ni popolnoma znosno. Ne zdrži več. Kje kurca je Samo?

»Če iščete kaj bolj športnega, boste morali poskusiti kje druge.«

Kakšen nasmeh, zobje ji sijaje kot ploščice v domači kopalnici.

»Ne, ne, jaz r-rabim kaj bolj s-svečanega,« se prenareja Primc. »Številko dvainp-petdeset, prosim.«

Kako ga je zdaj pogledala! Sigurno se nekaj dogaja.

Na slepo pokaže par modelov, ona mu najde ustrezno velikost. Prodajalka se dobro znajde med hlačami. Tega dne je bilo bolj malo prometa, prav želela si je, da bi končno kaj prodala in tako še podaljšala vrsto zadovoljnih, v hlače oblečenih potrošnikov.

»Kabine so tamle.« S prstom pokaže proti rdečim zavesam na dnu butika in se vrne k pultu. Končno kabina! Primc se za trenutek zagleda v njeno

zibajočo ritko, skozi blago se ji utirajo tangice. Res ima dolge noge, napete, najdaljše. Kot dva jambora, na katerih stoji kozmos, vmes pa drhti črna luknja, kamor vse gravitira.

»Kakšna ž-ženska, mater,« zamrmra Primc, ko skrbno zagrinja zavese kabine. Nima rad, če se kaj vidi skozi. Zdaj pa sploh. Vrečko s čevlji previdno postavi v kot.

»Moja bo. In jaz n-njen.«

Primc si najhitreje razveže vezalki, s tisto na levi traja nekoliko dlje, ker se je spet zafecljala, jebeš ji mater. Potem se sezuje – to dobro dene stopalom, ki tako pridejo do svežega zraka (Primc poleti redkokdaj nosi nogavice, se mu zdijo odveč). Vse počne kar se da hitro. Sleče še kratke hlače. Te ga lahko izdajo, nikoli se ne ve. Ko kratke hlače za trenutek podrži v roki, ugotovi, da so precej usrane, še posebno pri žepih ter na riti. Tam, kjer je največ posla. Povoha jih v razkoraku, pa nič ne smrdijo, hvala bogu, si misli, še tega bi se manjkalo.

Pritisk je zdaj dokončno prevelik. Počuti se kot balon, napolnjen z umazano, postano vodo. Razneslo ga bo. Zgolj zaradi higiene sleče še boksarice. Primc da namreč veliko na higieno.

Pod nogami mu zdaj leži kupček oblek, nekje vmes so troje hlače na rob. Vse skupaj pograbi in vrže na nizko polico, ki je pritrjena na zadnji steni nasproti zavese. Rdeče zavese – to ga asociira na spolnost s prodajalko oziroma na spolnost v obče.

Čas je za spremembe.

Stopi bliže k ogledalu, se prime za organ in se uščije v kot. Ne gre drugače, tiščalo ga je že od enajstih.

Zdaj postaja vse lepše. Kako je dobro, ko ti enkrat zares steče.

Lepše in lepše. Če ob tem pomisli na tisto butično krasotico, pa še sploh. Nikakor noče, da bi se kaj slišalo, zato se Primc nasloni čim bolj naprej in ščije kar se da naravnost, vodoravno. Gleda, kako prši, drobne žile zlato rumenega izginjajo po kotu navzdol. Kmalu začuti toploto med prsti na nogah.

Ooolajšanje ...

Sam bog ve, kako ga je ves ta čas tiščalo.

Potem se drobencljavo otrese in pogledal dol. Nekaj drobnih kapljic se je vseeno ujelo na dlake njegovih nog. Stena in ogledalo sta mokra po kotu, spodaj je luža, v kateri stoji. Preveri, kje so superge; aha, okej, v redu je, na suhem so.

»Ja, jebentiš, le kaj ji n-najbolj ugaja pri m-moških?«

Vzame ene izmed tistih hlač na rob, jih obrne in si z notranjo stranjo obriše podplate ter dlake po nogah, nato še scvrnjenčka, ki se skriva med kocinami. Na koncu vedno priteče še kakšna kapljica, to itak, treba je paziti. Higiena je res pomembna reč. Zdaj se Primc počuti naravnost cesarsko. Cilji so zdaj jasno izrisani pred njim; zdaj ga čaka samo še ženska. Prvinska ljubezen in podobne radosti. Mu bo uspelo?

Stopi dva koraka vstran, da je čim dlje stran od lužice. Čas zdaj teče drugače. Časa je dovolj. Ne sme prehitro ven, lahko bi bilo sumljivo. Sleče si še majico, da je res čisto nag. Zazre se v svojo zrcalno podobo v ogledalu. Včasih, ko se takole ogleduje, se sam sebi zazdi kot nekakšna mršava, komično skobacljana prikazen, ki je po številnih naključjih zrasla v to, kar je. Včasih ga je tega strah, včasih začuti toplo odobravanje, nekakšno usidrano zavest o samemu sebi, pozitivno samopodobo, prijaznitev in ta drek. Zanima ga, kaj se dejansko skriva pod kožo, kaj je v resnici spodaj, zadaj? Kaj je pravzaprav v tej buči?

In kaj od tega jim najbolj ugaja?

Ni kaj, spoznanja o lastnem bivanju so vedno prilično zaješana stvar.

Zdaj še močnejše zazna nekaj, kar bi lahko bil pravi živalsko paritveni nagon. On je ta trenutek hidrološko olajšan, mlad zdrav moški in čaka ga voljna ženska. Prav tako mlada in zdrava, povsem naravno je, da se med njima kaj zgodi. Ljubezen ali hitri seks v praznem butiku – ali pa kar oboje. Za nekaj sekund spet ostrmi v svojo podobo, roki dvigne v zrak, skozi kožo in dlake izstopijo rebra. Opazuje svoje golo, iztegnjeno telo. Mlado in zdravo. Zdaj bi se mi na trebuhu že morali pokazati tisti kvadratki, tuhta Primc, ki so jih obljubljali v prospektu. Ženske jih obožujejo.

Vztrajen moraš biti, Primc, vztrajen, mu vedno govori Samo.

Ampak koliko časa še?

Z dlanjo potegne pod pazduho in se ovoha. Začuti nekaj, kar bi lahko bil tudi vonj premočenega dežnika v toplem prostoru. Mogoče je za malenkost bolj kislo. Kot mnogi drugi normalni ljudje tudi Primc ne mara, kadar smrdi pod pazduho. To ga lahko zjebe pri prodajalki, ženske so še sploh občutljive na takšne reči. Z naslednjim parom hlač na rob se zdrgne pod pazduho, da je vse rdečkasto. Potem se počasi obleče (boksarice, kratke hlače, majico) in si zaveže superge. Še kako pazi, da ne stopi v lastno scanje. Od blizu se še enkrat pogleda v ogledalo; mater, obriti bi se moral, si še reče. Tudi na to so ženske še kako pozorne. Ampak prodajalka

ni tako malenkostna, se potolaži Primc, vidi se ji, da ni.

Hlače spne nazaj na obešalnike in se nameni ven.

Prodajalka ga takoj pogleda, obrne svojo angelsko glavo k njemu, medtem z enim gibom roke zapre revijo in se mu začne graciozno približevati. Nogi postavlja drugo pred drugo kot na modni pisti. Srečata se ravno pri stojalu s hlačami.

Ženska kar žari. On tudi.

Če bi dobil dopust, bi se lahko že naslednjo soboto oženil z njo.

»Je vse v redu? So vam bile kakšne všeč?« Z nasmeškom se zazre v Primca. Spogledata se. Zares je božanska, pomisli Primc, resnično pravilen obraz s pentljo razcvetelih ustnic, ki bi jih tudi sredi najhujših pandemij s slino nalezljivih boleznih venomer znova in znova poljubljal, poljubljal, poljubljal ...

V nedogled, pičku mater.

»Kroji ne š-timajo,« odvrne Primc, »zato se mi v b-bokih tako čudno mečkajo.«

Aha, pokima ona. To se ji zdi nenavadno, ker doslej še niso imeli takšnih težav. Ampak kaj češ – sto ljudi, sto čudi.

vprašanj, prvi hip si ne more predstavljati, da je to čisto zares izrekel. A zaveda se, da je to zdaj to, navda ga pristno zadovoljstvo nad samim seboj. Spomni se na vse tisto, kar mu je govoril Samo, pridobi si še dodaten kanček nove Trdnosti, novega Samozaupanja. Ženska mora že v prvem trenutku točno vedeti, kaj moški hoče od nje, mu je vedno govoril Samo. Moraš ji pokazati, kaj bi rad, in je nikoli več izpustiti. Naj se takoj ve, kdo je kdo in kaj se hoče!

Ona ve, kaj bi rad. Dovolj glasen in jasen je bil.

Ženska se spet narahlo nasmehne, a ne tako kot prej. Težje, drugače. Ustnice ji gredo siloma narazen, nekaj jih lepi skupaj. Žar njenih oči zasije z nižjo frekvenco. Primc nekaj sluti, dvom se vkljuni v njegovo zatilje. Mogoče zato, ker je neobrit. Mogoče ga je pa zavohala.

»Ne morem,« reče ona. »Mož pride pome.«

Primc ne more verjeti svojim ušesom.

Mož!? Pa koji kurac je zdaj to!?

Obenem še vedno čuti njeno sapo, ko bi spala ob njem. Ne sme je izpustiti. Še vedno je upanje. Mogoče preizkuša njegovo vztrajnost. Samo mu je povedal, da imajo ženske še kako rade vztrajneže.



Njeni smehljaji. Opojni magnetizem, ki je zdaj med njima. Primcu postaja vroče, neprimerno bolj kot prej na klopi. Lahko bi še zardel. Ali eksplodiral. Ali pa jo odpeljal na grad v oblakih in jo imel le zase do konca svojih dni. Nastopi trenutek, najpomembnejši trenutek.

»Lahko n-ekaj vprašam?« Sliši svoj glas, ki je spremenjen, kot takrat, kadar zjutraj pokadi preveč cigaret. Glas je nižji, doneč, kot bi prihajal iz soda, hkrati tudi bolj hrapav. Ampak zato odločen, pravi moški glas. Tudi to imajo ženske rade.

Ona nagne svojo glavico, povzdigne obrv; tenka elegantna linija, uvita kot njen bok, ki se ga on že dotika med rjuhami v svoji postelji. Koža ... po kateri bo lahko v neskončnost drsel s prsti. Jo božal in se jo narahlo dotikal z nosom, ko bo s koničko jezika nežno zalizal navzdol po njeni hrbtenjači. Mmhhmm ...

»Kdaj danes k-končaš? Bi šla potem z m-menoj na pijačo? Ali pa magari kaj pojest, pico na p-primer?«

V mikrosekundi gazaste tišine, ki nastane za tem, čuje odmev svojih

»Pa ko g-ga jebe,« samozavestno odvrne Primc, »kaj pa j-jutri?«

Prodajalka se zresni, nasmeh dokončno izgine, njen pogled je zdaj poostren, ožji. (Primca spomni na učiteljico iz osnovne, pri kateri so dobivali same cveke, on enkrat še celo ukor.) Ženska reče nato poudarjeno, s precej višjim tonom: »A ne razumete? Mož pride pome!«

Očitno misli resno s tem možem, švrkne v Primca. Le kje ga je zdaj našla, tega drekača? Primc povezne hlače nekam čez stojalo, malomarno. Potem vrečko s škaflo prestavi v drugo roko. Čuti, da ima vlažno dlan. Spozna, da je zadeva nekje zares zjebana, da ne bo iz vsega tega prav nič. Ženska se je razkadila nekam v ventilator.

Ja, Primc, kako že gre tista narodna: danes so dovoljene sanje, jutri je nov dan?

»Ok-kej ... « zajeclja Primc.

Ja, jutri bo nov dan. In žensk je še dosti, cel svet jih je kao poln. Od tu bo šel z dvignjeno glavo. Vsaj jajca ima, če nič drugega. Si bo že našel kakšno, slej ko prej. Ko bo bolj pripravljen. Takrat bo laufalo kot po maslu.

»Prav! Ampak še n-ekaj je ...«

»Ja?«

»... tista kabina t-tam je vsa poscana!« useka Primc.

»Kaj?« reče ona in pogleda tja.

»Ja. Tam je kot v s-svinjaku. Katas-strofa!«

»To pa ni možno, gospod.«

»Ja pa je!«

»Ne verjamem,« vztraja ona.

»Poscana je, zag-gotovo. In veš zakaj? Ker sem jo j-jaz osebno ravnokar p-poscal, da veš ... ti t-telica!« bruhne iz njega. »V tem nakupovalnem centru bi lahko zgradili tudi k-kakšen sekret.«

Če se ji je res poscal po kabini, bo ona brisala, kdo pa drug. To jo ujezi. Ljudje so zdaj take svinje, ampak zares. Kakšni tipi vse hodijo naokoli! Ona se nekam potemni, videti je, da se za njenim vselej nasmejanim obrazom skrivajo tudi drugačni odenki.

»Pa saj tukaj je veče, ti tele,« tli ona, »t-le za vogalom, kjer prodajajo bombone.«

»Aj-ja,« reče Primc.

Aja.

Primc odhlapi ven, nazaj proti večkubičnemu koritu pod svetlobnim jaškom. Samota ni opaziti, rastline iz podsaharske džungle pa so po drugi strani še vedno tam. Vse tole Primcu ne bo pokvarilo dneva. Njemu že ne. Saj če tako vzame, ima zdaj lep par čevljev. Skoraj zastoj. Tudi to je nekaj.

In nič več ga ne mudi scat.

Po par strumnih korakih po umetni masi izven butika zasliši Samota, ki se dere: »Primc! Primc!«

Primc se ozre in ga zagleda. Samo stoji dve trgovini niže, tam, kjer prodajajo bombone. Tam je za vogalom najbrž tudi veče. Tam, kjer je Samo, je vedno sekret. V tistem trenutku opazi ob Samotovih nogah kartonasto Black & Decker škatlo.

Pa je le kupil brusilko, torej greva popoldne vseeno na tisto konstrukcijo, pomisli Primc, upam, da bom zvečer ujel vsaj žrebanje lota ... mogoče bo pa danes kaj.

Stopi proti njemu.

»Greva,« reče Samo, medtem ko si v polna usta tlači žele bombone v obliki krokodilčkov, »greva, teh trgovin imam že poln kurac.«

»Ja v-veš, pa se vsake t-toliko le najde kakšna p-priložnost,« pomaha Primc z vrečko s čevlji in se nekako hrepenče ozre v butik.

Potem kreneta proti izhodu, na parkirišče.

Pri McDonaldsu zavijeta levo, na Partizansko, ki je skorajda prazna.

»Amp-pak kaj jim zares n-najbolj ugaja?« vpraša Primc. To mu kljub vsemu ne gre iz glave.

Samo reče, da nima pojma, da tega v resnici nihče ne ve.

Točno tako reče in prestavi v tretjo.

(Diznilend, Založba GOGA 2005)

✓ Barica Smole/ *Metamorfoza Amelije P.*

Amelija stoji pred ogledalom v kopalnici. Majhno je in kaže zgolj podobo obraza in ramen. Med tednom se nikoli ne pogleda. Takrat si z mrzlo vodo samo opljuska obraz, ga objame z brisačo in si s krtačo prečeše svedraste lase. Tokrat skloni glavo in si jih začne naprej, da ji visijo mimo nosu do brade. Zravna se in jih vrže nazaj, da ji pahljačasto štrlijo na vse strani. Treba jih je z rokami trdo pogladiti ob lobanjo.

»Si že?« zasliši njegovo vprašanje iz globine hodnika in desna polovica obraza se ji nanaglo razpotegne nekam proti robu ogledala. Z njo se raztezajo lasje, skupaj z licem postajajo krušno testo, ki ga nevidni prsti skušajo odtrgati od jedra, a se drži z vlaknatimi nitmi tistega, kar se hoče kazati kot trdno, tisto, ki ima ime in priimek, pač Amelija P.; kar je staro trideset let, v resnici pa veliko manj in hkrati mnogo več, pri izginjajočem obrazu je to težko vedeti natanko, polovica ust, ki izginjajo, jih ima morda sto, druga polovica, ki ostaja na svojem mestu in se smehlja, mogoče pet ... Iz starejšega dela, ki so ga naučili ubogati in se je morda zato tako hitro postaralo in hotelo izginiti skupaj z enim očesom in polovico nosu, pobegniti od drugega dela, ki ima še vedno veselje, da si dela prismuknjeno pričesko z zamahom glave, potem pride: »Takoj bom!«

Vozita skozi križišča, ki utrujeno rumeno mežikajo. Avto pustita med stotnijo enakih in sledita nakupovalcem. Za njima kliknejo premična vrata. Neonske luči polirajo velikanske prostore in labirinte med policami, vse je videti čisto, obrazi so svetli, skladvonice konzerv se bleščijo, sadje kar sije, meso za steklom je rožnato.

S plenom v vozičku ovinkarita do svojega vozila. Ko kupljeno zložita v prtljažnik, Amelija odvrže torbo nekam nazaj in se pogrezne v sedež.

»A nisem imel površnika?« vpraša on potem blago, nekako zadovoljen z nedeljskim ulovom, miren, ker bo družina ves teden preskrbljena.

Plašča ni. Prevleke na sedežih so črne z modrimi črticami, še pred dvema urama so bile svetlo sive.

Oba hkrati planeta iz avtomobila. Enake barve je kot njun, še oznake na tablicah so podobne.

Ozirata se, kot bi ju zalotili pri tatvini. Koža na Amelijinem licu spet postaja napeta, kot bi jo kdo vlekel za uho; usta hočejo za njo, čuti, kako se ji raztezajo ustnice, kako ji oko leze proti lasišču.

On teka med vrstami avtomobilov, končno je našel svojega, prav tak je, kot ta, v katerega sta sedla. Mrzlično prelagata špecerijo in se ozirata čez rame.

Šele na križišču si malo oddahneta.

»Si misliš, da ta ključ odpira tudi druge?« zavzdihne on, Amelija pa se prime za desno lice. Še je tam, vendar ga za vsak primer drži vso pot, vseh petnajst minut, skozi vsa križišča, po glavni cesti, pod nadvozi, čez most, po stranski cesti ... Plane v kopalnico, da bi se prepričala, če ga je obdržala. Hipen pogled ji pove, da je vse v redu. Z blazinico dlani močno iztisne tekoče milo. Na hodniku šumijo vrečke. Voda je tako vroča, da komaj zdrži. Drgne se med prsti, po hrbitišču dlani, skoraj do komolcev. Nič več se noče pogledati, globoko je sklonjena nad umivalnik, krtačka za nohte brusi njeno kožo.

»Si ti odnesla torbico?« zakliče nekje v stanovanju, vrečke še bolj zašumijo, njegovi koraki odtopotajo po stopnicah, vhodna vrata zaškrpajo, nekaj časa je vse tiho, potem spet škrip, vzpenjajoči se koraki, ponovno prelaganje nakupljenega ...

Trdo si otira roke, pogledati bo morala sama.

»Ni je, ne tu ne v avtu. Kje si jo imela nazadnje?« jo vpraša, ko znova, tokrat družno premetavata zavoje.

Plačevala je v trgovini. Jo prinesla do avtomobila. Preden odgovori, on zavzame: »Pa ja je nisi ...?«

Medtem ko preskakuje stopnice, da mu Amelija le stežka sledi, vzdihuje: »Dokumenti, denar, kartice!«

V desetih minutah prevozita pot do trgovskega centra.

»Kje je že stal?« jo spračuje in kroži med vrstami ter nervozno zavira pred pešci z vozički.

»Ni bil čisto zraven prvega prehoda?« ugiba Amelija in si desnico pritiska na obraz, tesno, da med prsti kipi lice.

Na srečo dvojčka njunega avtomobila ugledata ob drugem prehodu.

Amelija prilepi pogled na njegov hrbet, sklonjen nad ključavnico tujega avta. Kljub temu vidi parček, ki se dvomeče ozira. Potem fant potegne iz žepa mobil. Zdi se ji, da ji bo vsak čas pobegnil cel obraz, ne le eno lice. Koža ji postaja vedno bolj napeta, da jo zategovanje že boli.

Na srečo se on že vrača. V roki drži torbico. Mirno gre mimo fanta s telefončkom.

Koža na njenem licu popusti, le še nosnici ostajata razširjeni. Ko sede, ji položi najdbo v naročje.

»Poglej, če imaš vse,« ji svetuje, ko čakata, da se vključita na prednostno cesto.

Amelija molči. Počasi poseže proti senčniku in se pogleda v ogledalo na njegovi notranji strani.

Lice je na svojem mestu in svedri rdečih las štrlijo kot navadno.

V torbici so na varnem drobnarije, ki jih je mirno odnesla mimo blagajne. (Kamendan, Založba GOGA 2003)

✓ Sebastijan Pregelj/ *Urar*

Vsaka stvar je za nekaj dobra in za nekaj slaba, je Pinterica rekla ženskam pred blokom. Ne more biti za vse dobro in za nikogar slabo, pa tudi ne za vse slabo in za nikogar dobro. Na primer to, kar se je zgodilo včeraj. Za ubogega Verdineka prav res ni dobro, da so ga odpeljali z rešilcem, je pa po drugi strani dobro za vse stanovalce našega bloka, da so policaji z marico odpeljali urarja Urbana. Že zdavnaj bi ga morali. O, ja, so se ženske strinjale v en glas, že zdavnaj bi ga morali! Potem se ne bi zgodilo nič tako strašnega. Ampak kaj, ko se mora najprej zgoditi, šele potem ukrepajo. Pa če se je že moralo – še bog, da se je Urban znesel nad Verdinekom! Obta sta nepridiprava. Falota. Fuj in fej! Lahko bi bilo pa precej slabše. O, ja, so se strinjale ženske, lahko bi bilo še slabše. Recimo, da bi se Urban znesel nad katero od nas, se je Pinterica oprla v širokih bokih. To vas vprašam: kaj bi mu pa mogla? Še Verdinek se ni mogel ubraniti, pa ga je precej več kot katere koli izmed nas. To je čista resnica. Čista resnica, so bolj tiho ponovile za Pinterico, kot bi se bale, da Urban sploh ni na policijski

postaji (ali kjer pač že), pač pa stoji za vogalom in sliši vsako njihovo besedo, tako da dobro ve, kaj je rekla ta in kaj ona! In kaj takšnega se nikoli ne bi končalo dobro. Že tako so se dogajale precej čudne stvari.

Da so se v Urbanovem stanovanju dogajale sumljive stvari, so sosedji opazili že zdavnaj. Od vsega se jim je zdelo najbolj sumljivo to, da so k njemu vseskozi prihajali neznani ljudje, ki nikoli niso ostali dolgo. Pet, največ deset minut. Tukaj nekaj smrdi, je bila že tistikrat Pintarica prva, ki je namrščila obrvi in Stanetu, predsedniku hišnega sveta, zabičala, naj obvesti policijo. Urarji so sposobni vsega vraga, me razumeš? Saj nič ne rečem, je nagubala čelo in skomignila z rameni, da po vsej verjetnosti ni nič. Vsi si želimo, da ni nič, jaz pa od vseh še najbolj. To mi moraš verjeti. Ampak pomisli, Stane, lahko je kaj zelo resnega. Celo bolj resnega, kot si misliš. Recimo, da Urban sestavlja peklenske stroje. Ničesar ne trdim, je ženska dvignila kazalec, vse je pa mogoče. Samo pomisli, Stane, če se bo izkazalo, da je res. Na vseh naslovnih časopisov boš! Kar vidim naslove: predsednik hišnega sveta – junak. Pa v nasprotnem? Samo predstavljaj si, da poči bomba v kakem kinematografu ali na železniški postaji! Koliko ljudi bo umrlo, ker ti je bilo odveč hoditi na policijsko postajo?! Zato, Stane, pojdi na policijo in povej, kot je. Potem bodo že oni opravili svoje.

Stane sicer ni verjel, da bi bilo kaj takega mogoče. Urban, da bi sestavljal peklenske stroje?! Neumnost! Ampak v primeru, da bi se res kaj zgodilo, o, takrat bi pa Pintarica povzdignila glas, da ga je opozorila, ko je bil še čas. Vsi vejo, da se je podobna stvar nekaj let nazaj že zgodila. Koliko nedolžnih ljudi je umrlo takrat! In mogoče samo zato, ker neki predsednik hišnega sveta ni pravi čas odšel na policijo povedat, kar je slišal od drugih. V takšnem primeru bi Staneta gotovo spoznali za krivega. Rekli bi, da je nekaj moral imeti zraven. Kaj pa more biti razlog, da ni obvestil policije? Ga ni, prekletu, res ga ni! Torej je kriv. Kriv! In kako gre naprej, je tudi vedel.

Takoj prihodnje jutro je odšel na policijsko postajo, kjer je načelniku Tonču povedal, kako je in kaj se govori. Verjetno ni nič, je glavo v zadregi spuščal med ramena, ampak Tonč, če ne bi bilo nič, bi ljudje ne imeli česa opaziti. Ker pa so ljudje vendar nekaj opazili, mora tudi nekaj biti. Ena in ena je dve. Tako, tako, si je načelnik pogladil rumenkaste brke in ugasnil cigareto. Vstal je izza pisalne mize in predsednika potrepal po rami: Stane moj dragi, tako ti povem, kriminala je dosti več, kot se zdi na prvi pogled. Zato je zelo pomembno, da dobivamo informacije od zunaj, me razumeš? Ker nas je premalo, da bi lahko nadzorovali vse. Nadzorovati je pa treba. Drugače gre lahko vse hudiču v rit.

Na poti domov je Stane zavil v Bonboniero in naročil dolgo kavico s šnopčkom. Torej je bilo le prav, da sem šel na policijo, je zadovoljno prikimal samemu sebi, preden je nagnil kozareček. Pa še Tonča sem videl. O, ti prasica! se je že naslednji trenutek nakremžil in kozarec trdo odložil na oranžen pult. Hitro je napravil dolg požirek kave, da bi poplaknil pekočino. Z dlanjo si je obrisal ustnice in pogledal proti natakarcici. Čudovita kavica, se je opravičujoče nasmehnil, ko je videl, da ga začudeno gleda od zasteklenih polic, polnih najrazličnejših bonbonov. Nič mu ni odgovorila. V bife se je vsak dan priklatil kakšen tič, ki je govoril sam s seboj. Sploh je na svetu vsak dan več prifliknjencev, si je mislila. Ampak takšne je najboljše pustiti pri miru. Potem dajo tudi sami mir. Vsaj ponavadi, je poslinila kazalec in obrnila stran v reviji, ki jo je brala, odkar je prišla v službo.

Res dosti godrnja, je Pintarica prihodnje jutro ugotavljala na oknu, ko je pred blokom ustavila policijska stoenka, ampak na koncu vendar naredi, kar je treba. Ta naš Stane. Še malo, pa je pozvonilo na Urbanovih vratih. Takrat je ženska smuknila do svojih, jih čisto na lahko odprla in skozi tenko režo gledala po hodniku, pa ni bilo kaj videti, zato je ob režo raje prislonila uho. Tudi slišati ni bilo ničesar, pa je vseeno tako ostala vsaj četrt ure. Mislila si je, da včasih že ena sama beseda dosti pove.

Opoldne so vsi vedeli, da je zjutraj pred blokom stala policijska stoenka. Pri Urbanu so bili. Resda niso našli nobenega peklenskega stroja, ampak nedolžen tudi ni. Najmanj sedemnajst ur je bilo v njegovem stanovanju, če ne še več. Najrazličnejših. Od žepnih do stenskih, med njimi celo ena kukavica. Te so še posebej imenitne. Namesto kovinskega udarjanja prihaja iz njih mehko kukanje ptice. Vsak urar bi vedel povedati, da ni nič takšnega. Kot pri harmoniki se znotraj namesti meh in že imamo namesto kovinskega udarjanja kukanje. Imenitno! Kakor koli: policisti so zaplenili vse ure, čeprav jih je Urban prosil, naj tega ne storijo, ker niso njegove. Čigave pa so potem? No, saj to je to! Ure sploh niso bile Urbanove. Vsi tisti ljudje, ki so prihajali in ostali pet, največ deset minut, so prinašali ure v popravilo. Lepa reč! Se pravi, da je delal na črno. Kot so si mislili: Urban ni nedolžen.

Moški se je sicer branil, da znancem, ki vejo, da je urar, pač ne more reči ne. Hoteli so, da pogledam uro, preden jo vržejo stran. Mogoče bi se pa vendar dalo kaj narediti. Ljudem ure dosti pomenijo. Navežejo se nanje.

Ure so del stanovanja, niso pohištvo, ampak nakit. Kolikokrat v enem dnevu človek pogleda na uro? Dostikrat. Nič ni pomagalo. Policisti so ure znosili v stoenko in jih naložili v prtljažnik, eno čez drugo, čeprav jih je Urban prosil, naj malo bolj pazijo. To so natančni in občutljivi instrumenti. Nič. Rekli so mu, naj bo tiho, drugače bodo še njega vrgli v prtljažnik, potem bo pa imel. Urban je hotel reči, da je to že preveč, pa ga je ravno eden izmed policistov zgrabil in potisnil v stoenko. Čisto prav, je Pintarica momljala na oknu. Čisto prav.

Urban je bil še isti dan nazaj, ampak pečat je pa ostal. Zdaj so vsi v bloku vedeli, da se ukvarja z nečednimi posli. Kot so si mislili. Sprva so se mu izogibali, ker ni dobro imeti opravka s takšnimi. Policija jih ima ves čas na očeh. Če se človek z njimi preveč druži, hitro še sam dobi dosje. Ko je pa ta enkrat odprt, se polni kar sam od sebe. To ni nobena skrivnost. Za kar ne odkrijejo krivca, določijo enega z dosjejem. Toliko, da so ljudje mirni. Ščasoma se je pa vsa stvar vendar polegla. Konec koncev smo vsi ljudje, je nekega dne rekla Pintarica. In vsak človek ga kdaj pa kdaj poserje. Kolikor vem, so mu naložili veliko kazni. Bržkone višjo, kot je s popravili ur sploh zaslужil. Plačal jo je, zato ga ne smemo več gledati postrani. Potem pa ni bil teden naokoli, ko ga je na stopnišču ustavila in vprašala, pri katerem urarju dela. Preden ji je odgovoril, je že mahala z levo, da ure ne bo nosila v mesto, ker je velika in težka. Če vam ni pretežko, pridite kakšen dan na kofetek. Se bova malo pogovorila, vi pa lahko medtem odprete uro in pogledate mehanizem. Ne more biti nič resnega. Bi šlo jutri?

Urban je naslednji dan prišel k Pintarci. Po eni strani zato, ker je hotel žensko zgrabiti tam, kjer je najmanj pričakovala: skoraj prepričan je bil, da je prav ona obvestila policijo, čeprav si ni mogel misliti, kako je izvedela, po drugi strani pa zato, ker ni nobena skrivnost, kako je z ženskami, ko potrebujejo pomoč: na vse so pripravljene. In da bi bila kakšna z njim malo bolj prijazna, je bil že skrajni čas. Kdaj pa je nazadnje imel žensko? Resda je bila Pintarica od njega nekaj let starejša, ampak to še nič ne pomeni. Prvič, ker je bila dobro ohranjena, in drugič, ker so starejše ženske bolj izkušene. To pa pri teh rečeh dosti pomeni.

To pri teh rečeh dosti pomeni, je Urban govoril Verdineku. Tvoje stranke so tvoje stranke in njihov denar je tvoj. Če delaš v tovarni ali pri zasebniku, se namučiš prav toliko, le denarja ne dobiš. Kaj pa vem, je Verdinek zmajeval z glavo. Je res in ni res. Ne dajo nam dosti, dajo nam pa vsakega prvega v mesecu. Tudi ko ni naročil. Zdaj mi pa povej: kaj boš, ko ne bo dela? Oh, se je Urban zarežal na ves glas, lepo te prosim, pa vendar ne misliš, da se ure ne kvarijo?! Nimajo vsi švicarskih. In še švicarske se kvarijo, da je veselje! Poslušaj. Dobro me poslušaj: vsak človek ima uro. Ne samo ene. Najmanj dve. Ja, vsak človek ima najmanj dve uri! Potem pa računaj, koliko ur je samo v naši ulici. Ti rečem: posla, kolikor hočeš! Čakaj, je z levo odmašil litrsko steklenico. Boš še malo? No, se je Verdinek zadovoljno našobil, pa mi natoči še enega.

Nekaj pred polnočjo je Verdinek vstal od mize in se odmajal do vrat. Preden je stopil na hodnik, se je obrnil k Urbanu, ki je z glavo na mizi glasno smrčal. Pa srečno, je dvignil levo in zamahnil, čeprav je vedel, da ga ne sliši, ker je spal kot top. Kot top, je prižgal luč in se opotekajoč spustil po stopnicah. Pred blokom je sedel na kolo in se odpeljal proti domu. Šele nekje pri pivovarni se mu je zazdelo, da kolo sploh ni njegovo. Moje ima zvonec. Nov zvonec sem kupil. In sedež tudi ne žuli v rit tako zelo. Nič, je pljunil gosto slino, ki se mu je pobesila po bradi, da se je moral obrisati v rokav, jutri ga vrnem in vzamem svojega. Jutri. Danes je že prepozno. Prepozno, je zapeljal okrog vogala in se komaj izognil taksiju, ki je z odprtimi vrati stal ob pločniku. Prekleta opica! je požugal šoferju. Na pločniku stojiš! A si pijan?!

Pred blokom je zlezel s kolesa in ga prislonil ob kovinska vratca, namenjena metanju premoga v klet. Tako je bilo precej lažje: tovornjak je stresel premog v tisti kot in že ga je dosti padlo naravnost v klet. Potem ni bilo več tako hudo. To so se dobro domislili, je sopihal po stopnicah gor. To, z vratci za premog, so se dobro domislili. To, da živim v tretjem nadstropju, je pa čisto po babje. Verdinek je pred leti, ko sta se z ženo vselila v blok, lahko izbiral med stanovanjem v pritličju in tem v tretjem nadstropju. Babnica za nobeno ceno ni hotela tistega v pritličju. S ceste nam bodo gledali noter, je rekla. Kdo ti bo gledal noter? se je jezil možki. In tudi če bo kdo poškilil noter, kaj bo pa imel videti?! Saj ne plešemo nagi! Ampak ni pomagalo. Ženska kot ženska: v tretje nadstropje! Marička pomagaj, zdaj pa plezaj gor, starina! Prekleta sranje, je po žepih začel iskati ključ, kot bi žena vsakokrat, ko gre zvečer ven, ne pustila odklenjenih vrat. Prevečkrat jo je že zbudil sredi noči, češ da je pozabil ključ, zjutraj ga je našel pa prav v tistem hlačnem žepu, v katerem je še pred nekaj urami trdil, da ga nima in pika.

Klin se s klinom zbija, je Verdinek naslednje jutro iz kredence vzel

steklenico domačega žganja in napravil dolg požirek. O, ti prasica! se je žena zadrila z vrat. Smo zdaj že tako daleč, da moraš navsezgodaj piti?! Ti bom že pokazala, se je pognala proti moškemu, ki je še zadnji trenutek stekel okoli mize v kopalnico in se kot majhen otrok zaklenil noter, da je babnica jezno tolkla po vratih, naj takoj odpre. Službo imam! Odpri! Šele ko je slišal, da je odlomastila nazaj v spalnico, je čisto počasi, da bi ključ ne zaškrtal, odklenil, na lahko odprl vrata in se ritensko umaknil v kuhinjo, kjer se je zaletel v stol, da je glasno zaropotalo. Le počakaj! je zaslišal prihajati ženo, vendar je – tako kot vedno – na poti v kuhinjo zavila v kopalnico. Dobro, da je med spalnico in kuhinjo kopalnica. V nasprotnem bi bil že zdavnaj mrtev, je momljal, medtem ko je nase vlekel hlače in srajco, ki je ponoči nikakor ni mogel odpeti. Gumbi so bili namreč bedasto drobni, kot bi bili za otroka in ne za moškega, ki nima drobnih prstkov, ampak klobase! Drobne prste imajo tisti, ki ne delajo. Verdinek je pa delal, kaj dela, garal kot živina! Še rjave mokasine je obul in stekel po stopnicah dol. Pred blokom je kar nekaj časa gledal ob kovinska vratca prislonjeno kolo, preden se je spomnil, da je pred Urbanovim blokom zajahal napačno. Tudi to bo dobro, je pognal proti tovarni.

Ob dveh in petnajst se je na poti proti domu ustavil v bifeju, ki se je držal trgovine. Moški ni moški, če se po službi ne ustavi v bifeju. Vse, kar je pametnega in pomembnega, se izve na tem mestu, iz prve roke. Urban je bil že tam. In vsi drugi tudi. Verdinek je naročil pivo in se s steklenico v roki zrinil med može, ki se nikakor niso mogli zediniti, kaj pomenijo dopisi, ki so jih začeli prejemati v začetku tedna. In to priporočeno! Eni so trdili, da bodo začeli odpuščati, češ da drugače sploh ne more biti. Odpuščali bodo, ker že poldrugo leto ni bilo nobenega pametnega naročila. Stroški pa seveda so. Vsak dan pomeni toliko in toliko milijonov. Tudi če se ne dela. Drugi so skomigali z rameni, da ne vejo, kako je s tem, spet tretji so odkimavali, da tako hudo že ne more biti. Natakara Barbara je njihovemu pogovoru prisluhnila samo, kadar je na šank prinesla novo rundo, sicer ji je bilo pa malo mar, kaj govorijo. Tako in tako ne vejo, si je mislila. Eni in drugi ugibajo. Ko bo kaj na tem, bomo vsi vedeli.

Na drugem koncu šanka je upokojeni strojevodja Ludvik suhljatemu, golobrademu fantu v spodnji majici, zatlačeni za bleščeče telovadne hlače razlagal, da je bila ženska, ki mu je dan pred upokojitvijo skočila pod vlak, nora. Iz norišnice je pobegnila. In naravnost pod lokomotivo. Povej, sem kaj mogel? si je poravnal temnomodro železničarsko čepico z zlato značko na sredi, in dregnil fanta, ki je skomignil, da ne ve. Povem ti: nič nisem mogel. Vlaka se ne ustavi kar tako kot kolo ali pa avto. Lokomotiva je stroj. Težko jo je pognati, ampak ko enkrat steče, hoj, fant moj, je z dlanjo udaril po pultu, da sta fant in natakara presenečeno poskočila, se ne ustavi kar tako. Zdaj mi pa plačaj še en šnopček, ali pa grem.

V nekaj tednih je bilo vsega konec. Tovarno so zaprli in delavce odpustili, zato so moški po novem ždeli v lokalu od jutra do večera. Ampak tako je bilo samo na začetku, ko je bilo še kaj denarja po predalih in na knjižici. Ko je tudi ta pošel, so kot potepuški mački vztrajali okoli vogalov in čakali, da srečajo kakšnega znanca, ki bi bil pripravljen poslušati, kako je to hudo in kako je grozno ter poleg tega plačati pivo ali dve. Pivo ali dve pa prijatelju res lahko plača vsakdo, ki ima službo. Sčasoma je takšnih prijateljev in znancev zmanjkalo, potem se pa tudi moški niso več zbirali okrog bifeja. Je že ceneje v diskontu kupiti gajbo, ko pride denar z zavoda, in jo v miru požlampati v senci za blokom ali pri garažah. Dosti ceneje je tako, pa še natakara ne pogleduje

na uro, kdaj bo devet, da jih bo lahko odslovila in odšla domov. Kot bi ji v bifeju kaj manjkalo!

Verdinek je bil edini, ki je še naprej prihajal v bife vsak dan. Včasih je bil Urban že tam, včasih pa ga je moral počakati. Kadar je moral počakati, nikoli ni naročil vnaprej. To bi bilo precej svinjsko, si je mislil. Konec koncev dan za dnem plačuje Urban. In kadar je Verdinek skomignil z rameni, da je nerodno, ker nikoli ne plača runde, je urar naredil brezbržen



obraz, kot bi denar pobiral s tal. Enkrat mi boš že vrnil, je imel navado reči. Dokler imam, bova pila. Ko tudi jaz ne bom imel več, bova pa žejna. Ampak, Verdinek, porkaduš, ure se vendar kvarijo! O, ja, mu je dal Verdinek vsakokrat prav, ure se kvarijo kot sam hudič! Zdaj pa dovolj o tem, je po navadi zaključil urar. Napravi požirek! Saj nisi kaj bolan, da ti pivo ne bi prijalo? Nak, nisem bolan.

Čakajoč Urbana, je Verdinek natakari in široko govoril, kako pametno se je odločil urar, ko je šel na svoje. Njegove stranke so njegove



stranke in njihov denar je njegov. Pomalem je šlo ženski Verdinekovo pripovedovanje na živce, ampak – kaj je pa mogla? Urban in Verdinec sta bila sploh edina, ki sta prišla vsak dan. Mislila si je, da spet ni tako hudo poslušati eno in isto. Na živce ji je pa šlo. Ko je Urban vendar prišel, pa Verdinec tako in tako ni več silil vanjo. Takrat je odprla revijo, ki si jo je sposodila v trafiki, in brala. Dobro je, če človek pozna trafikantko. Revije dosti stanejo in kdor si jih lahko sposoja, precej prihrani. Barbara si je vsako jutro sposodila nekaj najnovejših, ki jih je do šeste ure prebrala in vrnila. Če katere ni prebrala do konca, si jo je prihodnje jutro spet sposodila. Trafikantka ji je sicer večkrat rekla, da lahko katero odnese tudi domov, ampak Barbara ni hotela. Ni bila čisto prepričana, ali ji je govorila kar tako, ker je vedela, da revije ne bo vzela, ali pa je mislila resno. Doma bom raje gledala televizijo. Revijo si lahko spet sposodim jutri. Lahko, ji je prikimala ženska, ki je od jutra do večera sedela na oblazinjenem stolu med kupi revij in škatlami cigaret. Preden se je Barbara vrnila v bife, je trafikantko povabila na kavico, ko zaključila z delom, vendar se je ženska vsakokrat zgovorila, da se ji po službi mudi: enkrat sem, spet drugič tja. Natakara pa vanjo tudi ni hotela siliti.

Potem je Urban nekega dne Verdineka prosil, če bi lahko tej in tej stranki odpeljal uro, ki jo je popravil. Še vprašal! mu je prikimal Verdinec. Kje imaš uro? No, je Urban odprl predal kuhinjske mize in izvlekel v krpo zavito ročno uro, jo previdno odvil, dahnil v šipico in jo obrisal v kos žameta, ki ga je imel prav v ta namen. Nekaj čisto drugega je, če daš stranki iz rok uro, ki se blešči kot nova, je rekel Verdineku, ki je že čakal pri vratih. A seveda, če se ura blešči kot nova, potem lahko tudi pošteno zaračunam. Zato bodi previden. Ko jo boš odvil iz krpe, jo primi za pas, tako da dobi stranka v roke čisto uro. Na, je na listek z okornimi potezami napisal naslov in znesek. Če ti bodo ponujali več, nikar ne vzemi. Boljši urarji nikoli ne jemljemo več, kot piše na računu. Boljši urarji pošteno popravimo in tudi pošteno zaračunamo. Ampak več pa nikoli ne vzamemo. Si razumel? Razumel, mu je prikimal Verdinec in v notranji žep karirastega suknjiča spustil v krpo zavito uro in listek z naslovom. Po stopnicah dol je premišljeval, da je to še najmanj, kar lahko naredi. Že tako je vsak dan pil pri Urbanu, ki je plačal tudi, kadar je Verdinec dobil denar z zavoda, češ ti rabiš denar še za kaj drugega. Potem pa res lahko naredi kakšno malenkost.

Kmalu je to postala navada: Urban je popravil ure, Verdinec pa jih je razvažal strankam. Kakšen dan je moral na več koncev mesta, kdaj pa kdaj se je pa zgodilo, da po ves teden ni bilo dela. Včasih je Urban v popravilo dobil uro, ki se je ni dalo popraviti. Tudi takšne ure je Verdinec dostavljal strankam na dom. In to brezplačno, čeprav se mu je po svoje zdelo trapasto: na drugi konec mesta sem moral in to zastoni! Pa se Urban ni dal. Boljši urarji tega ne zaračunavamo. Konec debate. Verdineku sicer ni bilo prav, da je vedno po Urbanovo, ampak kaj ... vsak večer sta pila skupaj in denar za kosilo tudi nikoli ni bil vprašanje. Vedel je, da ga pet, šest let pred upokojitvijo nihče ne bo vzel v službo. Še posebej ne v

časih, ko je tudi mladih, ki iščejo zaposlitev, dovolj. Doma pa tudi ni bilo za zdržati, ker je babnica samo najedala. Prav res: če je bil doma, mu je neprestano govorila, kako prekleto nič se ne znajde. Lahko bi delal pri kakšnem privatniku. Na črno. Nekaj bi že dobil. Ampak ne! Ti raje ždiš pri Urbanu in mu kot največji bebec razvažáš ure. Klobasa in liter namiznega, pa si zadovoljen. Le kje sem te našla?! Če nimaš početi nič boljšega, bi lahko vsaj doma postoril to in ono. Ampak – kaj takšnega ti ne pade na kraj pameti! Le kje sem te našla?

Dokler ni bilo Verdineku nekega dne dovolj. Medtem ko je babnica žlobudrala, kako nič ne naredi, je v potovalko zmetal svoje stvari in kratko malo odšel. Ženska je sicer tulila za njim, naj se ne vrne, ko mu

bo Urban pokazal vrata, ampak njene besede ga niso ustavile. Se tudi ne mislim! je zamahnil z levo in odrinil vhodna vrata. Potovalko je z debelo vrvjo privezal na prtljažnik kolesa in se odpeljal k Urbanu, ki mu je že zdavnaj ponudil sobo. Tako in tako je prazna. Če hočeš, kar pridi. Ti vsaj babnice ne bo treba prenašati.

S tistim dnem so se začeli zlati časi. Možakarja nobeno jutro nista vstala prezgodaj. Če se človek ne naspi, je imel navado reči Urban, tudi delati ne more kaj prida. Zajtrk sta navadno preskočila, ko pa jima je začelo kruliti po vampih, sta odprla vsako svojo steklenico piva. Eno pivo je isto kot sedem žemelj. Pa povej, če se ne bi bilo bedasto basati z žemljami! Prvič, ker bi bila potem še vedno žejna, in drugič, ker sedem žemelj stane več kot pivo, zaleže pa precej manj, še posebej poleti.

Počasi sta zlezla na zeleno vejo, kot je imel navado reči Urban. In tako se je nekega dne zgodilo, da je pred Verdineka potisnil šop bankovcev, rekoč, naj gre in si kupi košaro za na krmilo. Precej lažje boš razvažal večje ure. To pa je nekaj – košara na balanci! Zdej je lahko brez skrbi naenkrat peljal tudi dve stenski uri. Prej kaj takšnega ni bilo mogoče. V nahrbtniku je lahko nosil samo eno. Če bi hotel dve, bi bili ena na drugi. To pa pri tako občutljivih inštrumentih ne gre. Spet drugič se je zgodilo, da je Urban iz mesta prinesel nov suknjič. Z razprodaje, ga je kot prodajalec podržal Verdineku, da ga je oblekel in se pogledal v ogledalu. Z razprodaje, je ponovil, ampak po zadnji modi. Videz je pri poslu zelo pomemben. Ljudje te drugače kot po obleki ne morejo presoditi. Če prideš v suknjiču po zadnji modi, bodo takoj vedeli, da te pošilja boljši urar. Nasprotno pa je, če prideš razcapan. Kako naj človek zaupa tako dragocen inštrument kot je ura človeku v natrganem in popackanem suknjiču? Nikakor, Verdinec moj dragi – nikakor!

Ko so malo kasneje Verdineku na uho prišle govorice, da ima babnica drugega, ki ne samo, da prihaja, ampak tudi ostaja, je brezbrizno zamahnil z obema rokama in pihnil skozi nos, da mu je malo mar. Ubogi tisti, ki si jo je nakopal na grbo! Meni nič ne manjka. Nič! je odločno odkimal. Ne samo, da imam streho nad glavo in hrano, še celo službeno obleko imam, da tako rečem. In to ne kakršne koli. Imeniten suknjič z razprodaje in malo nošene hlače na rob! Babnica naj se gre lepo solit! Toliko.

In bi bilo vse v najlepšem redu, ko bi se ne pripetila nesreča. Pravzaprav niti ni bila tako zelo huda nesreča. Verdinec je nekaj pred deveto v košaro na krmilu položil uro, zavito v staro rjuho, zajahal kolo in se odpeljal proti drugemu koncu mesta. Potem pa groza! V križišču pri stadionu je voznik dostavnega vozila spregledal kolesarja in zapeljal naravnost predenj. Verdinec ni imel časa niti zakleti, pa je bilo po njem. Naravnost v vozilo je treščil in poletel na sredo cestišča. Priče so vedele povedati, da voznik še ustavil ni. Z enako hitrostjo je odpeljal naprej. Da ni bil pijan? Čisto mogoče. Drugače bi ustavil, kaj pa! Možakar z bicikla je imel srečo. Prav lahko bi se zgodilo, da bi takrat po cesti pripeljal še kakšen avto. Voznik že ne bi mogel ustaviti pravočasno. Kje pa!

Verdinek sam pa ni bil tako zelo prepričan, da je res imel srečo. Drek, pa takšna sreča! Če bi zares imel srečo, mi dostavno vozilo ne bi zaprlo poti. Tako pa samo poglej, kaj je ostalo od ure! se je grabil za redke lase. Nič, porkamizerija, nič ni ostalo od ure! Urban nima več kaj popraviti. Vse je šlo na prafaktorje. Pa še kolo. No, je s prstom kazal policistom, samo pogledajte, kaj je ostalo od bicikla! Ne dosti! Košara je uničena, sprednje kolo prav tako! Veste, koliko to stane?! Ni kaj, je policist globoko vzdihnil, ampak vi ste vseeno imeli srečo. Lahko bi bili mrtvi. To pa to! se je zarežal Verdinek. Drek, pa taka sreča! Drek, je jezno pljunil na tla in si v rokav obrisal kri s prebite ustnice.

Ko se je kasneje nekako privlekel do doma, ga je Urban, ki ni bil pripravljen poslušati, kaj se je zgodilo, zgrabil, da ni pri sebi. Greš in se ga napiješ, potem pa to! Lahko bi najprej dostavil uro in se ga potem nacedil. To bi bilo za razumeti. Ampak ne! Malo ti je mar za posel! Kaj posel, še kolo in košaro si uničil, da o uri sploh ne govorim! Kdo bo šel k stranki in ji povedal, kaj se je zgodilo? Ti ali jaz? No? se je široko razkoračil, kdo bo šel k stranki? Jaz! Jaz bom moral k stranki, je požugal s pestjo. Pa to sploh ni najslabše! Ena ura gor ali dol. Samo to si zapomni: hitro bo šlo od ust do ust, kaj se je zgodilo - še prehitro! Potem si pa misli, kdo bo še klical, naj mu popravim uro. Nihče! je zakričal, da se je Verdinek ves zmeden stisnil v kot in čakal, kdaj bodo priletele batine. Namesto tega je Urban odprl kredenco in na mizo postavil litrsko steklenico žganja: Pij, jebenti žalost, pij! In sta pila.

Čez dobro uro je bila steklenica prazna. Urban je z glavo čez komolec ležal na mizi. Vsake toliko se mu je iz ust pocedila slina, tako da je sčasoma na vogalu nastala lužica, ki se je večala, dokler se ni slina začela pobešati z roba, od koder je v velikih kapljah padala na tla. Verdinek je spal na lesenem stolu nasproti. Glavo je imel nagnjeno nazaj. Vsake toliko mu je omahnila levo ali desno. Takrat je odprl oči, se nekoliko vzravnaval, popraskal po lepljivem vratu, požrl gosto slino, si obliznil suhe ustnice in spet zaspal.

Zunaj se je pripravljalo na dež. Skozi priprto okno je v kuhinjo pribrenčala muha, nekajkrat zakrožila nad Urbanovo glavo in mu sedla na lice. Z zadnjima nogama je podrgnila po krilih in se sprehodila do vlažnega kotička ust. Moški se je nakremžil in zamahnil z roko, da se je muha dvignila. Ne za dolgo. Nazaj na lice se je spustila in se ponovno napotila k slinastemu kotičku. Zdaj se je možakar z dlanjo udaril po obrazu, pa je bila muha spet hitrejša. Nekajkrat je zakrožila nad skuštrano glavo, potem mu je bilo pa dovolj. Odprl je mizni predal, poiskal kos elastike, ki jo je imel prav v ta namen, in počakal, da je sedla na zid. Le počakaj, se je previdno približal, napel elastiko in spustil konec, ki ga je imel ob licu, kot bi streljal s puško. No?! se je na ves glas zakrohotal in zmagoslavno požugal s pestjo. Kdo me bo zajeboval?! Verdinek je odprl oči in se od same groze komaj ujel, da ni padel vznak. Zmedeno je gledal Urbana, ki je v levi zmagoslavno vihtel kos elastike, na katerem je bil insektov drob in kos krila ali nekaj takšnega, ampak Verdinek elastike sploh ni videl. Samo grozljiva Urbanova pest je bila visoko nad njim, zato je skočil s stola in se zagnal naravnost v urarja, ki jih je dobil po nosu, preden se je zavedel.

Porkamizerija, je Verdinek zaman vlekel vhodna vrata. Ključ! Kje je ključ?! se mu je zatresel glas. Prepozno. Na ramenih je že začutil težke urarjeve šape, ki so ga potegnile nazaj v kuhinjo. Na pomoč! je zatulil in dvignil nogi, da bi padel po tleh in si mogoče rešil kožo, pa je namesto tega obvisel v zraku. Nekaj šivov na suknjiču je sicer počilo, ampak premalo. Ti podlasica! je urar besno tulil na Verdineka, ki je jecljal, da mu bo vse razložil. Ni to, kar misliš. Nesporazum je bil. Nesporazum. O, ja! ga je Urban odrinil od sebe, da je treščil v kredenco. Prav zares, se je Verdinek opotekel do korita in hotel steči okoli mize, pa se je urar že razkoračil med kuhinjskimi vrati. Kaj boš pa zdaj? Verdinek se je zmedeno prestopil, takrat je pa v koritu zagledal nož, s katerim sta rezala salamo. Zgrabil je lesen ročaj in rezilo obrnil proti urarju. Stran od vrat! Stran, če ti rečem! O, ti pezde, je Urban stopil naravnost proti njemu in ga zgrabil za zapestje, še preden je zamahnil. Z levo ga je treščil po glavi, da je Verdinek javnil, padel na kolena in iz ust pocedil nekaj slin. Lepo te prosim, je po vseh štirih zbežljal pod mizo. Lepo te prosim, Urban, nehaj! Ti kar prosim, se je tudi urar spustil na kolena in zlezal za njim. Preden je bil Verdinek na drugem koncu, ga je Urban zgrabil za nogo in potegnil k sebi. Verdinek je pograbil nož, ki je ležal pred njim in potegnil po urarjevi roki, pa urar hlačnice, kot je pričakoval Verdinek, ni spustil, ampak jo je cuknil k sebi, da se je nesrečni moški pripeljal po riti čisto k njemu, spustil nož in odprl usta, kot bi hotel prositi milosti, a je bilo v trenutku vsega konec. Urban je zgrabil nož in osemkrat zabodel.

(Svinje brez biserov, Založba GOGA 2002)

Raymond Carver/ Kolesa, mišice, cigarete

Evan Hamilton ni kadi že dva dni in vendar se mu je zdelo, da je vse, o čemer je v teh dveh dneh govoril ali na kar je pomislil, imelo opraviti s cigaretami. Ogledal si je roke pod lučjo v kuhinji. Povohal je členke in prste.

"Še vedno se čuti," je rekel.

"Vem. Tako je, kot bi se potilo iz tebe," je rekla Ann Hamilton. "Ko sem jaz nehala, sem še tri dni na sebi čutila vonj. Celo takrat, ko sem stopila iz kadi. Ogabno." Na mizo je postavljala krožnike za večerjo. "Prav hudo mi je, ljubi. Vem, kaj prestajaš. Toda, če ti je to kaj v tolažbo, je drugi dan vedno najtežji. Tretji je seveda tudi težak, potem pa, če zdržiš toliko časa, je najhujše za tabo. Ampak ne znam ti povedati, kako sem vesela, ker si se resno odločil, da odnehaš." Prijela ga je za roko. "Daj, pokliči zdaj Rogerja, gremo jest."

Hamilton je odprl vrata. Zunaj se je že zmračilo. Bilo je zgodaj novembra in dnevi so bili že kratki in mrzli. Pred hišo je na majhnem, lepo opremljenem kolesu sedel starejši fant, ki ga Hamilton ni še nikoli videl. Fant se je nagnil naprej na robu sedeža, s konicami čevljev pa se je dotikal asfalta, da je lahko stal pokonci.

"Ste vi gospod Hamilton?" je vprašal fant.

"Ja, sem," je rekel Hamilton. "Kaj pa je? Kje je Roger?"

"Pri nas doma je, moja mama govori z njim. Tudi Kip je tam in še en fant, Gary Berman. Gre za kolo mojega brata. Ne vem točno," je rekel fant in z dlanmi vrtel okrog ročajev, "ampak mama me je prosila, naj vas grem iskat. Enega od Rogerjevih staršev."

"Ampak z njim je vse v redu?" je vprašal Hamilton. "Ja, seveda, takoj grem s tabo."

Stopil je v hišo, da si obuje čevlje. "Si ga našel?" je vprašala Ann Hamilton.

"V nekakšni godlji je," je odgovoril Hamilton. "Zaradi kolesa. Neki fant - ne vem, kako mu je ime - je zunaj. Hoče, da gre eden od naju z njim domov."

"Pa je z njim vse v redu?" je vprašala Ann Hamilton in si snela predpasnik.

"Seveda je." Hamilton jo je pogledal in zmajal z glavo. "Očitno gre za nekakšen otročji prepir, zdaj pa se vmešava fantova mama."

"Hočeš, da grem jaz?" je vprašala Ann Hamilton.

Za trenutek je pomislil. "Pravzaprav bi mi bilo res ljubše, ampak bom šel kar jaz. Počakaj še toliko z večerjo, da prideva nazaj. Ne bova dolgo."

"Ne maram, da je zunaj, ko je že temno," je rekla Ann Hamilton. "Tega ne maram."

Fant je sedel na svojem kolesu in zdaj stiskal zavoro.

"Kako daleč je?" je vprašal Hamilton, ko sta krenila po pločniku.

"Tam čez v Arbuckle Courtu," je odgovoril fant, ko pa ga je Hamilton pogledal, je še dodal: "Ni daleč. Kakšni dve ulici od tu."

"V čem pa je problem?" je vprašal Hamilton.

"Ne vem točno. Nisem čisto vsega razumel. Roger in Kip in ta Gary Berman naj bi se vozili s kolesom mojega brata takrat, ko smo bili na počitnicah, in mislim, da so ga pokvarili. Nalašč. No, ne vem. Tudi o tem se pogovarjajo. Moj brat ne najde svojega kolesa, onadva pa sta ga imela nazadnje, Kip in Roger. Mama poskuša ugotoviti, kje je kolo."

"Kipa poznam," je rekel Hamilton. "Kdo pa je tisti drugi?"

"Gary Berman. Mislim, da je nov v naselju. Njegov oče bo prišel, takoj ko se vrne domov."

Zavila sta. Fant je peljal naprej, vendar se je držal dovolj blizu. Hamilton je zagledal sadovnjak, nato pa sta zavila še enkrat in prišla v slepo ulico. Ni vedel, da ta ulica sploh obstaja in bil je prepričan, da tukaj ne pozna nikogar. Ozrl se je proti tujim hišam in kar presunilo ga je, kam vse sega zasebno življenje njegovega sina.

Fant je zavil pred hišo, stopil s kolesa ter ga prislonil na zid. Ko je odprl vrata, mu je Hamilton sledil skozi dnevno sobo v kuhinjo, kjer je zagledal svojega sina, ki je na eni strani mize sedel skupaj s Kipom Hollisterjem in še z nekim drugim fantom. Hamilton se je zazrl v Rogerja, nato pa se je obrnil proti močni, temnolasi ženski, ki je sedela na koncu mize.

"Vi ste Rogerjev oče?" ga je vprašala ženska.

"Da, Evan Hamilton sem. Dober večer."

"Jaz sem Millerjeva, Gilbertova mama," je odvrnila. "Žal mi je, da sem vas poklicala sem, ampak imamo težavo."

Hamilton se je usedel na stol na nasprotni strani in pogledal naokrog. Ob ženski je sedel fant, star kakšnih devet ali deset let, verjetno tisti, ki pogreša svoje kolo, si je mislil Hamilton. Drugi, okrog štirinajst let star, je sedel na odcejalniku, bingljal z nogami in gledal tretjega, ki je govoril po telefonu. Ta se je razposajeno smejal nečemu, kar je slišal na drugi strani žice, in s cigareto segel k pomivalniku. Hamilton je slišal zvok cigarete, ki

je zacvrčala v kozarcu vode. Fant, ki ga je pripeljal, se je naslonil na hladilnik in prekrizal roke.

“Si dobil katerega od Kipovih staršev?” ga je vprašala ženska.

“Kipova sestra je rekla, da sta šla po nakupih. Potem sem šel k Bermanovim. Njegov oče bo tu čez nekaj minut. Pustil sem naslov.”

“Gospod Hamilton,” je rekla ženska, “vam bom kar povedala, kaj se je zgodilo. Prejšnji mesec smo bili na počitnicah in Kip si je hotel sposoditi Gilbertovo kolo, da bi mu Roger lahko pomagal raznašati časopis. Mislim, da je na Rogerjevem kolesu počila guma, ali nekaj takega. No, izkazalo se je...”

“Gary me je davil, oči,” je rekel Roger.

“Kaj?” je vprašal Hamilton in pozorno pogledal svojega sina.

“Davil me je. Tudi poznalo se mi je.” Sin je potegnil ovratnik svoje majice, da bi pokazal vrat.

“Zunaj v garaži so bili,” je nadaljevala ženska. “Nisem vedela, kaj počnejo, dokler ni šel Curt, moj najstarejši, pogledat.”

“On je začel!” je rekel Gary Berman Hamiltonu. “Rekel je, da sem gumpec.” Gary Berman je pogledal proti vhodnim vratom.

“Moj bicikel stane kakšnih šestdeset dolarjev,” je rekel fant po imenu Gilbert. “Lahko mi tudi plačate.”

“Ti se ne vmešavaj, Gilbert,” je rekla ženska.

Hamilton je zajel sapo. “Nadaljujte,” je rekel.

“No, kot se je izkazalo, sta Kip in Roger vzela Gilbertov bicikel, da bi skupaj raznesla časopis, potem pa so ga, pravita namreč, da je bil zraven tudi Gary, eden za drugim kotalili.”

“Kako mislite kotaliti?” je vprašal Hamilton.

“Kotalili,” je odvrnila ženska. “Porinili so ga navzdol po cesti in pustili, da se je prevračal. Potem pa, kar poslušajte, sta ga Kip in Roger – to sta priznala komaj pred nekaj minutami – odpeljala pred šolo in ga zalučala v vrtnico gola.”

“Je to res, Roger?” je vprašal Hamilton, ki je spet gledal sina.

“No, ja, res je, oči,” je odvrnil Roger s povešenim pogledom ter s prstom drgnil po mizi. “Vendar ga je vsak zakotalil samo enkrat. Najprej Kip, potem Gary in potem sem ga še jaz.”

“Že enkrat je preveč,” je rekel Hamilton. “Že samo enkrat je enkrat preveč, Roger. Presenetil si me in razočaral. In ti tudi, Kip,” je rekel Hamilton.

“Ampak, vidite,” je rekla ženska, “nekdo se zdaj vleče ven ali pa noče povedati vsega, kar ve, kajti bicikel še vedno pogrešamo.”

Starejša fanta v kuhinji sta se smejala in zafrkavala tistega, ki je še vedno govoril po telefonu.

“Ampak midva ne veva, kje je kolo, gospa Miller,” je rekel fant, po imenu Kip. “To sva vam že povedala. Nazadnje sva ga videla takrat, ko sva ga z Rogerjem odpeljala od šole k meni domov. Hočem reči, predzadnjič. Čisto zadnjič je bilo takrat, ko sem ga naslednje jutro pripeljal nazaj sem in ga pustil za hišo.” Odkimal je. “Ne veva, kje je,” je rekel.

“Šestdeset dolarjev,” je fant, po imenu Gilbert, rekel fantu po imenu Kip. “Lahko mi ga odplačata po obrokih, recimo po pet dolarjev na teden.”

“Gilbert, kaj sem ti rekla,” je rekla ženska. “Vidite, *onadva* trdita,” je nadaljevala in se namrščila, “da je bil *tu*, ko je izginil, da je bil za hišo. Toda, kako jima lahko verjamemo, ko pa nista bila ravno ves večer odkrita.”

“Povedala sva po resnici,” je rekel Roger. “Vse.”

Gilbert se je nagnil nazaj na svojem stolu in odkimaval Hamiltonovemu sinu.

Pozvonilo je in fant, ki je sedel na odcejalniku, je skočil dol in odšel v dnevno sobo.

Možakar krepkih ramen, ostrižen na balin in ostrih sivih oči, je, ne da bi kaj rekel, stopil v kuhinjo. S pogledom je ošinil žensko in se postavil na drugo stran za stol Garyja Bermana.

“Vi ste gotovo gospod Berman?” je rekla ženska. “Me veseli. Jaz sem Gilbertova mama, tole pa je gospod Hamilton, Rogerjev oče.”

Mož je Hamiltonu pokimal, vendar ni ponudil roke.

“Kaj je vse tole?” je Berman vprašal svojega sina.

Fantje za mizo so začeli vsi naenkrat govoriti.

“Tišina!” je rekel Berman. “Vprašal sem Garyja. Bosta že prišla na vrsto.”

Fant je začel pripovedovati svojo različico zgodbe. Oče ga je pozorno poslušal in od časa do časa izostril pogled, da bi pretehtal še druga dva fanta.

Ko je Gary Berman končal, je ženska rekla: “Rada bi prišla temu do dna. Nobenega ne obtožujem, saj razumeta, gospod Hamilton, gospod Berman. Samo temu bi rada prišla do dna.” Pozorno je gledala Rogerja in Kipa, ki sta odkimavala Garyju Bermanu.

“To ni res, Gary,” je rekel Roger.

“Očka, a ti lahko nekaj povem na samem?” je rekel Gary Berman.

“Pojdiva,” je odvrnil mož in odšla sta v dnevno sobo.

Hamilton je gledal za njima. Imel je občutek, da bi ju moral ustaviti, preprečiti to skrivnostnost. Dlani je imel vlažne in segel je v srajčni žep po cigareto. Dihal je globoko. Nato se je s hrbtino stranjo roke podrgnil pod nosom in rekel: “Roger, ali veš še kaj o tem, razen tistega, kar sta že povedala? Ali veš, kje je Gilbertov bicikel?”

“Ne, ne vem,” je odvrnil fant. “Prisežem.”

“Kdaj si nazadnje videl kolo?” je vprašal Hamilton.

“Ko sva ga pripeljala od šole in ga pustila pri Kipu.”

“Kip,” je rekel Hamilton, “ali ti veš, kje je zdaj Gilbertovo kolo?”

“Prisežem, da tudi jaz ne vem,” je odgovoril fant. “Naslednje jutro, potem ko sva ga imela v šoli, sem ga pripeljal nazaj in ga pustil za garažo.”

“Kaj nisi prej rekel, da si ga pustil za hišo?” se je hitro oglasila ženska.

“Saj mislim za hišo! To sem mislil,” je rekel fant.

“Si prišel še kak drug dan sem, da bi se peljal z njim?” je vprašala in se nagnila naprej.

“Ne, nisem,” je odgovoril Kip.

“Kip?” je rekla.

“Nisem! Ne vem, kje je!” je zavpil fant.

Ženska je skomignila z rameni. “Kako naj človek ve, komu in čemu naj verjame?” je rekla Hamiltonu. “Vse kar vem, je, da Gilbert pogreša svoje kolo.”

Gary Berman in njegov oče sta se vrnila v kuhinjo.

“Kotaljenje je bilo Rogerjeva zamisel,” je rekel Gary Berman.

“Tvoja je bila!” je rekel Roger in planil s svojega stola. “Ti si to hotel! Potem si ga hotel odpeljati v sadovnjak in ga razstaviti!”

“Utihni!” je rekel Berman Rogerju. “Govoril boš, ko te bomo kaj vprašali, mladi mož, in nič prej. Gary, bom že jaz – da me takole ponoči privlečete sem zaradi dveh objestnežev! Zdaj pa, če kateri od vaju ve,” je Berman najprej pogledal Kipa in potem Rogerja, “kje je fantovo kolo, vama svetujem, da začneta govoriti.”

“Mislim, da ste šli predaleč,” je rekel Hamilton.

“Kako?” je Berman namrščil čelo. “Jaz pa mislim, da bi bilo bolje, če bi se brigali zase!”

“Pojdiva, Roger,” je rekel Hamilton in vstal. “Kip, a greš, ali boš ostal?” Obrnil se je k ženski. “Ne vem, kaj lahko danes še storimo. Z Rogerjem se bom o tem še pogovoril, če pa bo treba povrniti odškodnino, lahko rečem, da bo Roger, če seveda do tega pride, poravnal tretjino, saj je vendarle bicikel pomagal razstaviti.”

“Ne vem, kaj naj rečem,” je odgovorila ženska in spremila Hamiltona skozi dnevno sobo. “Pogovorila se bom z Gilbertovim očetom – trenutno ga ni v mestu. Bomo videli. Verjetno bo na koncu res tako, vendar se bom pogovorila še z njegovim očetom.”

Hamilton se je umaknil v stran, da bi spustil fanta naprej na verando, za seboj pa je slišal Garyja Bermana, ki je rekel: “Rekel mi je, da sem gumpec, očka.”

“Res?” je Hamilton slišal Bermana. “Če je kdo gumpec, je to on. Kar poglej ga.”

Hamilton se je obrnil in rekel: “Mislim, da ste danes resnično prestopili vse meje, gospod Berman. Dajte se malo kontrolirati!”

“Jaz pa ti pravim, da se ne vtikaj!” je rekel Berman.

“Domov pojdi, Roger,” je rekel Hamilton in si navlažil ustnice. “A slišiš,” je rekel, “tako domov!” Roger in Kip sta stopila naprej na pločnik. Hamilton je stal na vratih in gledal Bermana, ki je šel skozi dnevno sobo s svojim sinom.

“Gospod Hamilton,” je nervozno začela ženska, vendar ni dokončala.

“Kaj bi rad?” mu je rekel Berman. “Pazi, kaj delaš, spravi se mi s poti!” Berman se je obregnil ob Hamiltonovo ramo, tako da je Hamiltona odneslo z verande v nekakšno bodičasto suho grmičevje. Ni mogel verjeti, da se to res dogaja. Pobral se je iz grmičevja in planil na moža, ki je še stal na verandi, in oba skupaj sta priletela na travo. Valila sta se po njej, nato pa je Hamilton spraval Bermana na hrbet in ga s koleno močno pritisnil na stegna. Zdaj ga je pograbil še za ovratnik in začel tolči z njegovo glavo po travi, medtem pa je ženska kričala: “Ljubi bog, naj ju kdo ustavi! Za božjo voljo, naj kdo pokliče policijo!”

Hamilton je odnehal.

Berman ga je pogledal in rekel: “Spravi se z mene.”

“Sta cela?” je zaklicala ženska, ko sta se ločila.

“Za božjo voljo,” je rekla. Pogledala je možakarja, ki sta si stala nekaj metrov narazen. Drug drugemu sta obračala hrbet in bila zadihana. Starejši fantje so se nagnili na verando, da bi gledali; zdaj ko je bilo predstave konec, so še malo počakali, opazovali oba moža, nato pa se začeli igrati, tako da so drug drugega suvali v ramena in rebra.

“Vi, takoj nazaj v hišo,” je rekla ženska. “Kaj takega,” je rekla in si položila roko na prsi.



Hamilton se je potil in ko je poskušal globoko vdihniti, ga je kar zapelo v prsih. V grlu je imel nekakšno kepo, tako da nekaj časa ni mogel požirati. Stopil je naprej, ob njem pa sta bila njegov sin in fant z imenom Kip. Slišal je udarec avtomobilskih vrat in vžig motorja.

Ošinili so ga žarometi.

Roger je zaihtel in Hamilton ga je objel okrog ramen.

"Domov moram," je rekel Kip in začel jokati. "Očka me bo iskal."

"Žal mi je," je rekel Hamilton. "Žal mi je, da si moral to videti," je rekel Hamilton svojemu sinu.

Hodila sta naprej in ko sta prispela v svojo ulico, je Hamilton umaknil roko.

"Kaj pa če bi potegnil nož, oči? Ali pobral palico?"

"Česa takega pa že ne bi naredil," je odgovoril Hamilton.

"Ampak, kaj pa, če bi?" je vztrajal njegov sin.

"Težko je reči, kaj bodo storili ljudje, kadar so jezni," je rekel Hamilton.

Stopila sta proti vratom hiše. Hamiltona je kar stisnilo pri srcu, ko je ugledal razsvetljena okna.

"Daj, da ti potipam mišice," je prosil njegov sin.

"Ne zdaj," je rekel Hamilton. "Pojdi lepo noter, pojej večerjo in pohiti v posteljo. Povej mami, da je z mano vse v redu in da bom nekaj minut še posedel na verandi."

Fant se je opotekal z ene noge na drugo in gledal očeta, nato pa oddrvel v hišo in začel klicati: "Mami! Mami!"

Sedel je na verandi z iztegnjenimi nogami, naslonjen na zid garaže. Pot na čelu se mu je posušil. Čutil je lepljivo kožo pod obleko.

Nekoč je v podobni situaciji videl svojega očeta - bledega, redkobesednega moža povešenih ramen. Bilo je grdo in oba moža sta bila poškodovana. Zgodilo se je v kavarni. Tisti drugi je bil delavec na polju. Hamilton je imel svojega očeta rad in lahko bi se spomnil še veliko drugih stvari o njem. A zdaj se je spomnil le očetovega pretepa, kot da bi bilo to vse, kar je za njim ostalo.

Še vedno je sedel na verandi, ko je prišla ven njegova žena.

"Ljubi bog," je rekla in ga prijela za glavo. "Pridi noter in pojdi pod tuš, potem bova pa nekaj pojedla in mi boš povedal, kaj se je zgodilo. Večerja je še topla. Roger je šel v posteljo."

Vendar je slišal sina, ki ga je klical.

"Še je buden," je rekla.

"Tako pridem," je odvrnil Hamilton. "Potem bi lahko kaj spila."

Zmajala je z glavo. "Sploh ne morem dojeti."

Stopil je v fantovo sobo in se usedel na konec postelje.

"Zelo pozno je, ti pa si še buden, zato ti bom rekel kar lahko noč," je rekel Hamilton.

"Lahko noč," je odvrnil fant, ki si je dal roke za vrat, da so mu komolci štrleli navzven.

Bil je v pižami in obdajal ga je topel, svež vonj, ki ga je Hamilton globoko vdihnil. Potrepljal je sina čez odeje.

"Od danes naprej, da se mi umiriš. Ne hodi več tja in naj nikoli več ne slišim, da si uničil kakšno kolo ali katero koli drugo zasebno lastnino. Se razumeva?" je rekel Hamilton.

Fant je prikimal. Izvlekel je roke izpod vratu in začel pobirati nekaj po rjuhi.

"Torej prav," je rekel Hamilton. "Lahko noč ti želim."

Nagnil se je, da bi poljubil sina, toda fant je začel govoriti.

"Oči, a je bil dedek tudi tako močan kot ti? Hočem reči, ko je bil toliko star, kot ti, saj veš, in si bil ti..."

"In sem bil jaz star devet let? To misliš? Ja, mislim, da je bil," je rekel Hamilton.

"Včasih se ga komaj še spominjam," je rekel fant. "Ne bi ga rad pozabil, a veš? Saj veš, kaj mislim, oči?"

Ko mu Hamilton ni takoj odgovoril, je fant nadaljeval. "Ko si bil ti majhen, a je bilo tako, kot je zdaj z mano in s tabo? Si ga imel bolj rad kot mene? Ali pa enako?" Fant je to izgovoril odsekano. Premaknil je noge pod odejo in pogledal stran. Ko Hamilton še vedno ni odgovoril, je vprašal: "Je kadil? Mislim, da se spominjam pipe ali nekaj podobnega."

"Preden je umrl, je začel kaditi pipo, to je res," je rekel Hamilton. "Zelo davno je kadil cigarete, potem ga je kdaj pa kdaj kje stisnilo in je prenehal."

Nato je odkril kakšno novo znamko in spet začel. Nekaj ti bom pokazal," je rekel Hamilton. "Povohaj mojo roko."

Fant ga je prijel za roko, jo povohal in rekel: "Nič ne voham, oči. Kaj pa je?"

Hamilton jo je povohal sam, nato pa še prste. "Zdaj tudi jaz nič več ne voham," je rekel. "Prej je še bilo tu, zdaj pa je izginilo." Mogoče je strah pregnal tisti vonj iz mene, je pomislil. "Nekaj sem ti hotel pokazati. Prav, zdaj pa je res pozno. Kar lepo zaspi," je rekel Hamilton.



Fant se je zavalil na bok in gledal za očetom, ki je stopil do vrat, in še, ko je dvignil roko na stikalo. Potem je rekel: "Oči? Rekel boš, da se mi je utrgalo, ampak želim si, da bi te poznal, ko si bil majhen. Hočem reči, ko si bil star približno toliko, kot sem zdaj jaz. Ne vem, kako bi to povedal, ampak včasih sem zaradi tega tako sam. To je – to je, kot da bi te že pogrešal, ko pomislim na to. Noro, a ne? Prosim, ne zapri vrat."

Hamilton ni zaprl vrat, malce je pomislil in jih priprl do polovice.

(Kolesa, mišice, cigarete, Založba GOGA 2002, prevedla Tamara Maričič)

✓ Damijan Šinigoj/ Ponedeljek, 15. april 1996

Pri vsaki stvari, ki jo kupite v trgovini, načeloma dobite priložena navodila (če živite v Sloveniji, navodil največkrat sicer ne boste razumeli, saj so slovenski uvozniki znani po tem, da navodila prevajajo njihovi otroci ali starejši sorodniki), pri vzgoji otrok pa si vržen v vodo ... Tukaj namenoma zanemarjam sorodnike, prijatelje (ki že imajo nevzgojene otroke, a jih to ne moti, da ti ne bi kot novepočenemu staršu vseeno dajali navodil!), znanec in vse ostale, ki imajo dve minuti časa in ti solijo pamet. Če imate srečo, da so vas starši lepo vzgojili, imate torej vsaj vzgled, vsekakor pa vam toplo priporočam knjige. Knjige o mladih starših, dojenčkih ... Katero koli knjigo boste izbrali, ne morete dosti zgrešiti, kajti poleg dejstva, da so drage kot žafran, imajo skupno tudi lepo lastnost, da vam škoditi ne morejo. Koliko vam bodo koristile, je že druga pesem, zagotovo pa s pomočjo knjig ne boste vzgojili satanovega namestnika na Zemlji, če le

ne boste preveč improvizirali ...

Ko sva se z Moniko odločila, da bova imela otroka, sva si seveda nabavila cel kup literature. Prvi sklep, ki sva ga naredila, je bil ta, da ne bo že pri treh mesecih začel igrati tenisa ali klavirja, da naju bi že pri treh letih lahko finančno vzdrževal – do tega sklepa sva se dokopala brez knjig, le z lastno pametjo. S knjigami sva prišla do drugega skupnega sklepa, da bova pri vzgoji enotna (če mu torej ona nekaj prepove, ji moram pritrditi in se bova že kasneje, ko otroka ne bo poleg, zmenila). Vedeti morate, da sva se z lahkoto strinjala le zato, ker najinega korenjaka še ni bilo na svetu, a če bi danes, ko je Maks star štiri leta, spet moral podpisovati takšno zavezo, bi krepko premislil. Zelo težko je namreč biti načelen do otroka, ki mu mati prepove čokolado pred kosilom, ker joka in milo obrača solzne oči proti tebi; tedaj je čas za sestanek kriznega štaba v mojem kabinetu, kjer naju Maks ne vidi niti ne sliši. Pol ure argumentirano navajava vsak svoje vzroke za in proti, ko pa se končno uskladiva, da se sicer ne bo podrl svet, če bo pojedel čokolado, a da gre za važnejši princip, avtoriteto prve besede, in da Maks torej tistega dne čokolade ne bo dobil, odideva v dnevno sobo, da mu sporočiva rezultat pogajanj, on pa je že do ušes popackan s sladko, rjavo, lepljivo dobroto ...

Ampak najin drugi sklep načeloma niti ni bil sporen, kolikor je bila sporna odločitev, da najinega malčka ne bova zavijala v vato. Ker doma nimava kmetije, torej ne bo rabil vsako jutro vstajati ob štirih, da bo pomolzel krave, bo pa moral za sabo pospravljati igrače, včasih prinesiti kakšno reč, da se bo čutil koristnega (kar ne pomeni, da bo postal služabnik, ki nama bo nosil malenkosti, ko bova gledala TV!), morda kdaj pomagati pri kuhi in podobno ...

Z igračami je bil že od samega začetka križ in tukaj moram skesano priznati, da sem jih ničkolikokrat, ko Monika ni gledala, pospravil namesto sina, da je bil le mir v hiši. Ali ste vedeli, da lahko otrok joka tri ure, ker bi moral pospraviti igrače, kar bi mu vzelo morda sedem minut?! Navajala sva ga tudi, da npr. bananin olupek, ko banano poje, odvrže v smetnjak. To vajo je kmalu obvladal, a kaj, ko sem moral kmalu pred vsakim izpraznjenjem smetnjaka brskati med smetmi, ker je Maks vanj metal tudi popolnoma uporabne (in včasih drage) zadeve, kajti nekako ni nemudoma osvojil tudi zmožnosti za preценitev, kaj v smeti sploh sodi ... Ko sem npr. kaj brkljal okoli avtomobila (saj kaj dosti tako ne znam, le kakšno žarnico zamenjati in podobno), je bil Maks v hipu poleg. Načeloma me je motil, ampak ker sva bila dogovorjena, da ga bova čim večkrat uporabila pri različnih nalogah, da se bo čutil koristnega, sem ga pri teh brkljanjih okoli avtomobila toleriral vse dotlej, dokler s kladivom ni udaril po žarometu. Kljub njegovemu uživanju pri zadrževanju v garaži, se je torej njegova pomoč tam končala, pa tudi od pomivalnega stroja ga je soproga kmalu odstranila, čeprav sva ga prej najmanj stokrat fotografirala, kako stoji na stolu in pripravlja posodo za pomivalni stroj. Kajti pri tej njegovi pomoči je bila v kuhinji poplava, v pomivalnem stroju pa se je včasih med komaj pomito posodo znašel lonec z ostanki juhe, na zgornji polici, obrnjen navzdol.

Spet sva se zakopala v knjige, a vseh odgovorov tam ni najti! Učila sva se mimogrede, kakor je najin razbojnik odraščal. Njegova pomoč je z leti postajala ne vse bolj dobrodošla, celo v smer največje škode je zavila. Saj voljo je Maks imel, le znanja in spretnosti mu je manjkalo. Sčasoma torej prideš do spoznanja, da je nadvse koristno otroka vključevati v vsakdanja opravila, a ta opravila morajo biti izbrana primerno njegovim letom! Pri treh letih pač ne more pomagati pri popravilu električne napeljave, pa naj si še tako želi ... Namesto pravega kladiva sva mu kupila leseno kladivce (oziroma mu ga je napravil dedek), s katerim ne more delati škode, dasiravno tolče po televizijskem ekranu. Otrok je namreč zadovoljen tudi s posnemanjem, sva rahlo pozno, a vseeno, ugotovila. Ko mi danes pride za hrbet in me milo poprosi, ali mi lahko pomaga, mu dovolim, z opozorilom, da je še majhen in da mora paziti. Ravno pred kratkim, ko sem pospravljal garažo, je v roke prijel kladivo in z njim zabijal namišljene žeblje. Najmanj desetkrat sem mu zabičal, naj bo previden, ker je kladivo orodje za odrasle in naj nikar ne joka, če se bo udaril, a ni pomagalo. Oziroma je pomagalo, kajti ko je udaril po mehku (slišal sem namreč po zvoku), sem mu takoj (kako zelo starševsko!) očital, češ, ali ti nisem rekel? Stisnil je zobe, skril roko za hrbet in mi zagotovil, da se ni udaril, odložil kladivo in odšel v hišo. Torej otrok že lahko razume, kaj je početje nečesa na lastno odgovornost ...

Ampak kljub vsem dobrim namenom, ki jih boste sprejeli, še preden bo otrok rojen, boste že zelo kmalu spoznali, da je marsikdaj veliko lažje zamižati na eno oko (včasih tudi na štiri!), še večkrat pa lažje nekaj narediti namesto otroka, kakor pa njega spraviti k delu – manj energije boste porabili. Da o živcih ne govorimo ...

(Očkov kotiček, Založba GOGA 2003)

Veselin Marković/ Izplavanje (odlomek iz romana)

Še vedno je bilo vse tako kot ponavadi. Sedel sem v naslanjaču v spalnici in kadil, še vedno oblečen v večerno obleko. Katarina je ležala na postelji. Zvila se je, da je z roko sezula čevlje in jih odvrгла na preprogo; en čevljev se je prevrnil na bok in ozko peto usmeril proti meni. Naslonila se je na komolec, na katerega so padali njeni lasje; v borni svetlobi namizne svetilke so bili še temnejši kakor ponavadi. Skrčila je noge v prozornih nogavicah, krilo se je v gubah dvignilo k bedrom. Zaspanemu mi je predstavljala le lepo podobo.

Spustil sem roko, da bi ugasnil cigareto v pepelniku na tleh, ne zavedajoč se, kaj je pravkar začejala. Katarina je dvignila pogled k meni in rekla: »Veš, kam bi lahko šla jutri?«

Pravkar sva prišla z večerje, prej pa sva bila v kinu. Polnoč je že minila in pred nama je bil nov delovni dan, a je Katarina vseeno že razmišljala o naslednjem dnevu. Kakor vedno. Mislim, da v dveh letih najine zveze ni bilo niti ducat večerov, ko nisva šla nikamor, zato sem si prav po otroško zamišljal nevihto, ki bi naju vsaj za nekaj časa ujela v hišo. Leden dež bi tolkel ob okna, kratek stik bi odvezl elektriko, midva pa bi sedela odrezana od sveta, osvetljena le z uličnimi svetilkami, po katerih bi z vejami tolkel veter. Toda ta junijski večer je bil daleč od kakršne koli nevihte, Katarina pa je čakala, da vprašam: »Kam?«

Sedla je in si objela kolena. »Danes sem govorila s Ksenijo. V Rusiji je – saj veš, da je eno leto živela v Rusiji – spoznala nekega Barkova, ki je po poklicu hipnotizer. In ta je zdaj tukaj.«

Zaboga, hipnotizer! Mar še obstajajo? Takoj sem si začel predstavljati šarlatana, mednarodnega goljufa. Zamislil sem si ga v dvorani, drugorazredni dvorani z zguljenimi sedeži in zbledelimi zavesami, najboljši, ki si jo je lahko privoščil. *Potrebujem prostovoljca iz občinstva*, je zavpil, njegov sodelavec na sredini dvorane pa je dvignil roko. Lahkoverni gledalci so, ne da bi trenili z očmi, spremljali predstavo, srečni, ker se je javil nekdo drug. In zdaj bom moral biti eden izmed njih.

Toda moja domišljija se je zmotila. Katarina ni želela, da bi jo spremljal na predstavo.

»Ne, ne nastopa,« je odgovorila na moje vprašanje. »Tukaj je samo začasno. Zamudil je avion in ujet bo še dva dneva. Ogleduje si mesto, sedi v hotelu in se dolgočasi. Telefonira vsem, ki jih pozna, teh pa je zelo malo. Zato je tudi poklical Ksenijo.«

»Torej želiš, da mu jutri razkaževa mesto.« Spet sem se zmotil.

»Ne. Nekaj bolj razburljivega. Želim, da naju hipnotizira.«

Zamisel mi ni bila všeč. Nič nisem imel proti, če sva tu in tam kakšno soboto preživela v dolgočasnem muzeju, kjer smo se premikali edino midva in prašni delci v poševnih sončnih žarkih. Nisem se upiral, saj sva si ogledala vsak cirkus in vsakega pevca, ki je zašel v naše mesto. Ko sva deset minut poslušala uličnega godca in je Katarina neodločno naredila par korakov, ji nisem več takoj sledil, ker se je pogosto vrnila. Zdelo se mi je, da sva obiskala prav vsako restavracijo v mestu, kakor da bi bila na kakšni odpravi. Ni bilo filma ali gledališke predstave, ki si jo nisva ogledala. Ksenija pa je bila vedno priča; ali je šla z nama ali pa ji je Katarina po telefonu posredovala podroben opis vsega dogajanja, ki ga je prej seveda spustila skozi domišljijo, v kateri je dve postalo štiri.

Želel sem si, da bi manj hodila ven, hkrati pa mi je bila všeč radovednost njenega duha, čeprav se je včasih potikala po čudnih krajih; v sumljivih lokalih na obrobju mesta bi se dvakrat skoraj stpel s pijanimi vsiljivci. Kasneje ji nisem tega niti z besedico oponašal. *Ampak tokrat ji bom oporekal*, sem pomislil. Nisem želel, da bi kdor koli nadzoroval moj um, niti samo začasno.

»Hipnotizerji so po mojem mnenju na isti ravni kakor prerokovalke in drugi prevaranti,« sem rekel.

Katarina me je do tedaj pozorno opazovala, očitno je pričakovala, da bom nad zamisljo navdušen. Moje besede so jo zmedle, čeprav ni odnehala.

»Pretiravaš. Poleg tega želim samo to, da en večer odideva k njemu, ne nameravam mu zaupati dediščine.«

»Ko že omenjaš dediščino – koliko naju bo to stalo?«

»Nič,« je rekla Ksenija.

»Torej, ona misli, da naju ne bo nič stalo.«

»Ne misli, ve. Obiskala ga je včeraj, hipnotiziral jo je in ji ni nič zaračunal. Njemu je to zabava, vaja. Saj se itak dolgočasi. Ko jo je zbudil, ji je povedal, kaj je govorila in počela. Najbolj zanimivo pa je, da mi ni hotela povedati vsega, čeprav sem jo nagovarjala. Ves čas se je izmikala, polovično odgovarjala ...«

»Morda je bila razočarana.«

»Ne, prav nasprotno. Pravi, da mu ne bi verjela, če nekaterih podrobnosti ne bi slišala od skoraj povsem neznanega človeka. Kako bi jih sicer poznal? Tako sem tudi dobila zamisel; če lahko ona, zakaj ne bi mogla tudi midva?«

»Kako bi se pa sporazumevali? Ne znava rusko.«

»Ksenija pravi, da dobro govori naš jezik.«

Razmišljal sem, kako bi ji še oporekal. »Mene ne more hipnotizirati. Celo zaspim težko. Včasih se v postelji celo uro mučim in me šele nato premaga spanec.«



Čeprav je včasih spala pri meni, ni vedela za mojo nespečnost. Katarina je vedno zaspala hitro, jaz pa ji nikoli nisem povedal, da sem še dolgo poslušal njeno dihanje. Nisem se hotel premikati, da je škripanje vzmetnice ne bi prebudilo, opazoval sem jo v nežni svetlobi uličnih svetilk, ki je pronicala skozi zaveso. Obrnila se je, vzdihnila, v snu namestila mojo roko, kakor ji je odgovarjalo. Potem sem naglo zaspal, domnevam, ker se nikoli nisem spomnil, kako sem tonil v spanec.

Dolgo sem menil, da sem težko zaspal, ker sem v mislih obujal podobe in stavke minulega dne. Spreminjal sem jih v tisto, kar bi moral reči ali narediti, včasih pa sem bil zadovoljen, da nisem nič rekel ali storil. Zadnje čase pa, nasprotno, sem mislil, da sem poskušal ostati buden zato, ker sem se bal sanj. Točneje, moja podzavest se je bala neimenovanih sanj; v tistih, ki sem se jih spomnil, ni bilo ničesar zastrašujočega. Zakaj sem tako mislil? Nisem vedel in verjetno nisem imel prav, a sem se vseeno vse bolj nejevoljno ločeval od zavesti.

Ko sem Katarini razkril svojo nespečnost, sem se umaknil na svojo zadnjo obrambno črto, a mojega priznanja, ukvarjajoč se z lastno zamisljo, sploh ni opazila, kar me je malce prizadelo.

»Če ne bo hipnotiziral tebe, bo pa vsaj mene,« je rekla enostavno. »Ne bom se branila.«

Sebe sem doživljal kakor strpno osebo. Če mi kaj ni bilo všeč, sem si izmišljal vse mogoče, negodoval sem, ampak pred vztrajnostjo sem vedno popustil. Je bila to slabost? Ali želja, da bi bili bližnji zadovoljni? Kakor koli, vseeno je bilo, sem si rekel, odšla bova k hipnotizerju, a bom ostal buden. Prav tako pa me je zanimalo, kaj bo Katarina govorila pod hipnozo.

»Prav. Torej obljubiš, da se boš dala tudi ti hipnotizirati.«

»To bi storila tudi brez dogovora, sem ti že povedala.« Zadovoljno se je nasmehnila, kakor vedno, ko je kaj dosegla, nato pa sva se pogovarjala o filmu, ki sva si ga tistega večera ogledala. Potem se je obula, me poljubila in rekla: »Moram iti, pozno je že.« Samo po sebi je bilo umevno, da jo bom odpeljal domov, da bom počakal ob stopnicah, dokler ne bi prišlo dvigalo in da mi bo ob slovesu pomahala. In bila je lepa celo ob grdi in ostrih svetlobi žarnice v dvigalu.

Je bilo zaradi lepote? Sem popuščal vedno zato, ker je bila lepa?

Minila je noč, minila je služba, Katarina pa je naslednji dan spet prišla k meni. Oblečena je bila v hlače iz temnega džinsa. Nisem se spomnil, da bi kdaj prej že oblekla hlače za večerni izhod. Vanje je zatlačila rožnato bluzo, prek roke je imela obešen bel plašč.

Bilo je pozno popoldne, imela sva čas. Ljubila sva se. Če bi vedel, da je to zadnjič, bi si zagotovo bolj zapomnil vsak trenutek. Česa sem se spominjal? Najezene in svetle dlačice na njeni roki bi bile nevidne, če ne bi svetila svetilka na mizici ob postelji. Na isto mizico je položila vitko zapestno uro. Iz las je potegnila iglo in stresla nagnjeno glavo, da bi jih razmršila, nekaj pramenov me je oplazilo po obrazu. Takšne podrobnosti sem videl, če sem zaprl oči.

Privzdignila se je, pogledala zapestno uro in vzkliknila: »Skoraj osem je že! Morava iti.«

Oblekla sva se v tišini.

»Prav vznurjena sem.« Ni bilo potrebno vprašati, kam greva. Molče sem dovolil, da me je prišla pod roko.

»Hotel Reks, tam živi,« me je obvestila, ko sva odhajala. »Čakal naju bo ob pol devetih, je rekel, ko sem ga poklicala po telefonu.«

Sedla sva v avtomobil, pot sem poznal. Zaustavila sva se pred semaforjem in pogledal sem jo od strani. Spet sem občutil nelagodje. Ravno kar prižgane ulične svetilke so se borile s somrakom. Njenega obraza niso osvetljevale, pač pa so po njem zarisovale sence. Nepremično je sedela, v mislih je bila že tam, grizljala si je spodnjo ustnico. Začutila je moj pogled, obrnila glavo in se nasmehnila. Prižgala se je zelena luč. V spominu sem se zaustavil na tem simboličnem križišču. Morda bi v tistem trenutku lahko odpeljal kam drugam, sem razmišljal. Hotel in tisti, ki naju je čakal, sta bila le ena od več možnih poti. Čeprav nisem verjel. Ko se je za nekaj odločila, ni popuščala.

»Torej si nisi premislila,« sem vseeno rekel, ko sem ugasnil motor in preden sem ji odprl vrata. »Še vedno lahko prideva v kino.« Omenil sem film, morda edini na repertoarju, ki si ga še nisva ogledala.

»Nisem si premislila in res ne vem, zakaj delaš takšen problem iz tega. V kino greva lahko tudi kasneje.«

Hotelska svetloba je skozi steklena vrata mehko padala na ulico. Vstopila sva in stopila do čokatega receptorja. Prebral je stavek do konca in držeč prst na vrstici dvignil glavo od časopisa. Na žepku temnega suknjiča je z enakimi črkami kakor na navpičnem napisu nad vhodnimi vrati pisalo, kateremu hotelu je pripadal.

»Gospod Barkov? V tretjem nadstropju.«

Nikoli še nisem bil v tistem hotelu, niti si ne želim se tja še kdaj vrniti. Rdeča preproga pred recepcijo je bila oguljena. Stopnice so le s svetlečimi, neshojenimi robovi govorile o svojem nekdanjem sijaju. Na podestih naju je vedno pričakala bolehná svetloba iz mlečnih stekel. Ali ni vedel, kateri hotel naj izbere, ali pa mu je šlo slabo.

Hodnik je bil pust, ozek in dolg, temno zelen tapison se je razblinjal v modri in pridušeni svetlobi oddaljenih okenčkov. Ena od neonskih svetilk je izdihovala v stalnem prižiganju in ugašanju, sence so trepetale skupaj z njo.

»To je ta številka,« je prebrala Katarina na enih od vrat. Potrkal sem.

Moji predsodki, da bom zagledal nekakšnega ekstravagantno oblečenega moškega, s črnim pogledom, ki lahko uroči, so se razblinili takoj, ko je odprl vrata. Bil je nižje rasti, rahlo plešast, star petdeset let, s pravilnimi obraznimi potezami, navadnih, svetlo rjavih oči. Oblečen je imel svetel telovnik, te podrobnosti se najbolj spominjam. Po njegovem videzu nikoli ne bi uganil, s čim se ukvarja. V prvem trenutku sem celo pomislil, da sva zgrešila sobo.

Spustil naju je v sobo, se predstavil s polnim imenom in se rahlo priklonil. Petar Nikolajevič Barkov. Govoril je naš jezik, a se je držal kratkih stavkov. Povabil naju je, naj sedeva in vprašal, ali bova kaj spila. Prvič sem slišal naše besede z močnim ruskim naglasom in se ujel, da ne vem, kaj je govoril, ker sem bil osredotočen na zvok.

Vseeno mi ni ušlo nič bistvenega. Kramljali smo. Natančneje, kramljala sta Barkov in Katarina, sam pa sem molčal. Nekajkrat me je poskusila vključiti v pogovor, a sem odgovarjal kratko. Težko se pogovarjam z neznanci, še posebej, kadar ne vem, ali razumejo.

Potegnil je stol bliže, sedel pred mene in začel govoriti o nekih

nepomembnih dogodkih v zgodovini Rusije. Govoril je s tihim, enoličnim glasom. Ni mi dovolil, da bi ga prekinil. Zahteval je, da ga gledam v oči. *Saj me hipnotizira*, sem pomislil, *je že začel. Ostal bom buden*. Trudil sem se, da ga ne bi poslušal in sem razmišljal o dogodkih iz službe. Opazoval sem podrobnosti; lica je imel uvela in povešena, kakor da so se na njih zarisali vsi kilometri, ki jih je prepotoval. Svetloba lestenca nad njegovo glavo se mi je približala in postala močnejša, on pa je s čudnim, melodičnim naglasom vztrajno govoril.

Hotel sem se obrniti proti Katarini in ji zmagoslavno reči, *vidiš, da sem imel prav*, a se nisem mogel niti premakniti. To je bilo zadnje, česar sem se spominjal.

Počasi sem pomežiknil, ko sem prihajal k sebi. Kazalca sta bila motna in sta se spajala, zato sem zapestno uro dvignil k očem – pet minut do devetih. Nisem pogledal, koliko je bila ura, ko me je Barkov začel hipnotizirati, ampak zagotovo se nisem spominjal vsaj desetih minut. Katarina je še vedno sedela v fotelju, Barkov je bil pred mano, malce bolj umaknjen, njegov nasmeh je izginil.

»Vseeno vam je uspelo,« sem priznal, a mi nista odgovorila. Omotičen sem naslednje minute molčal, čeprav jih ni bilo veliko. Kmalu sva odšla, vsak na svoj dom. To so bile podrobnosti, ki bi se jih spominjal in ki bi počasi izginjale. Danes sem bil v službi in vse je bilo videti normalno.

Razen nečesa. Katarina me ni več poklicala. Minilo je štiriindvajset ur, a me ni poklicala. Zgodaj zjutraj sem telefoniral v butik, kjer je delala, dokler si ne bi prislužila vsote, ki jo je načrtovala za najin skupni dopust. Slušalko je dvignila lastnica in z malce užaljenim glasom povedala, da jo je poklicala Katarinina mama. »Povedala je le to, da se Katarina ne počuti dobro in da ne bo prišla v službo. Prav, sem ji odgovorila, ne silim bolnih ljudi delati, ampak vseeno je malce nerodno ...«

»Hvala,« sem jo prekinil, »poklical jo bom domov.«

Morda je spala ali pa je izključila telefon, sem si dopovedoval, ko nihče ni odgovoril. Po nekaj minutah sem spet poskusil, rezultat je bil enak. Kasneje sem večkrat odšel iz pisarne in nisem vedel, ali me je medtem klicala, ampak niti zvečer se ni oglasila, čeprav sem bil ves čas doma. Ne bi me skrbelo, če bi to bil kdo drug ampak Katarina mi je telefonirala po nekajkrat na dan, blebetala je o malenkostih, o katerih sva se že pogovarjala, dogovarjala se je za že dogovorjene zmenke. Četudi je bila zaposlena, je vedno nekako uspela oglasiti se, še posebej me je klicala, če je bila bolna in ji je bilo v postelji dolgčas. Kaj je bilo zdaj drugače, sem se spraševal in poskušal v spominu oživiti najino zadnje srečanje.

(Izplavanje, Založba GOGA 2004, prevedel Damijan Šinigoj)

Nismo enostranski.



41 knjig
> 6000 strani

Založba GOGA.

Copy&Design: Hg/Slatky

Gospo polje: Parkova literarna prijava / Vsi teksti so iz knjig Literarne zbirke Založba Goga / Ured: Damijan Šinigoj
Oblikovanje: Hg / Fotografije: Boštjan Pucelj

Hladna lepota skrivnostnih lobanj

Aleksej Metelko

Starodavne kristalne lobanje naj bi imele nadnaravne moči. Bolj ko je lobanja po obliki in velikosti podobna človeški, večjega občudovanja je deležna. Danes kristalne lobanje delajo kot po tekočem traku in na svetu jih je že na tisoče, menda jo lahko celo kupimo na slovitim E-Bayu. Toda tistih, katerih prvotni izvor je še vedno nepojasnen in nima svojega mesta na časovni lestvici, torej tistih, ki naj bi dejansko imele nadnaravno moč, naj bi bilo le malo. Občudujejo jih strokovnjaki z različnih področij. Mistike zanima nadnaravna moč. Geologi so očarani nad velikostjo. Arheologi se sprašujejo, kdaj in kdo jih je naredil. Da ne naštevam še drugih in kradem dragocenega prostora, naj začnem s konkretnimi dejstvi.

Kdaj, zakaj in kje se je začelo

Skrivnostne kristalne lobanje sodijo k tako imenovanim starodavnim čudesom sveta. Lobanje so spet le eden od ostankov preteklosti, ki še vedno begajo um sodobnega človeka. Konec osemdesetih in na začetku devetdesetih let so kristalne lobanje s svojo misterioznostjo obnorele neverjetno veliko ljudi, predvsem v ZDA, od koder so poročali, da še nobena stvar v novodobni duhovnosti ni požela tolikšne pozornosti.

sti. Javnost se je seznanila s kristalnimi lobanjami proti koncu 19. stoletja, ko so si lahko v Musée de l'homme (Muzeju človeka) v Parizu ogledali lobanjo iz čistega kvarčnega kristala. Leta 1898 pa je svojo pokazal tudi British Museum v Londonu. Toda naša zgodba se začne z deklico po imenu Anna, posvojenko angleškega raziskovalca Frederick Mitchell-Hedgesa in njeno kristalno lobanjo, ki je daleč najbolj znana. Anna je leta 1924, na svoj 17. rojstni dan, v ruševinah majevskega templja našla čudovito kristalno lobanjo, ki jo svet danes pozna pod imenom Mitchell-Hedgesova lobanja. Lobanja je sestavljena iz dveh delov, drugi del lobanje, spodnjo čeljust, je Anna našla šele čez tri mesece. Ker se je ljudem zdelo preveč idilično, da bi Anna našla nekaj tako čudovitega prav na svoj rojstni dan, je začela krožiti še ena različica, ki pravi, da je Frederick kupil lobanjo na dražbi ali pa jo našel že prej in jo nato nastavil posvojenki. Kakor koli že, dejstvo je, da je lobanja zdaj tu in skrivnosti, ki jih nosi v sebi, ni pojasnil še nihče. Lobanja je še vedno v lasti Anne, ki jo tu in tam posodi za kakšno razstavo in raziskovanje.

Neverjetne ugotovitve o Mitchell-Hedgesovi lobanji

Lobanja je skoraj popolna kopija človeške, natančneje ženske lobanje. Spodnji čeljustni del je premičen in se popolnoma prilaga

zgornjemu delu. Visoka je približno 13 cm, široka 12 cm, dolga 20 cm, tehta natančno 5890 gramov, narejena pa je iz čistega kvarčnega kristala in je prozorna kot steklo. Anna je zaupala svojo najdbo amerišskemu specialistu za kristale Franku Dorlandu, ki je bil osupel nad rezultati. Lobanjo so pregledali v optičnih laboratorijih pod ogromnimi povečavami in bili presenečeni nad ugotovitvijo, da na lobanji ni znamenj, da bi bila narejena s kakršnim koli orodjem. Strokovnjaki niso mogli določiti niti datuma niti načina izdelave. Predvideva se (glede na to, da ne verjamemo v obstoj naprednejših prednikov), da je bila najprej grobo obdelana z diamantnim orodjem, nato pa so jo polirali z zmesjo vode in finega peska. Celoten proces izdelave naj bi po nekih izračunih trajal več 300 let. Eden od raziskovalcev je, razočaran nad vse mogočimi raziskavi, že skoraj jezen izjavil: »Taka lobanja sploh ne more obstajati«. Lobanja je narejena iz posebnega tipa kvarca, ki je znan pod imenom piezo-električen-silikonski dioksid. Natanko takšen tip kvarca se danes uporablja v moderni elektroniki, to pa zato, ker ima ta kvarc sposobnost nadzora električne energije in nihanja s stalno frekvenco. Tak kristal torej lahko zadrži električno energijo in potencialno obliko informacij ter jo prevaja, zato je tudi primeren za možganske celice raznovrstne elektronske opreme, kot je na primer računalnik. Še bolj kot močan potres pa je pretreslo čustva strokovnjakov spoznanje, da je bila lobanja izklesana v nasprotju z naravnimi osmi kristala. Kristal ima namreč popolno simetrično razporejene molekule in splošno je znano, da se ob vsakem poskusu obdelave kristala proti osem ta zdrobi. Celotna laserska tehnologija bi bila le s težavo kos stvarjenju takšne mojstrovine.

Nadnaravna moč kristalnih lobanj

Razni opazovalci kristalnih lobanj poročajo o nenavadnih pojavih v zvezi s lobanjami. Iz neznanih razlogov spreminjajo barve, včasih določen del lobanje potemni, spet drugič pa je popolnoma prozoren. Poročajo tudi o slikah, ki jih reflektirajo očesne jamice lobanje. Pojavljajo se podobe raznih stavb in drugih predmetov. Nekateri mediji pa so menda celo videli podobe različnih vesoljskih plovil, neznanih letečih predmetov in nezemeljskih bitij.

Nekajkrat so menda bili tudi priče aurični svetlobi, ki se je pojavila okoli kristalne stalno temperaturo. Obču-



tljivejši ljudje včasih zaznajo tudi vonje in zvoke, ki jih oddaja ta kristalna krasota. Strokovnjak za psihotroniko Tom Bearden je prepričan tudi o zdravilnih močeh lobanje. Pravi, da se frekvenca kristala uskladi s frekvenco človekovih možganov in tako zdravilna energija lobanje pozitivno vpliva na človekovo aurično polje. Obstajajo tudi pričevanja ljudi, ki trdijo, da so se jim po stiku s kristalnimi lobanjami močno povečale umske sposobnosti, zdravje, pri raznih medijih pa tudi nadnaravne moči. Frank Dorland in F. R. Nocerino pa sta opazila še en fenomen, namreč, če kakršen koli kristal položimo v bližino kristalnih lobanj, pridobi tudi sam sposobnost spreminjanja in/ali programiranja. Treba je vedeti, da kristal sam po sebi ni niti pozitiven niti negativen, šele zavestno bitje ga nabije z neko vibracijo in s svojimi misli.

Starost in nastanek

Sodobni znanstveniki si še vedno belijo glave s tem, kako in kdaj so nastale skrivnostne kristalne lobanje. Ponavadi se znanstveniki pri datiranju poslužujejo uporabe ogljika - 14, ker pa ta metoda pri strogo anorganskih snoveh, kot je tudi kristal, odpove, se jim niti ne sanja, kdaj naj bi nastale. Nekateri vidijo odgovor v psihometriji, postopku, v katerem energijsko zelo občutljivi posamezniki prebirajo energijske zapise ali vibracije na določenem objektu. Te informacije seveda niso zanesljive, so pa edine, ki so nam trenutno na voljo in kažejo na to, da so lobanje stare nekaj tisoč let. Obstajata nekako dve grobi teoriji o nastanku kristalnih lobanj. Prva pravi, da so jih izdelali naši visoko razviti predniki, druga pa, da so načrt za izdelavo kristalnih lobanj izdelale nezemeljske civilizacije in ga predale človeštvu, če jih niso kar same izdelale. V to drugo teorijo verjame tudi Anna Mitchell-Hedges. Najbolj znana je teorija o tem, da obstaja 13 glavnih kristalnih lobanj s široko paleto različnih modelov, ki so razkropljeni po celotnem svetu. Te lobanje naj bi ustvarjale mrežo luči okrog zemlje in ezoteriki menijo, da ko bodo vse zbrane na enem mestu, se bo na Zemlji generirala velikanska duhovna energija, ki bo prinesla zlato dobo. Takrat bomo dobili odgovore na vsa vprašanja o zgodovini in smislu življenja na Zemlji.





Kaj počno ljudje ponoči?

Medtem ko spite...

Matjaž Brulc, foto: Borut Peterlin

Noč je takole na prvi pogled kaj nenavadna zadeva. Noč je veliko več kot pomanjkanje svetlobe. V nočeh se namreč prebudijo strasti, te pa s seboj prinašajo nered. Čas dnevnega nabiralništva je mimo in šele z nočjo se začne tisti pravi lov. Saj veste - noč ima svojo moč. A kakšna je ta moč?

Kdo bi vedel. Da bi vsaj za silo opisala in pofotografirala vse tisto, kar ljudje počnejo, medtem ko spite, se s fotografom Borutom

dobiva pred osvetljeno prodajalno najboljšega sosedu neke v jugovzhodnih predelih dolenske metropole. Noč je jasna. Zvezd se zaradi javne osvetlitve sicer ne vidi, pa nič zato. Vse naokrog gromka tišina, v zraku visi le pridušeno, komaj slišno brnenje iz bližnje tovarne. Ko prisedem, se motor takoj vžge, Borut stisne plin. Mudi se. Prek svojih info kanalov je Borut napraskal vest o tragediji, ki se je zgodila le nekaj ur poprej.



Eksplozija ročne bombe neke pri Družinski vasi. V romskem naselju. Letiva tja, čez prazna križišča, kjer utripajo rumene luči, nato na avtocesto, ki ni ob tej uri nič kaj živahnejša od mestnih ulic.

Po večkratnih poskusih nama uspe najti pravo romsko naselje. Hudenje, piše na neki občestni tabli. Tik ob gozdu je na koncu vrste neometanih hiš parkiran grozd avtomobilov, nad njimi sveti močan reflektor, usmerjen na eno izmed bivališč. To bo to. Enakomerno brnenje agregata. Lajanje psov, kikinkanje, nemirna gruča ljudi v poltemi. Vrtnčenje rumenega policijskega traku. Na eni strani Romi, na drugi uniformiranci in postave v ohlapnih belih skafandrih, ki se smukajo po prizorišču zločina. Pred hišo je videti ležeče truplo ženske.

»Nekdo je vrgel bombo v hišo,« pove starejši moški, ko ga vprašam, kaj se je zgodilo. »Mama in hči, obe mrtvi,« se vmeša nekdo drug. »Ta mlada je delala v šoli, je bila najbolj poštena ženska tukaj.« Starejši Rom se prime za glavo: »Kaj so bile babe krive...« V zraku je precej vznemirjenja. Borut se zaplete v pogovor s policajem, ki stoji ob traku. Strogo prepovedano fotografiranje, izjavo komandirja lahko dobiva kasneje. Suh, odrezav, uradniški nastop. Vendar nimava časa, Borut se zato znajde po svoje, izgine nekam v temo. Gruča Romov se glasno pomenjuje dalje. Gre spet za dejanje nestrpnosti, sovraštva? Kdo bi lahko bil, vprašam. »Ziher kakšni smrkovci...« mi odgovori nekdo. Pozneje, še isto noč, sva z Borutom izvedela, da naj bi šlo za neke jagode... Kraj, kateri je sledilo maščevanje z ročno bombo. Norišnica. Tipa naj bi kmalu za tem prišli. Dva dni po dogodku je slišati že nove govorice; tokrat o dolgovi in zmoti napadalca, ki je izbral napačno hišo. Kdo bi vedel.

Lokalci in lokalke na Otočcu

Pogled na uro razkrije, da sva že precej pozna, v mestu pa še niti bila nisva. Sledi vrnitev, za trakom avtoceste za nama se na obzorju že rišejo prameni sinje modre. Dani se. Borut pravi, da je to najlepši del dneva. Res je. Naslednja postaja je lokal na Otočcu, daleč naokrog edina non-stop točilnica. Vstopiva. Iz zvočnikov se valijo Bijelo dugme, na HTV predvajajo neki dokumentarec. Pogled po prostoru razkrije trojico za mizo v kotu zadaj ter slab ducat osebkov, ki lovijo ravnotežje na barskih stolčkih. Če pade eden, padejo vsi. Še preden dobiva naročeno kavo in čaj, večina teh odide, ostaneta dva, s katerima se hitro zapletemo v pomenek. »Petki so tle tuga, dogaja se kao ob sobotah, ko je diskač,« nam pove Aleš, ki ponosno zatrdi, da je re-

dna stranka. Maligani se mu obešajo za vrat. »Ampak tle je res edini plac, kjer se ga lahko ob štirih zapiješ,« je navdušen. »Dolenjčke nas imajo za pijančke, lahko bi imeli več 24 ur gostiln, ne?« Z natakarijem, ki je v času našega obiska razbil dva krožnička, se dobro poznata. »Postrežba je v redu,« nadaljuje Aleš, »kolektiv za šankom je super.« Pogovor prevzame Borut, jaz se raje posvetim kavi in zvijanju druge jutranje cigarete. Takoj prileti opazka o nekakšni »mrvi«. Za šalo vprašam, če je lahko kaj zrihtajo. Namesto nikalnice ulovim zgolj prešeren smeh.

Pride nekaj novih ljudi, z Borutom se že odpravlja, časa je res malo. Pred lokalom stoji taxi, super. Kje je taksist? Vrneva se nazaj in ga najdeva za mizo v družbi dvojice. »S tem poslom se ne da preživljati,« pove taksist, eden izmed trojice uradno registriranih novomeških taksistov, »v petek in soboto delam po 24 ur na dan, med tednom je tema.« Vozi s kombijem, v katerega gre tudi osem ljudi. Največ vozi po mestu, v jutranjih urah pa na relaciji Otočec - Novo mesto. »Vse sorte se dogaja,« odgovarja na vprašanje o nočnih aktivnostih, »pijana mladina prihaja kupovat kruh, včasih ga tudi kra-dejo z rampe in jih potem tu lovimo,« se nasmeje. »A kaj naj naredimo, tepst jih ne moremo.« Čez vikend spečejo skoraj 11 ton pekovskih izdelkov, čez teden malo manj. Razvažajo jih po celi Dolenjski in Posavju.

Po nekaj minutah pogovora se izkaže, da je sosed poleg njega zaposlen tu v kazi-noju. Dve muhi na en mah torej. Na oko petintridesetletnik dela v kazinoju kot inšpektor igralnih miz. Zaposlen je že dvajset let, v tem času, pravi, je videl mnogo veselih in žalostnih obrazov. Dela do treh zjutraj, nadzira dogajanje. Kdo zahaja v kazino? »Različno, ampak domačini še vedno mislimo, da je to neka mafija in ne zabava.« Če v gostilni napraviš pet jurjev, ni problema, če pa neseš to v igralnico, si pa že zasvojen,« razlaga inšpektor. Potem doda, da se vrtijo predvsem manjše vsote, »a je pa tudi folk, ki odnaša po deset tisoč evrov.« Pravi, da se gredo ameriški stil kazinoja,

nobenega dress code, samo pridite in zapravljajte. »Igralništvo je zabava.« Ko smo že pri zabavi - kaj pa famozne prostitutke na Otočcu? Vse omizje se zasmije: ja, ja, bungalovi delajo. Inšpektor ve še največ o tem: »Tri so ordinirale dva meseca, ampak jih nisem videl že 14 dni. Vse tri so bile Slovenke in bojdja celo lokalke.«

Naposled v Novem mestu

Gremo dalje. Ko se pripeljeva do mesta, se sonce že počasi kaže izza hribov. Ptice prepevajo svoje jutranje arije, ob teh urah se jim res meša. Ustaviva se v ločenski pekarni. Takoj ko stopiva iz avta, zadisi po svežih žemljah. Na rampi stojijo kamiončki, v katere nalagajo sadove nočnega dela. Neskončne vrste štruc kruha. V pisarni poiščevo vodjo izmene, starejšega gospoda, ki naju popelje na kratek izlet po pekarni. Tu dela okoli petdeset zaposlenih, vsak dan začno ob petih popoldne. Dela se do jutra. »Vse sorte se dogaja,« odgovarja na vprašanje o nočnih aktivnostih, »pijana mladina prihaja kupovat kruh, včasih ga tudi kra-dejo z rampe in jih potem tu lovimo,« se nasmeje. »A kaj naj naredimo, tepst jih ne moremo.« Čez vikend spečejo skoraj 11 ton pekovskih izdelkov, čez teden malo manj. Razvažajo jih po celi Dolenjski in Posavju.

Oborožena s svežimi žemljami se z Borutom odpraviva še na zadnji obisk, k varnostnikom. Dogovorjeni smo ob šestih zjutraj. Vmes skočiva do tržnice, a ta je še prazna. Na novomeškem Glavnem trgu srečava dva znana obraza. Prvi hiti domov, ker ga mudi na stranišče, za na pot dobi žemljo. Drugi se z nama sprehodi do vodnjaka. Ni mu všeč, da so vsepovsod naokoli stoli in mize bližnjega lokala. »Ta vodnjak mi nekaj pomeni, in če imaš srce, ti ga majčkeno zamakne, ko vidiš tole,« je zvenel nekoliko obupano.

Preden se odpraviva do varnostnikov, še kratek skok do receptorja v edinem novomeškem hotelu. »Kaj se dogaja? Total-

no nič se ne dogaja. Včasih kdo nori, sicer pa je mir,« pravi mladi receptor, ki obenem skrbi za red in varnost v hotelu. »Včasih pridejo gosti tudi ponoči, kadar imajo na primer nočni let, ali pa ko se vračajo z žuranja. Ampak to je bolj poredko,« zaključuje receptor. Mudi se mu, ker ga za pultom čaka predaja poslov.

Le nekaj minut po šesti se znajdeva v Bršljinu, v pisarnah, kjer ima svoj sedež podjetje G7. Prijazno sva sprejeta, posedeva se v neko pisarno. Z vodjo oddelka intervencij se razgovorimo o njihovem delu. »Čez vikend je nadvse pestro – več ljudi zunaj, več težav.« Ponoči dela ponavadi vsaj pet varnostnikov, ki se z avtomobili vozijo na teren, tu pa so še njihovi ljudje, varnostniki receptorji v različnih podjetjih. »Zaenkrat dobro, ampak odvisno od ljudi,« odgovarja vodja oddelka na vprašanje, kako jih sprejemajo ljudje. »Lepa beseda lepo mesto najde. Nasilje je zadnja stvar, 95 % stvari rešujemo z lepo besedo in s pametnim pristopom.« Ura je skoraj sedem, dogovoriva se, da se naslednjo noč dobiva z varnostnikom na terenu; časa nama je zmanjkalo, zato bo treba v nedeljo zgodaj zjutraj še enkrat ven.

Deževna sobotna noč

Sredi noči s sobote na nedeljo lije kot iz škafa. Hladno je. S fotografom se odločiva, da poiščevo še kakšno žurersko nočno pti-co, odpraviva se torej do Lokalpatriota. Ljudi nikjer, a notri vseeno sveti luč. Za DJ pultom nekdo drema, uspavali so ga Limp Bizkit. S trkanjem doseževa, da nama odpro. Sprejme naju Miha, pogovarjamo se med vrati. »Danes ni bilo kaj prida dogajanja, jaz sem prišel sem samo pospraviti in zaključiti blagajno,« pravi. Na šanku se blešči kupček bankovcev. Izmenjamo še par besed, nato se posloviva. Kam zdaj? Dež ne pojenja. Občutek imava, da na cesti ne bo ljudi, a ko se peljeva proti zdravstvenemu domu, pri avtobusni opaziva štoparja. Misleč, da zavija v njegovo smer, se je postavil na cestišče in se par trenutkov zatem razočaran vrnil na suho, pod streho. Z Borutom se zapeljeva do prostorov Službe za nujno medicinsko pomoč. V čakalnici stoji starejši Rom, nič kaj zgovoren, potrkava na neka vrata. »Dobro jutro! Midva pa delava reportažo o...« A še preden zdrdrnam do konca, nama medicinska sestra zabrusi, da delajo 16 ur in da nama težko pomagajo. Zaloputne vrata. Pa hvala in nasvidenje. Se skok do bolnišnice, kjer se vratarska loža zdi opustela, sledi vožnja do avtobusne postaje – kjer pa štoparja ni več. Neverjetno, uspelo mu je, in to celo ob tej uri.

Zapeljeva se do Revoza, da bi se pogovorila z vratarjem. Jasno nama je, da v to-

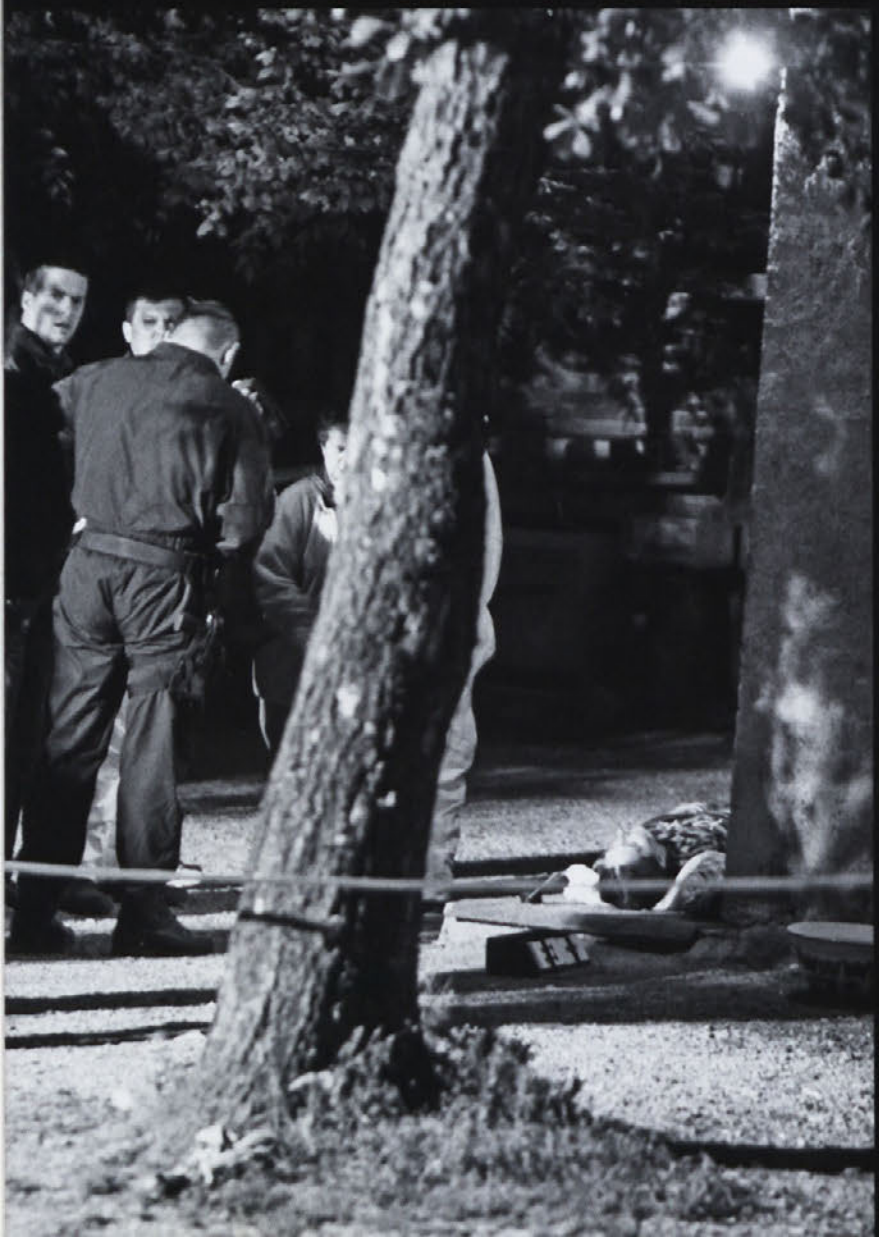


varno ne bo mogoče, a tudi vratarica, pri kateri sva se ustavila, je zavita v temo. Škoda. Ostane nama še zadnji opravke, srečanje z varnostnikom. Vmes naletiva na turista v avtodomu. Na postajališču v križišču v Žabji vasi meljeta svoje sendviče in študirata zemljevid. Prihajata iz Ingolsta-dta in se odpravljata v Zadar. Za njima je sedem ur vožnje, mogoče sta zato nekoliko zadržana.

Borut pokliče na centralo k varnostnikom in se dogovori za srečanje pred športno dvorano Marof. Tja se z avtom kmalu pripelje Martin. Kaj se je dogajalo ponoči? Pripoveduje, kako je šel na intervencijo k nekem skladišču pijače v okolici Novega mesta. Sprožil se je alarm. »Ko sem prišel tja, sem našel le odprta vrata in zunaj nekaj platojev. Poklical sem policijo. Ko so opravili, sem šel še na en obhod, ko sta vlomil-

ca prišla nazaj.« Sledilo je malo tekanja, nakar je enega izmed njih ujel in ga pridržal. »Mlad fant, šestnajstletnik,« pove Martin in se brezskrbno smehlja. Martin je oborožen, za pasom nosi češko Zbrojewko, M 57. Vprašam ga, če jo lahko malo potežkam, pa se le nasmehe.

Ko ga Borut fotografira, zatavam še pred športno dvorano, kjer se zbirajo neki ljudje. Ura je nekaj čez peto zjutraj. Dež pojenja. Izkaže se, da gre za ekipo ženskega rokometnega kluba Krka – mlajše deklice. Starši jih vozijo na zbirno mesto, kjer jih čaka trener Dragan Gajič. Odpravljajo se na turnir v Ilirsko Bistrico. »Zdaj so državne prvinke,« s ponosom pove trener. Z Borutom jim zaželiva še čim več uspeha na turnirju – in se precej izmzgana od vleče-va nazaj v posteljo. Vsak v svojo, seveda. Noč ima svojo moč in ne gre ji oporekati.





Janez Bončina Benč & Orkester Braca J.
Doblekarja, Janezz, Lip art 2005

Pod tem naslovom sem pričakoval povsem drugačno glasbo, spet neka izpeljanka Benčevih uspešnic, sem menil in se gladko zmotil. Šele ko sem opazil podpis Orkester Braca Doblekarja, sem zaslutil, da imam v roki nekaj resnega, in nato še naslov; za- dišalo je po jazzu. »Pa ne, da sta se stara mačka predramila in nekaj skuha- la?«

Benč in Braco sodita v generacijo, ki je od poznih šestdesetih let naprej domačo publiko učila kakovostnega glasbenega pristopa, s prijatelji iz te- danje večje države sta v pop povprečju močno izstopala in se pridružila kliki, ki je del lastnega navdihala iskala tudi v jazzu. Nastale so skupine Mladi levi, The Generals, Srce, September, Yu Rock Selekcija, Hazard bomo zamočali(!), kasneje sta oba krenila po samo- stojni poti, Benč je postal popevkar, Braco, tolkalec in saksofonist, ki je širo- kogrudno skrbel za jazzovski naraščaj in leta 1996 izdal jazzovski album *Mir prijateljstvo ljubezen*. Kariera marsika- terega mladega jazzista se je začela v njegovih glasbenih delavnicah, danes so to uveljavljeni solisti, med njimi tudi rojak Igor Lumpert, ter študenti akade- mije in konservatorijev od Gradca do New Yorka. Večino teh in nekaj starih prijateljev sta Braco in Benč povabila k sodelovanju, nastal je big band, ki je starim uspešnicam prej navedenih za- sedb dal povsem nova zvok in preoble- ke. Plošča tako prinaša pet pesmi in pet instrumentalnih skladb, pod vse je podpisan Janez Bončina, pod del tudi Doblekar. Priredbe zvenijo sočno, za- nimivo, zabavno, od swinga do sambe in funka. Zvok je strogo akustičen, ele- ktronike ni. Benč, katerega petje se je vedno spogledovalo z jazzom, je v pol- ni formi, Braco je v aranžmajih zažarel kot še nikoli, pridružen primorski prija- telji iz skupin Kameleoni, Faraoni so dodali pomembno noto, vsi nekdanji Doblekarjevi varovanci se izkažejo, Lumpert, Pukl, Senegačnik, Petrušič in ostali. Zasedba je precej številna in z njo se rajši seznanite na ovitku, si je pa želeli vse to slišati v živo?

Končajmo z delom Benčevih besed z ovitka, »projekt je kontrapunkt sedanjosti prevladati industrializacije v glasbi, ter poskuša občinstvu predstaviti obdobje, ko so bili talent, znanje, entuziazem in osebna posvečenost umetnosti temelj- ne vrednote neke generacije slovenskih glasbenih ustvarjalcev.« S tem Benč pove vse, ocenjevalcu ostane le še pritrditev zapisanim besedam.

ovitek 3, plošča 5



Ben Harper And The Blind Boys Of Alabama,
Live At The Apollo, EMI/ Dallas 2005

Tradicionalni gospel ameriškega juga in prvinski soul se na tej plošči, posneti na slovitem harlemskem odru, kjer je glasbe- no pot začelo lepo število temnopolnih pretežno R&B glasbenikov, združujeta. Starejši in mlajši brat vnovič sodelujeta.

Ben Harper, svetovno znani kalifornijski soul pevec, avtor in kitarist novejša gene- racije, je pred nekaj leti spoznal temnopol- te gospode, vse razen enega slepe, ki skupaj pojejo in negujejo izvirno ameriško nabožno glasbo že vse od leta 1939, ven- dar je njihova glasba šele zadnja leta, pre- dvsem po zaslugi založbe Real World, do- segla svetovno občinstvo. Z njimi se je odlično ujel, posneli so album in se odpra- vili na turnejo, katere rezultat je tudi v živo posneta plošča z gradivom lanskega skup- nega albuma *There Will Be A Light*. Mimo- grede, plošča posneta v gledališču Apollo je izšla istočasno z novim albumom *The Blind Boys Of Alabama, Atom Bomb*.

Za instrumentalni del je služil Harperjev redni spremljevalni kvintet *The Innocent Criminals*, njegov svetli soulovski vokal se je združil s temno obarvanimi glasovi go- spela, nastala je izredna plošča, ki ji brezhi- bno posneti zvok daje pristnost živega nastopa. Avtor večine izvajanih pesmi je Harper sam, slišimo tudi Dylanovo pesem, tradicionalno temo in soul klasiko, vse vrhunsko aranžirano, odigrano, odpeto. To je močna duhovna glasba, namenjena tako ljubiteljem kot verujočemu občestvu, me- šajo se stili, a capella z osnovnimi ritmič- nimi pripomočki, električni blues, funk, soul in boogie ter radoživ rhythm and blues. Koncertni tok nekje na polovici plošče prekine pet minutna medsebojna predsta- vitev obeh zasedb, prav tako briljanten drugi del zaključijo dobrih deset minut kla- sike *Satisfied Mind*. Plošča skupaj prinaša več kot 70 minut avtentične ameriške gla- sbe, ki je čas ni uspel pokvariti, dodana so le sodobna glasbila. Gre za projekt, podoben plošči *Paradise & Lunch*, ki jo je Ry Cooder izdal leta 1974. Temnopolti gospodje s to in z zadnjo samostojno ploščo dokazujejo, da znajo tudi po petinšestdesetih letih skupnega nastopanja glasbi viliti žar, še več, petje je njihovo po- slanstvo in zahvala stvarstvu, enako velja za izdelke Bena Harperja, vključno z no- vim albumom.

ovitek 4, plošča 5



Asian Dub Foundation,
Tank, EMI/Dallas, 2005

Svetu vladajo zmešnjava, stremuške vla- de, globalizacija, kapital, vojne in naftni kavboji, nafta je pogonsko gorivo tega mehanizma. Največji sovražnik zahoda je islam, sedi na večini preostalih zalog sve- tovine nafte in predstavlja le oviro svetov- nemu kapitalu, zato je ga je potrebno osra- motiti, razglasiti za terorizem in uničiti. Proti tovrstnim stereotipom se idejno, z glasbo ter ozaveščanjem bori britanski kolektiv Asian Dub Foundation, vendar, kako naj uspe, če ima celo pametna bomba več možganov kot vsem znani državnik, pravi ena izmed pesmi. Z uvodom v glav- nem povzemamo idejno naravnost nove- ga izdelka te svetovno znane skupine, ki je pred par leti večkrat nastopila v naši deželi, ki se vse bolj trudi postati del sve- tovnega kapitalizma, torej gre del sporočila tudi nam – ne preslišimo ga!

Vse na plošči se odvija tako, kot smo bili pri skupini vajeni doslej. Praktično nič novega, le glasba se zdi nekam siroma- šna, sicer še vedno udarna, polna junglea, sodobne elektronike, podlag indijsko-paki- stanskega porekla, etničnih tolkal. Glasbi- la se vse bolj umikajo elektroniki, eksotič- ni ritem je še vedno vseprisoten, glasba dinamična, vendar se zdi, da zmanjkuje energije. Idejno blede, prevladuje energič- no nasilni drum'n'bass, vendar ta ni več tako jezen, dub se pojavi le še v enem pri- meru, vse bolj pogosta je ritem mašina. Med enajstimi temami sta dve instrumen- talni, zaključna precej dolga, zgolj ponav- ljanje nekakšnih ambientalnih vzorcev brez vsebine po precej razvlečenem uvo- du. Glasbenega raziskovanja ni več, je pa veliko godal, ki spominjajo na glasbo Bol- lywooda, etnične glasbe – vendar vse že slišano. Smo se za to borili, bi porekli sta- ri borci, še posebej, ko ugotovimo, da sku- pina skuša nagraditi vse poštene kupce plošč s povezavo na spletno stran, kjer lahko slišimo 11 remixov, pogledamo 9 video posnetkov in se še dodatno sezna- nimo z osmimi instrumentalnimi podlaga- mi albuma. Res velikodušno, ampak rajši bi imel boljšo ploščo.

Asian Dub Foundation so kljub vsemu še vedno odlična skupina, njihov boj v tem kaotičnem svetu hvalevreden. Potreben je upor, pravijo, oseba se mora izpostaviti, stopiti iz množice, upreti se moramo izko- riščenju, pokažejo celo neki utopični svet brez politike in represije. Če vse združim, gre za kar poslušljivo ploščo, vendar sem od tako vrhunske zasedbe po glasbeni plati pričakoval več.

ovitek 3, plošča 3

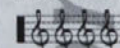


Muvaruvagruva, KC Janeza
Trdine, 25.maj

Večinoma mladi obrazi v spremstvu staršev, sorodniki, prijatelji in sodelavci nastopajočih so napolnili veliko dvorano, potem se je začelo. Naj- prej nekaj posnete glasbe, nato v mraku zven gongov. Mladi glasbeniki in glasbenice so se prika- zali iz raznih delov dvorane, zavzeli oder in začeli glasbeno potovanje skozi ritme Brazilije, Karibov, Afrike, Balkana in še marsikaj smo slišali. Kar sme- lo so zastavili in, kot smo na koncu ugotovili, tudi izpeljali.

Jedro skupine sestavlja sedem tolkalcev in basist, kasneje so se jim pridružili še gosti. Goni- lna sila in mentor zasedbe Miro Tomšič je imel vse pod kontrolo, glasba je bila tekoča in glede na starost izvajalcev na presenetljivo visokem ni- voju. Zanesljivo ter ob očitnem navdušenju brez kanca treme so se menjavali na različnih tolkalih, ki so pod mavrično kuliso povsem zasedla oder. Sam instrumentarij je bil impresiven: vibrafon, marimba, ksilofon, več bobnarskih kompletov, konge, bongosi, timbale, velika gong in koncertni boben, pavke, številna mala tolkala in podobno. Skupina se je večje in uigrano lotevala posamez- nih ritmov, slišali smo več priredb in znanih skl- adb, brzeli smo od sambe do kalipsa, ob balkan- skih ritmičnih slišali še harmoniko in tarabuko, nekaj je bilo avtorske glasbe. Mladi solisti so navdušili in na koncu dvorano spravili na noge. Kar ganljivo je bilo vse to spremljati in ob tem ugotavljati, kakšen kakovosten glasbeni naraščaj prihaja iz novomeške Glasbene šole. Bučen aplavz je bil povsem zaslužen. Slišal sem že kar nekaj podob- nih skupinskih tolkalskih poizkusov, ki so več ali manj spominjali na bobnarske vaje, Muvaruvagru- va pa je uspela vse niti povezati in samo s tolkali ustvariti glasbo. Sicer je bilo slišati tudi kakšno manjšo napako, vendar ničesar graje vrednega. Opaziti je bilo celo nekaj poskušanja s posnetki, ritem mašino ter nenavadnimi tolkali, v tem pri- meru je trojica mladcev kot zvočila uporabila la- stna telesa. Vsi nastopajoči; Manca Dular, Petra Vidmar, Jerca Majzelj, Marko Jurečič, Primož Pi- bernik, Klemen Mihalič, Peter Jenič in na koncu Miro Tomšič zaslužijo čestitke, še posebej, ker niso pozabili na scenski nastop. Glasba na odru se ne samo posluša, temveč tudi gleda.

Predstavitelj prvenca skupine, albuma »Mišni posib!«, je povsem uspeh. Škoda, da predstavlja- na plošča ni tega dne tudi izšla.



Legenda ocen:

- - Prek slušnega kanala naravnost v srce
- - Ušesa vredno
- - Tudi to je zvok
- - Prispevajte za slušni aparat

Folkestra,

Knjigarna:kavarna
Goga, 13.maj

Pravzaprav ni šlo za koncert v pravem pomenu besede, združeni so bili dogodki; otvoritev prireditvene sezone, razstava ilustracij s kemičnim svinčnikom Kaje Drobež, čajanka s cvičkom za sodelavce in prijatelje založbe Goga, 5. obletnica otvoritve knjigarne, otvoritev prenovljene na novo pobeljene knjigarne, nastop tria Folkestra in na koncu tudi zaključno poročanje stene, katere se je med muziciranjem hrvaško-slovenskega tria nadvse podjetno lotil sveže ostrizeni gospod Karlos, prisotna je bila celo glava mestnih očetov, sam gospod župan. Pravi večplastni umetniško zabavni prireditelj (tujke namensko nisem uporabil), ki bi lahko služil kot eden modelov oživljanja večernega utripa našega pogosto samevajočega Glavnega trga, nastop Folkestre je bila zgolj pika na i.

Torej Folkestra, jazzovski trio; Krunoslav Levačič/ bobni, povezovalni programa, skeči, petje, vse kar si zamisli, Teo Martinović/ klavir, vokal, ter Žiga Golob/ kontrabas. Skupina s pestro zgodovino, že leta 1998 je izdala prvi album, izvrstno ploščo, polno ne navadne jazz glasbe z vplivi nešteti koncev, z novim grozi celo večnost, vendar ga na žalost še nismo dočakali. Trio sestavljajo znani glasbeniki, če omenim Kruno Levačiča, to je bil njegov že tretji letošnji nastop v Novem mestu, poslušali smo ga v zasedbah Vaska Atanasovskega in Boilers, Žiga Golob je prav gotovo domači najbolj znani kontrabasist, le Martinovića redkeje omenjajo. Folkestra je našla publiko predvsem med študenti in intelektualno nastrojeno srenjo, sposobna je povzeti kakršno koli glasbeno obliko, jo prilagodi jazzovski triu in nato na trenutne teme neskončno improvizirati. Ta glasba trenutka je polna zapletov, prehodov, prelomov in presenečenj, glasbeniki z mikom, s petjem, z različnimi vokalnimi vložki, s humorjem itd. vse dodatno zabelijo, se ves čas nastopa tudi sami vrhunsko zabavajo, na trenutke poslušalce povedejo v svet lastnih glasbenih zamisli in lirično očarajo. Približno tega recepta se je držal tudi ta večer, slišali smo Zagorske pesmi, Marino, delček Beatlesov, Avenikov, Odo radosti, Levačičeve domislje ipd., za naključnega poslušalca brez zveze z gneten venček, za daljše prisotne neverjeten glasbeni splet, večer z glasbeniki, ki znajo zabavati in postreči z vrhunskim muziciranjem. Končalo se je prehitro.

**Brizani electric band,** Jazzinty

abonma, LokalPatriot
19.maj

»Komur to ni bilo všeč, naj rajši kar takoj preneha poslušati jazz,« je na koncu ob navalu čustev ušlo napovedovalcu iz vrst prirediteljev zadnjega nastopa pomladanskega cikla. Ni dvoma, zasedba Traje Brizani je povsem osvojila novomeško publiko, ki se je tokrat z obiskom za spoznanje bolje odrezala.

Brizani electric band je jazz-fussion kvartet, ki ga sestavljajo bobnar Žiga Kožar, kitarist Šemudin-Dino Džopa, Miha Havlina z alto in soprano saksofonom ter vodja zasedbe Traja Brizani, vsestranski glasbenik in mojster šeststrunske bas kitare. Skupina je nedavno zaključila snemanje plošče, tako je večer izvenel v predstavitvi novega gradiva, zvečina Brizanije glasbe, slišali smo tudi nekaj malega priredb in poklone vzornikom, pokojnemu Jacu Pastoriusu in Marcusu Millerju. Skupina je v dvehurnem programu postregla z energičnim funkcom, obarvanim z r&b-jem in bledimi etno elementi, vendar je višek prišel šele tam proti koncu druge polovice v izvedbi skladb Sax Pub, Salsa Soul in 9/8-ske Orient Soul, če smo natančni, šele v dveh dodatkih, ko se je saksofonist resnično razpihal in oddal od strogo začrtane glasbe, prav tako je tudi Brizani pokazal lastne hitoprsne veščine. Pohvaliti velja tudi ostala glasbenika, predvsem kamniškega bobnarja Žigo Kožarja, ki je pravo odkritje. Precej mlad, vendar energičen in natančen bobnar, ritmu dodaja številne okraske, izvede spretno prehode in izrablja celoten bobnarski komplet. Pravzaprav po instrumentalni ravni ni zasedbi kaj očitati, rahlo pa se zapleta po kompozicijski plati. Skladbe večkrat delujejo precej okorno, podobni vzorci in linije vodijo v monotonijo, vse poteka pod strogo taktirko vodje zasedbe. Občutek imaš, da je ves glasbeni tok strogo začrtan, odstopanj, tako značilnih za jazz, je malo, glasba skoraj odigrana po notah, čeprav te niso vidne. O kakšni skupni improvizaciji in glasbeni nadgradnji ni govora. Teme, ki siicer povsem solidno funkcionirajo kot posamezni členi, v nizu zbledijo in se izgubijo v povprečnosti.

Udarni ritmi in virtuoza izvedba so občinstvo vsekakor navdušili, in to je tudi eno izmed meril, za nekatere celo edino. Jazzinty abonma je s tem nastopom dokaj uspešno zaključil pomladni del, v avgustu se z vrsto zanimivih koncertov nadaljuje.

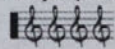
**Zlatko Kaučič trio,**

LokalPatriot, 6.maj

»Prišli smo predstaviti našo novo ploščo, ki se kliče *How Deep Is The Ocean*,« je po dveh odigranih temah dejal Zlatko Kaučič, Bric po rodu, drugače eden domačih najbolj dejavnih, izvernih in predanih jazzovskih ustvarjalcev, ki zagotovo sodi v svetovni vrh bobnarjev. Ploščo, ki je izšla pri ugledni italijanski založbi Splac(H) Records, je posnel v triu, prav v taki zasedbi, a brez kontrabasista, je nastopil v Novem mestu.

Na odru sta ga spremljala Torinčan, Emanuele Cisi, mojster tenor in soprano saksofona, pred leti prepoznan kot največji italijanski talent, sedaj znano ime evropskega jazzu, ter kontrabasist, prav tako doma iz okolice Torina, Loris Bertot. Trio je v glavnem predstavil glasbo novega albuma z dvema dodatnima skladbama Zlatka Kaučiča in zaključnim dodatkom. Maloštevilno publiko, ki je ta večer za silo napolnila klub, je nastop brez izjeme navdušil. Že sam baladni uvod je pokazal, da je Zlatko lastni, že tako barviti glasbeni izraz dopolnil z izrazito melodično linijo, za katero je zadolžen saksofonist. Ta je z obema saksofonoma pokazal izvrstno tehniko, očaral s tonom obeh glasbil in spontano improvizacijo, ki se je v daljših solo vložkih melodično prepletala z ritem sekcije in dosegala vrhunce v povsem novih zvočnih slikah, na trenutke smo ujeli celo delčke starosvetne italijanske ljudske glasbe in vzhodnjaških vplivov. Med skladbe, v glavnem delo Kaučiča, Cisijsa in Nicole Muresuja, kontrabasista, ki je sodeloval pri snemanju plošče, se je vrnila tudi prekrasna izvedba standarda Irvinga Berlina, po katerem je album dobil naslov. Kot kaže je Zlatko Kaučič krenil v novo, lirčno smer, vendar pogosto nadgrajeno z energičnim muziciranjem, ki se večkrat sprosti in krene po poteh svobodnega izraza in improvizacije. Se vedno je v glasbi polno ritmičnih zapletov, barvitih tolkalskih vložkov, solo izletov, vsi sodelujoči glasbeniki so enakovredni sodelujočenci, skupaj celota, vendar tudi vsak zase pomemben člen.

Nastop je sodil v sklop manjše turnee tria in res je lepo tako vsaj enkrat na leto tudi na novomeškem odru poslušati Zlatka Kaučiča, ki kljub nezanimanju večine domačih medijev vztraja pri zahtevni glasbeni usmeritvi. Po nastopu je dejal, da skuša vsakič povedati kaj novega, poslušalcem posredovati drugačen pogled na glasbo. Sam sem ga slišal že večkrat, vendar me je spet uspel presenetiti.

**ROBERT LOZAR****fffire**

slikarska razstava, Lamutov likovni salon,
Kostanjevica na Krki
6. maj – 26. junij 2005

Iztok Hotko

Za razstavo slik Roberta Lozarja z naslovom *fffire* v Kostanjevici je pravzaprav zaslužna skupinska razstava Pogled 3, ki se je lansko leto odvila v Lamutovem likovnem salonu. Na njej si je Lozar s sliko nekoliko starejšega datuma *Fly, Fly away* (1993) prislužil nagrado in samostojno predstavitev v najeminentnejši dolenski kulturnolikovni sredi.

Robert Lozar sodi v mlajšo generacijo likovnih umetnikov, kljub temu pa si je že uspel ustvariti eno prepoznavnejših in močnejših avtorskih pozicij na slovenskem likovnem prizorišču. Prisega na klasično slikarstvo. Ob svoji osnovni, slikarski dejavnosti je tudi kot publicist izrazil zagovornik vrednot klasičnega slikovnega nosilca. Izoblikovana ima zelo jasna likovna estetska stališča, ki se jih brezkompromisno drži in jih ne spreminja pod vplivi vsakokratnih novosti v trendih, ki jih proizvaja stroj svetovnega umetnostnega sistema.

Lozarjev umetniški credo temelji na tako imenovanem čistem slikarstvu, ki ima svoje izhodišče na pozicijah romantično pojmovane absolutne umetnosti, zato ga je slovenska kritika, predvsem Andrej Medved, uvrstila v krog avtorjev "sublimnega slikarstva". Ta je bil posebno odmeven v devetdesetih letih, kot nasprotje neokonceptualističnim umetniškim praksam, ki so vzniknile v približno istem času. Lozarjeva osnovna avtorska premisa temelji na predpostavki o absolutnem statusu umetnine, iz česar izhaja tudi njegov, v katalogu razstave direktno izražen, prezir do konteksta in družbeno kritične umetnosti, ki naj bi bila le komentar banalne stvarnosti. Nasproti pragmatičnosti, ki je po njegovem mnenju najizrazitejša karakteristika večine sodobnih umetnostnih tokov, postavlja subjektivnost in "slepo predanost notranjemu klicu". Zagovarja popolni subjektivizem in eksistencialno zavezanost slikarstvu – iskanje resnice, ki je razumljena kot osebna izkušnja. Iz njegovih del je moč tudi povsem neposredno razbrati, da mu imanenca lepega in čutnega pomeni v umetnosti mnogo več kot dobro oziroma koristno.

Lozarjevo slikarstvo je moč "brati" tudi v povezavi z vprašanjem o igri kot izvoru in primarnem gibalno umetniškega dela. Tu gre za princip igre v njenem globljem, v sferi iracionalnega zasidranem pomenu. V njem umetnik lahko išče spontano, nezavedno svobodo, ki ni določena od zunanjih okoliščin in se kot taka kaže v umetnini kot neskončni odprtosti možnosti, ki ne priznava nobene substancialnosti.

Kljub avtorjevi zavezanosti duhovnemu jedru umetnosti, pa njegova dela učinkujejo izrazito senzualno. Olja iz cikla *fffire* izzivajo intenzivne vizualno čutne dražljaje. Pastozne nanose toplih barvnih odtenkov kombinira s prosojnostjo in platenjem celotne palete osnovnih barv, kar ustvarja kompleksen svet čutno vizualnih atrakcij. *fffire* tako generira dialoško razmerje med toplimi in hladnimi kromatskimi odtenki, v katerem prevladajo kot s soncem ožgane, ne tople, temveč ognjeno prežarčene barve. Intenziteta kolorita, ki ponekod skorajda preglaši pretanjenost v organiziranju slikovne površine, drznost kontrastov, abstrahirane, organske oblike in njihova igriva konfiguracija, vse to rezultira v dinamično in izrazito čutno vznurljivo umetnost.

Spraševanje o ontološkemu statusu slike, ki ne odslikuje predmetov, niti ne izumlja simbolnih ali metaforičnih znakov zanje, je osnova Lozarjeve refleksije. Tu ne gre za vizualizacijo pojave resničnosti, temveč za tok umetnikove zavesti in preizpraševanje osebne eksistenčne izkušnje. Njegove slike so avtonomne entitete z lastnimi pomenskimi razsežnostmi in perceptivnimi posebnostmi. Gre za kompleksna likovna dela, ki niso plod improvizacij ali hipnih prebliskov, temveč temeljijo na konstantnem preizpraševanju specifik slikarskega medija.



GLEDALISCE

RUDI POTEPUŠKI – festival uličnega gledališča. Glavni trg, četrtek in petek, 30. junij in 1. julij.

GLASBA

MERCEDES BAND – koncert. Koncert na klubska sezona se v Klubu LokalPatriot zaključuje z enim najboljših r'n'r bendov pri nas, z bendom, iz katerega zapuščine so nastali današnji Dan D. Zasedba: Tokac (vokal, kitara), Tičo (kitara, vokal), Srđan (bas), Obra (bobni). It's been a long time since the rock'n'roll. Klub LokalPatriot, petek, 24. junij, 22.00, 800 SIT.

FILM

PLANET TUŠ

Od četrta, 16. 6.

UGANI, KDO PRIDE NA VEČERJO. 106 min., (Guess Who), romantična komedija. Režija: Kevin Rodney Sullivan. Igrajo: Bernie Mac, Ashton Kutcher, Zoe Saldana, Judith Scott, Hal Williams, Kellee Stewart.

HOTEL RUANDA. 121 min., (Hotel Rwanda), vojna drama. Režija: Terry George. Igrajo: Xolani Mali, Don Cheadle, Desmond Dube, Hakeem Kae-Kazim, Tony Kgoroge, Rosie Motene.

BATMAN: NA ZAČETKU. 134 min., (Batman Begins), akcijski fantazijski triler. Režija: Christopher Nolan. Igrajo: Christian Bale, Michael Caine, Liam Neeson, Morgan Freeman, Gary Oldman, Katie Holmes.

MESTO GREHA. 124 min., (Sin City), akcijski triler. Režija: Frank Miller, Robert Rodriguez. Igrajo: Bruce Willis, Mickey Rourke, Jessica Alba, Clive Owen, Nick Stahl, Powers Boothe, Rutger Hauer.

Od četrta, 23. 6.

PREKLETI. 97 min., (Cursed), grozljivka/triler. Režija: Wes Craven. Igrajo: Portia de Rossi, Mya, Shannon Elizabeth, Solar, Daniel Edward Mora, Kristina Anapau.

BRATA. 110 min., (Broder), drama. Režija: Susanne Bier. Igrajo: Connie Nielsen, Ulrich Thomsen, Nikolaj Lie Kaas, Bent Mejding.

Od četrta, 30. 6.

ŠTOPARSKI VODNIK PO GALAKSIJI. 110 min., (The Hitchhiker Guide to the Galaxy), pustolovska komedija. Režija: Garth Jennings. Igrajo: Bill Bailey, Anna Chancellor, Warwick Davis, Mos Def, Zooey Deschanel, Su Elliot, Martin Freeman.

CRNI MOŽ. 89 min., (Boogeyman), triler/grozljivka. Režija: Stephen T. Kay. Igrajo: Barry Watson, Emily Deschanel, Skye McCole Bartusiak, Lucy Lawless, Tory Mussett.

RAZSTAVE

JOSIP UŠAJ: Z VONJEM PO MORJU – fotografska razstava. Josip Ušaj je bil rojen v Splitu leta 1934, danes živi in dela v Zagrebu. Kot univerzitetni diplomirani inženir elektrotehnike se je specializiral za obliko-

vanje svetlobe v urbanih prostorih, svečano iluminacijo zunanosti kulturnih spomenikov in njihovih interierjev. Josip Ušaj je avtor dolge vrste projektov, njegovo delo so javne razsvetljave primorskih mest od Dubrovnika do Raba, tudi mest v Istri; njegovi projekti so na ogled v Osijeku, Požegi, Bjelovaru, Vukovarju, Iloku, gradu Dubovac v Karlovcu... V Zagrebu je bil pobudnik in realizator obnove javne plinske razsvetljave na Gornjem gradu. V Sloveniji je izdelal načrte za osvetlitve v Piranu, na Mokricah, na gradu Otočec, na Bledu, zunanje osvetlitve kapiteljske cerkve v Novem mestu... Izvedel je osvetlitve "Galerije Meštrovič" v Splitu in razstavo Štirje kiparji otoka Hvara v palači "Trvdalji Petra Hektoroviča" v Starem gradu na Hvaru. Raziskovanje svetlobe, najprej naravne in nato umetne, razumevanje zakonitosti oblikovanega prostora in prirojena občutljivost za lepote narave so ga pripeljali do fotografije. Najprej jo je uporabljal kot delovni pripomoček, kasneje ga je osvojila kot samostojen izrazni medij. Fotografije je razstavljal v Sarajevu (Skennerija, 2000), Sisku (Mestna knjižnica, 2001), Karlovcu (Ujeta svetloba / Zatočena svetlost, 2002), Osijeku (Pohajkovanja / Skitnje, 2002), Zagrebu (Dvomi / Dvojbe, 2003), Mostarju (Obarvani svet / Obojeni svijet, 2004) in Splitu (Spomini / Sjeæanja, 2004). Josipa Ušaja odlikuje prefinjen občutek za čas, prostor, trajanje in minevanje, ves čas je v dialogu s spomini in trepetu v strahu pred neizogibnim izginevanjem lepote. Estetika prizora je prežeta z globoko osebnostjo in civilizacijsko etiko. Vedno se giblje med konkretnim in pritažljivo abstraktno, briše mejo med "je bilo" in "bo" ter na tej meji sebi in nam postavlja temeljna bivanjska vprašanja. Modrost življenja uokvirja sporočila prihodnosti, ta bo morala osramočena upoštevati dediščino senzibilnega umetnika. (Jovo Grobovšek)

Razstavišče Grad Grm Arkade, do 26. julija, vsak delavnik od 9. do 15. ure.



ANDREJ POLIČ – slikarska razstava. Galerija Krka, do 5. septembra.

ALOJZ ZORMAN FOJŽ – razstava lutk in slik. Atrij Knjižarne Goga, do konca junija.

KNJIŽNICA MIRANA JARCA – razstave. V razstavnem prostoru Knjižnice Mirana Jarca je na ogled razstava, posvečena 60. obletnici osvoboditve Novega mesta. Razstavo je pripravila knjižničarka Nataša

Franko. V avli Knjižnice Mirana Jarca je na ogled razstava ob devetdeseti obletnici rojstva Boga Komelja (25. maj 1915 – 19. september 1981), dolgoletnega upravnika nekdanje Študijske knjižnice Mirana Jarca. Razstavo je pripravila višja bibliotekarka Jadranka Zupančič. Na oddelku za odrasle sta na ogled: razstava, posvečena avtorju prve slovenske knjige Primožu Trubarju (9. junij 1508 – 28. junij 1586), ter razstava, posvečena pesniku in pisatelju Miranu Jarcu (5. julij 1900 – 24. avgust 1942). Na oddelku za mladino sta na ogled: razstava fotografij s podelitve priznanj letošnje Mavične ribice ter razstava fotografij s podelitve bralne značke Ostržek za učenca OŠ Grm iz Novega mesta. Obe razstavi je pripravila knjižničarka Barbara Gorše. Na oddelku je na ogled tudi razstava različnih izdelkov, ki so jih ustvarili otroci iz vrtca Čebelica iz Šentjerneja skupaj s svojimi starši ob izvajanju projekta »Mavična ribica«.

DOGODKI

KRESOVANJE NA MAROFU. V počastitev najdaljšega dne v letu Društvo Naprej nazaj prireja kresni večer z zabavnim programom. Nastopili bodo: bobnarska skupina, plesna skupina Jump in žonglerka z ognjem, ves čas pa bo na voljo tudi delavnica akrobatskih veščin. Lani nas je bilo 200, Marof prenese tudi več. Marof, četrtek, 23. junija 2005, ob 20. uri.

ŠTUNF – študentski kulturni festival. Razstava del s področja filma, fotografije, multimedije, stripa, gledališča in kratke zgodbe na temo Dogodek v mestu Goga. Od 22. 8. do 28. 8. na prizoriščih: Muzejski vrtovi, Narodni dom, Most v Ragov log, Knjižarna Goga, Klub LokalPatriot.

PARK LIGA – turnirji v ulični košarki, malem nogometu, odbojki na mivki, plezanju, tenisu in rolnanju. Igrišča na Loki, 27. 8.

DIJASOVI DNEVI ADRENALINA. Organizirano sproščanje adrenalina: rafting, bungee, kiting, padalstvo, kolesarjenje navkreber. Informacije: Infotočka DNS.

OTROCI

ZLODEJEV MLIN – lutkovna predstava. Avtorska lutkovna igra Lenarta Zajca Zlodejev mlin variira motive ljudske pripovedi z motiviko, ki jo je predstavil že Janez Trdina. Avtor besedila: Lenart Zajc, likovna zasnova predstave: Alojz Zorman Fojž, glasbena oprema: Andraž Polič, dramaturg: Jernej Novak, igralci: Maja Sever, Tomaž Sever, Primož Ranik, Kristina Čufar, Ana Beltram in Maja Eržen. Festival Mlado mesto. Atrij Knjižarne Goga, ponedeljek, 20. junij, 19.00, vstop prost.

MLADO MESTO – lutkovni festival za otroke. Ob 9.30: predstava za vrtce. Ob 11.00: predstava za osnovne šole. Atrij Knjižarne Goga, torek, 21. junij, 19.00, vstop prost.

JAZZINTY 2005 - KONCERTI



VLATKO STEFANOVSKI. Solistični koncert enega izmed največjih kitaristov današnjega časa bo tudi otvoritveni koncert letošnjega Jazzintyja. Vlatkovi nastopi so vedno podkrepjeni s neverjetno energijo harmonij iz dežel Balkana s poudarkom na makedonskih ritmi in virtuozno izvedbo. Kulturni center Janeza Trdine, velika dvorana. Ponedeljek, 15. avgust ob 20.00.

JERRY BERGONZI QUARTET. Tenorski saksofonist Jerry Bergonzi sodi v vrh mednarodno priznanih jazz glasbenikov, skladateljev in učiteljev. Njegova glasba se ponaša z inovativnostjo, preciznostjo in integriteto. Neustavljiva energija, notranji ogenj, popolna oblast, izjemna tehnika, elastični liricizem, bogata resonanca, prvovrstni glasbeni vizionar, to so besede, s katerimi opisujejo njegov zvok. Bergonzijevi glasbi ploskajo po svetovnih festivalih, koncertnih dvorinah in jazz odrih. Tokrat bo z nami celoten, uigran kvartet, s katerim so posneli že nekaj odličnih jazz albumov. Zasedba: Jerry Bergonzi (ts), Renato Chicco (p), Dave Santoro (b), Andrea Michelutti (d). Kulturni center Janeza Trdine, velika dvorana. Torek, 16. avgust ob 20.00.

THE FOOL COOL JAZZ ORCHESTRA feat. **ERIC VLOEIMANS (trobenta).** The Fool Cool Jazz Orchestra je projektna zasedba mladih in izbranih glasbenikov s področja jazzovskega glasbenega ustvarjanja. Sestavljajo jo mladi slovenski glasbeniki in najboljši študenti priznanih jazz akademij s celega sveta (Graz, Celovec, New York, Rotterdam...), ki se »srečajo« v Sloveniji in pod taktirko mednarodno priznanega dirigenta Izidorja Leitingerja skupaj z glasbenimi gosti izvajajo projekte na domačih in tujih odrih. Glasba z njihovega repertoarja zajema izredno širok spekter glasbenih zvrsti (od swingovske kompozicije do novodobnih skladb z vplivom rapa, r'n'b ali bassa). Trobentarski virtuoz Eric Vloeimans je velika zvezda na evropski jazz sceni in je v minulih letih sodeloval, koncertiral in snemal z veliko izjemnimi glasbeniki svetovnega slovesa. Naj omenimo ploščo »Bitches and Fairy Tales«, 1999, ki jo je posnel z Johnom Taylorjem, Marcom Johnsonom in Jo-
e-
jem Baronom ter zanj dobil nagrado »Edison Award«. Eric Vloeimans je tudi prejel najpomembnejše nizozemsko jazz priznanje »Boy Edgar Prize«. Muzejski vrtovi, četrtek, 18. avgust ob 20.00.

JAZZON 2005: Jure Pukl »Jazzon« Quintet. Velika nagrada za najboljšo slovensko jazz kompozicijo. Zamišl Jazzona izhaja iz prepričanja, da je le kritična masa izvajalcev in skladateljev jazza in drugih kreativnih glasbenih zvrsti tisto, s čimer se bomo približali svetovnim tokovom in standardom. Podobno kot pri Delavnici Jazzinty je zato osnovni namen nagrade Jazzon spodbujanje ustvarjalnosti in dvigovanje glasbene kvalitete. V minulih letih in tudi v priho-

vir:

Infotočka DNS
Prešernov trg 6,
8000 Novo mesto

tel. 07 3374 374
www.novomesto.info
info@novomesto.info

infoTočka

dnje bo Jazzon podeljen na podlagi predizbora štirčlanske mednarodne komisije, ki bo izbrala sedem finalistov. Finalne skladbe bo na koncertu izvedel Jure Pukl »Jazzon« Quintet, komisija pa bo na podlagi žive izvedbe podelila prve tri nagrade. Koncept se je izkazal kot izjemno učinkovit, pravo barvo pa je natečaju dalo ravno dejstvo, da se dogaja v ozračju, ki prekipeva od kreativne energije prek 100 mladih glasbenikov in mentorjev. Kulturni center Janeza Trdine, petek, 19. avgust ob 21.00.

JAZZINTY FINAL CONCERT. Zaključni koncert Jazzinty. Veliki zaključni koncert mentorjev in udeležencev delavnice, ki v različnih zasedbah na maratonskem večeru predstavijo delo na delavnici. Koncert bo v soboto na ekskluzivnem prizorišču Muzejskih vrtov oz. Velike dvorane Kulturnega centra (v primeru dežja). Oder oz. dvorana je opremljena s profesionalno avdio opremo in inštrumentarijem, koncert pa bo tudi večkanalno avdio posnet in objavljen na spletu. Nastopajoči bodo lahko posnetke uporabili kot referenco v svojem portfoliju. Muzejski vrtovi, sobota, 20. avgust ob 20.00.

JAM SESSION. Klub LokalPatriot. Vsak večer ob 21.30.

FOTOPUB 2005



Ponedeljek, 1. avgust 2005

21.00 Otvoritev razstave

Narodni dom, Sokolska ul. 3, Novo mesto
Manca Juvan, Skrite vojne rane (Afganistan)
Balazs Gardi, Afganistan - Med vojno in mirom
George Georgiou, Med mejami

Torek, 2. avgust 2005

19.30 Predavanje

KC Janeza Trdine
Borut Peterlin: Poizkus apliciranja glasbene strukture (ritem, kompozicija, harmonija...) v sekvenci fotografij

21.00 Otvoritev razstave

Razstavišče Grad Grm Arkade, Skalického 1, Novo mesto, ob 21.00
Vanessa Winship, Presek kronike in fikcije: Predstave držav in želja

Sreda, 3. avgust 2005

19.30 Predavanje

KC Janeza Trdine
Paul Lowe: Krščanska ikonografija v sodobni novinarski fotografiji

21.00 Otvoritev razstave

Galerija Simulaker, Konjušnica, Vrhovčeva 1a, Novo mesto, ob 21.00
Paul Lowe, Brazgotine
Zijah Gafić, Zgodbe iz temne doline

Četrtek, 4. avgust 2005

15.00 Portfolijo šov

Kulturni center Janeza Trdine

17.00 Tribuna

Fotografija – estetika : etika
Kulturni center Janeza Trdine

21.00 Projekcije dokumentarnih fotografiskih zgodb

Cetrkova nagrada
Klub LokalPatriot

Petek, 5. avgust 2005

19.30 Predavanje

KC Janeza Trdine
Michael Regnier: Obe strani medalje sodelovanja fotografov in agencij
21.00 Otvoritev razstave
Galerija Kralj
Stojan Kerbler, Haložani

Sobota, 6. avgust 2005

19.30 Predavanje

KC Janeza Trdine
Jože Suhadolnik: Odkriti žensko v sebi (Diana Arbus, Mary Ellen Mark, Letizia Battaglia, Christina Garcia Rodero)

21.00 Otvoritev razstave

Atrij knjižarne Goga, Glavni trg 6, Novo mesto

Zaključna razstava udeležencev Delavnice Fotopub

Odprte razstave

Meta Krese, Ples, Avla KC Janeza Trdine
Jože Suhadolnik, Ravenski pustovi, Galerija Šlon

Branko Čeak, Mojster, Atrij knjižarne Goga
Borut Peterlin, Rečna kopališča, Multimedijski center Dolenjske

Boštjan Pucelj, Babi, Frančiškanski samostan

Jurij Korenjak, Popotovanje, Dom kulture
Ciril Jazbec, Otroški duh, Klub LokalPatriot

MUZEJSKI VRTOVI 2005

VLADO KRESLIN VS MILJENKO JERGOVIČ – literarno-glasbeni dvoboj. Muzejski vrtovi, četrtek, 25. 8.

RUDOLFOVO – koncert novomeških legend z gosti. Po številnih poskusih se bo najbolj slavna novomeška skupina vseh časov vnovič uspela združiti. Muzejski vrtovi, petek, 26. avgust.



Iztok Hotko, umetnostni zgodovinar.
Interpretacija: Borut Peterlin



Pogosto so razsuti delci razlomljene keramike vse, kar je ostalo od žare.



Krhka bronasta fibula, okrasna sponka za oblačila, pogost pridelek halštatskih grobov. Brez strokovnega posega bi razpadla v prah.



Značilen grob kulture žarnih grobišč. V preprosto plitvo okroglo jamo položena žara s pepelom pokojne osebe, na žganino je bila položena latvica s posmrtno popotnico. Gornja robova posod je odrezal plug.

Reportaža: Mesto situl

Bolj kaznen kot korist

Tekst in foto: Rasto Božič

Pet do šest delavcev, študentov, arheološki tehnik, preparatorja za keramiko in kovino, dokumentaristka ter arheolog so družina, ki se vsako jutro ob sedmi uri zbere pri lesenih baraki pod vrhom griča sredi mesta, po lastniku zemljišča poimenovanega Kapiteljska njiva. Barako so postavili na betonskih temeljih, ki jih je za lastno zasilno bivališče med drugo svetovno vojno ulila italijanska okupacijska vojska. Pregovorno pogumni vojaki so v njem spali in preživljali dolge dneve, seveda kadar se niso skrivali po rovih, ki so jih po vsem temenu razkopali po griču in pri tem našli številne prazgodovinske ostanke. Ti jih sicer niso kaj prida zanimali, vsaj tako je ugotovila arheološka ekipa Dolenjskega muzeja, ki pogosto naleti na sledove omenjenih soldatov. Minilo je že dvajset let od začetka izkopavalne kampanje, ki je ime novomeške Kapiteljske njive ponesla po Evropi in ga uvrstila med ključna gesla sodobne evropske arheologije. Po delovnem dnevu, preživetem z arheologi, je potekal naslednji pogovor.

»Na tem območju izkopavamo že od leta 1984,« pravi vodja izkopavanj, arheolog Borut Križ. »Z raziskavami je začel žal pokojni kustos Tone Knez. Prvi so na dan prišli žgani grobovi iz obdobja okoli devetsto let pred našim štetjem, ker ne poznamo takratnega ljudstva, jih po obliki imenujemo kar grobovi Kulture žarnih grobišč, krajše KŽG. Sledil je poizkus kopanja ene izmed velikih zemljenih gomil starejše železne dobe in zatem so prišli na dan še mlajši keltski grobovi. Leta 1985 so začeli z gomilo številka 1, sedaj smo pri gomili 18, ne smemo pozabiti tudi dveh gomil, ki so ju prekopali že pred 1. svetovno vojno. Torej jih imamo sedaj že 20. Gomile je danes zelo težko opaziti, saj so zaradi oranja in erozije popolnoma zravnane z okolico.«

»Novomeške prazgodovinske najdbe iz Kandije ter Znančevih njiv so že v minulih desetletjih proslavile Novo mesto, na Kapiteljski njivi pa smo trenutno pri številkah,« navaja dalje, »700 grobov je keltskih iz mlajše železne dobe, enako število imamo pri grobovih obdobja KŽG ter bližnje Klemenčičeve njive, okoli 600 je še grobov iz starejše železne dobe, skupaj torej 2.000 grobov. To je izjemna številka.



Vse okoliščine najdbe je treba skrbno zabeležiti, saj jih z izkopavanjem uničimo.

Zadnjih petnajst let opravljamo vsakoletne večmesečne raziskovalne kampanje, od štiri do šest mesecev trajajo, dela je tukaj še za dolga leta. Številčnost ekipe se spreminja, zapleta se seveda pri denarju. Podpirata nas ministrstvo za kulturo in novomeška občina. Naša izkopavanja pogosto obiščejo tujci, sodelovali smo z italijanskimi, avstrijskimi in nemškimi študenti arheologije ter s številnimi domačimi in tujimi kolegi.«

Marof z ostanki mogočnega prazgodovinskega naselja in grobišči je kot oaza sredi mestnega vrveža. Teme griča delno poraščata gozd in grmičevje, vmes so njive in travniki, sem se rada zateče divjad. Pogosto je opaziti trop srn, veverice, v bližini si je jazbec izkopal jazbino, poleg domuje velik divji kunec, izpraznjene grobne jame, napolnjene z deževnico, redno obiskujejo divje race, med pticijm petjem prepoznaš kosa, škrljančka, sinico, liščka, prekine ga preganjanje vran, pred dnevi je izkopno polje oblezel rjavkast gad. Ekipa ima na voljo skoraj idilično delovno mesto, katerega romantiko pogosto prekinejo slabo vreme z dežjem, trdo delo in neusmiljena poletna vročina. Ker je najdišče sredi mesta, pri obiskovalcih pogosto buri domišljijo, večina meščanov celo ne ve, kaj se skriva tukaj. Naključni radovednež zna arheologom zastaviti zapleteno vprašanje, popoldne najdišče obišče marsikdo.

»Pred leti smo imeli precej vlomov v barako, po sedem do osem na leto, sedaj se to umirja, imamo boljše ključavnice. Letos so nam vlomili šele enkrat, dobesedno iztrgali so del lesene stene in okno ter ukradli več parov delovnih čevljev in nekaj orodja. Dogajajo se tudi nenavadne reči, zadnjič ob dnevu mrtvih so se ob praznih grobovih pojavile sveče.

Večino obiskovalcev naše delo zanima, nekatere raziskovanje moti. Učitelj zgodovine iz bližnje osnovne šole je pred učenci, ki jih je pripeljal na ogled, spraševal, zakaj tukaj gori krademo bogu čas in ljudem denar. Slišimo različna mnenja, je pa najbolj kruto, da to izjavi učitelj, ki naj bi mladino vzgajal.

Naš preparator Miha izredno lepo skrbi za okolico. Na platoju ob baraki redno kosi travo, redči grmičevje in tako je ob koncu tedna tukaj pogosto najti družbe, ki pridejo na piknik ali z otroki. Včasih je kakšna težava z objestniki, ki znajo kaj poškodovati, odkriti polivinil, s katerim prekrivamo prekopano zemljišče, tako ga ščitimo pred izsuševanjem ali padavinami. Izpulijo kakšen količek, nekaj malega je bilo poizkusov kopanja. Ljudje pogosto ne vedo, da so najdbe večinoma v zelo slabem stanju in šele poseg konzervatorja jim v delavnici ohrani izgled. Keramika je brez izjeme razlomljena in posode je potrebno spet sestaviti, kar je dolg proces. Naša dolenjska zemlja je izredno agresivna, polna oksidov in kislin, ki vse razgradijo, tudi od kosti se le redko kaj ohrani.«

Dolenjskemu muzeju je pred leti uspelo zaustaviti oranje tega zemljišča, saj je plug z vsakim letom posegal niže, prav tako je svoje naredilo dolgoletno umetno dognojevanje. Na osrednjem delu griča je pšenica spet v klasju, kasneje bo kmetovanje možno še na ostalih arheološko preiskanih tleh. Zemljišče ima Dolenjski muzej do konca izkopavanj v



Vodja izkopavanj arheolog Borut Križ in preparator Miha Jakobčič pred barako na Kapiteljski njivi.

najem, z lastnikom, to je novomeški Kolegiatni Kapitelj, ima sklenjeno tudi pogodbo.

»S plačilom odškodnine na še nepreiskanem delu nemo-teno izkopavamo,« pravi Križ. »Dela je še za dolga leta, grobišče je ogromno in se spušča po vseh pobočjih. Zelo verjetno je sklenjeno z Mestnimi njivami, saj se nadaljuje tudi v to smer. Zanimivo bi bilo raziskati še ostanke naselbine na marofskem griču, vendar teh načrtov še ni.«

Prejšnja leta so na Kapiteljski njivi našli izredno pomembne najdbe, letos tako odmevnih najdb še ni. Med najbolj reprezentativne predmete Novega mesta sodijo pločevinasta bronasta z iztolčenimi podobami okrašena vedra, latinsko imenovana situle, katerih največ v Evropi je bilo najdenih ravno na območju Novega mesta.

20. maja so v Narodnem muzeju v Ljubljani odprli veliko vseslovensko situlsko razstavo Praznik situl, na kateri sodeluje tudi Dolenjski muzej. Situle so zadnja leta v Sloveniji tako rekoč smernica. Njihove simbole imamo natisnjene v potnih listih, na geometrijskem središču v Vačah stoji povečana kopija situle, imamo jih na znamkah, lik s situle je zaščitni znak novomeške upravne šole, Oskar Kogoj je izdelal situlskega konja, v Novem mestu je prišlo do pobude, da bi mesto poimenovali Novo mesto – Mesto situl, pa gre, kot je slišati, to nekatere odgovornosti v nos, čeprav so situle postale del slovenske identitete.

»Do sedaj je bilo odkritih 17 situl, od tega 9 okrašenih. Situle so bile že v času nastanka umetniški predmeti. Poglejmo, kaj imamo v Novem mestu, poleg gospodarstva, s katerim se lahko postavljamo po svetu? Situle v evropskem merilu pomenijo izredno veliko. Dokler ne bomo sem spravili kakšnega National Geographica, nam ne bo doma tega nihče verjel. V tem mestu imamo težave, kako vse te odkrite zaklade predstaviti javnosti. Verjetno nikoli ne bomo imeli toliko denarja, da bi prišli do prave stalne razstave, še posebej ne do kakšnega muzeja na Kapiteljski njivi, kot se včasih rado sliši. Nimamo denarja za bolnišnico, za šole, kako naj ga pričakujemo za muzej? Kot kaže, je tako bogata arheološka dediščina bolj kaznen kot korist.«



Alternativna scena v Novem mestu

V Leglo!

Matjaž Grum, foto: arhiv D.R.P.N.

Prevečkrat se v Novem mestu slišita godnjanje in pritoževanje, kako da ni prostora za ljudi, ki si zaželejo malo drugačnega vzdušja kot na konvencionalnih mestih zabave in preživljanja časa, kar je konec koncev postal tudi LokalPatriot, pred leti edino mesto, kamor je lahko odšel malo bolj radoveden in kulturno nepotešen novomeški mladeček ali mladenka. Večini ostalih seveda še vedno ostane obisk Mercatorja in Špara ob vikendih ali negovanje trte v vinskih gorah.

Lep primer, kako večno negodovanje in čakanje na druge ne prinese nič, rezultate pa daje le akcija in neposredna osebnost zavzetost, je društvo **D. R. P. N. Društvo Radikalnih Prijemov Novo mesto** je bilo ustanovljeno 10.12.2000 in v njem danes deluje kakih 10 članov, ki jih skupaj povezuje ljubost in želja po kreativnem ustvarjanju in organizaciji alternativnih kulturnih prireditev v domačem okolju. Povod za samo ustanovitev je bil koncert, ki so ga organizirali nekateri člani v sodelovanju z zavodom LokalPatriot (**MARGIN ATTACK no. 1** - Rumanja vas) aprila 2000. Ne smemo seveda pozabiti, da so člani društva odraščali s koncerti, ki so se dogajali v gasilskem domu v Rumanji vasi pod taktirko t. i. perpetuum mobile NM alter scene Braneta Koncilje. Da to ne bi bil le enkratni dogodek, oz. da bi se lahko z omenjenim festivalom nadaljevalo in da bi lahko delovali samostojno, se je rodila ideja, da bi bilo smiselno ustanoviti društvo.

Kot primarno dejavnost društva so si zadali širjenje in razvoj mladinske alternativne kulture v Novem mestu in širši okolici, kot protiutež čedalje bolj agresivni mainstream kulturi, ki dela iz današnjega povprečnega prebivalca pasivno kreaturo in ga namesto k lastni ustvarjalnosti sili le k pretiranemu potrošništvu.

Eno leto za M. A. no.1 je bilo treba festival spet organizirati, saj so sosede v Rumanji vasi ostro nasprotovali ponovitvi koncerta v njihovem naselju, tako da so se uspeli dogovoriti s KS Straža, da M. A. no. 2 organizirajo v njihovem kulturnem domu. Kar pa se je izkazalo za začasno rešitev, saj so naslednje leto spet imeli podobne

prostorske stiske. Seveda so ostale prošnje takratnemu županu za dodelitev ustreznih prostorov neuslišane, LokalPatriot žal za tako vrsto glasbe nima posluha, tako da so bili prisiljeni ukrepati sami. Vedeli so za prazen, neizkoriščen prostor v Bršljinu, primeren za klub, tako da je bilo treba na katastru izvedeti, kdo je lastnik, ga poklicati in mu razložiti njihove težave oz. želje. Od tu naprej je začelo društvo kontinuirano delovati in bolj pogosto izkoriščati dobljeni prostor, imenovan **LEGLO** (stacionirano na Kolodvorska 2 v Bršljinu), ga še prej v dogovoru s prijaznim lastnikom očistiti in z lastnimi sredstvi in trudom opremiti za nemoteno delovanje in ustvarjanje.

Spekter delovanja D. R. P. N. je zelo širok in vključuje pestro izbiro dejavnosti od prirejanja koncertov, fotografskih, slikarskih in stripovskih razstav (Jure Perpar), pesniške večere, na katerih avtorji prebirajo svojo poezijo, prikazovanje dokumentarnih filmov z družbeno-kritično vsebino, pa do izdajanja fanzinov, kompilacijskih zgoščenek ...Vse dejavnosti so izključno neprofitne značaja. Postavljene so tudi stojnice za distribucijo kaset, plošč, fanzinov, stripov, knjig in ostalega gradiva, ki jim ga dajejo v distribucijo skupine in posamezniki, ki so v omenjenih prostorih že nastopili – vse neprofitno, le toliko, da se pokrijejo stroški izdelave omenjenega materiala.

Sodelujejo tudi s podobnimi neprofitnimi društvi in organizacijami, od katerih velja opozoriti na mladinsko kulturno društvo Monte Paradiso iz Pulja, ki vsako leto organizira največji istoimenski festival alternativne glasbe na prostorih nekdanje skupne nam države, na katerega prihajajo obiskovalci iz vse Evrope. Podobna društva so še KD Rov-Železniki, AKD Izbruh-Kranj, MKC Krško, MKC Črnomelj ...

Trenutno so zadeve, kar se tiče sponzorjev, kar zadovoljive. Že nekaj let zapored se prijavljajo na razpise MO Novo mesto, ki jim dodeljuje proračunski denar, namenjen kulturnim društvom, ki ga sicer ni veliko, tako da apelirajo na njih, da malo bolj odvežejo mošnjiček. Letos so nekaj projektov prijavili tudi na JSKD (Javni sklad



RS za kulturne dejavnosti) in za nekatere tudi dobili pozitivne odgovor. Drugače se financirajo sami, kar pomeni, če crkne fršter ali pa je majhen obisk ljudi, skupine pa je seveda potrebno izplačati, potem kupiti dodatno opremo in podobno, vsak član društva seže v svoj žep. Nekateri teže, drugi laže, a vsi enako, kar pomeni, da imajo vsi člani društva enake pravice in dolžnosti.

Do konca poletja bo Leglo zaradi študijskih obveznosti članov, dopustov in počitnic prazno, jeseni pa spet akcija. Septembra pripravljajo Margin Attack no. 6, decembra Droga? Ne, hvala! no. 2, vmes pa koncert ali dva. Pač odvisno od časa, saj so člani povečini vsi že zaposleni ali pa študirajo.

Hvala.

Vsem, ki nas podpirate.

park



Ko boli ritka ...

Ker je tudi k nam končno prišlo poletje in ker urednik zahteva, da se lotevam projektov, ki so ponovljivi v mesecu, ko izidejo v tekoči številki Parka, je bila tokratna naloga relativno lahka. Izbrati sem moral nekaj v zvezi z vodo. In ker je samo čofotati po vodi dolgočasno, vse drugo pa smo že počeli, so mi pozornost pritegnile Terme Olimia.

Kot že nešteto krat me je občutek tudi tokrat prevrnil. Zadeve nisem želel obešati na preglasen zvon, ker sem se bal, da bo preveč prijavljenih, zadnjo noč pa sem kot nor telefoniral in navačil rekrute. Na koncu sem se že kar odločil, da bom šel sam s sinovoma, ko so dopoldne le začeli kapljati v Gogo. Inženir Baco je pred kratkim odšel v redno službo, ker pa so poleg plusov (plača) tudi minusi (ni dopusta), smo si za fotografa spet enkrat omislili Tomaža. Ki si je ravnokar kupil nov fotoaparat in ki popoldne še ne počiva, kakor počiva naš zaposleni garač Baco. Prišla sta tudi oba Pedžota (Mojca še vedno ni rodila, čeprav, ko boste tole brali, bo morda že v dveh delih), pa Bojan, seveda tudi glavni urednik ni manjkal, ki menda preživlja krizo mladih let (kaj pa vem, nekam pogosto se prijavlja na zadnje akcije). Šla bi tudi Bjanka, pa je morala iti na slovenski obmorski beton na kavo.

Najprej smo se skregali že v Novem mestu, ker so vsi zamujali, naslednjič pa malo pred Krškim, ker sem sam hotel zaviti z avtoceste, pa so me vsi prepričevali, da je bolje iti skozi Brežice. Na koncu sem popustil in v Olimije smo se pripeljali po zelo lepi cesti in še lepši pokrajini. Parkirišče je

bilo polno, nam pa je ob pogledu na toboganski kompleks po žilah zaplaval adrenalin. Naredili smo eno gasilsko pred vhodom, potem pa skoraj stekli med bazene. Imajo jih kar nekaj, a nas pravzaprav niso zanimali, poglede smo imeli zalimane le na toboganski kompleks. Če ne bi bilo toliko ljudi, bi se kar tam preoblekli, tako pa smo morali oditi do kabin, kar je pomenilo izgubo dragocenih minut. Celó Pedžo, ki ima poškodovano koleno, se je oblekel v kopalke in celo mislil, da bo adrenalinal z nami, dokler ni že ob prvem zamigljaju z nogo v vodi zarjul kot lev in odnehal. Mi pa se na ranjence nismo ozirali, kot vročni smo se zapodili po stopnicah. Na vrhu se nekako nismo mogli odločiti, po kateri drži bi se spustili, vsak je navijal za svojo, dokler nismo pameten (verjetno moj mladoletni sin!) ni ugotovil, da se bomo itak po vseh in da je pravzaprav vseeno. Izbrali smo si zelo široko progo, po kateri se lahko hkrati zapeljejo trije dirkači naenkrat, in kar se je na videz zdelo povsem nedolžno, se je že po prvem metru izkazalo za nasprotje. Proga je bila mehka, verjetno me je zato prav nekontrolirano obračalo v vse smeri in sem v vodo priletel kot kos lesa. Ni bilo boleče, je bilo pa neprijetno, še posebej zato, ker med potjo nisem nič videl in sploh nisem vedel, kdaj sem priletel v bazen! A vseeno – v sekundi smo bili vsi trije zunaj in že spet na stopnicah. Hočemo še! Ko sem tekel proti vrhu, sem na toboganu zagledal Grdina in Darjo, ki sta se kot dva penzionerja drčala po riti in se porivala z rokami. Nikamor jima ni šlo. Ah, ti amaterji ... Pogнал sem se v sosednjo odprtino in se že takoj na začetku usločil, da sem po plastiki drsel le po lopaticah in petah. Vrhunsko. Tobogan je bil dobro zalit, z veliko zavoji, ki so ti ob dobri hitrosti nagnali strah v srce (kar nekajkrat sem se ustrašil, da se bom iztiril, čeprav seveda ne moreš), v vodo sem spet priletel nepripravljen, da me je zabolela rit. Pa še hitro sem se moral umakniti, ker je za mano že rulil Uroš. No, četudi ne bi rulil, bi vseeno vedel, da drvi on dol, ker se je cel kompleks tresel, kot da prihaja ekspresni brzi vlak na tretji peron. Rdeč hrbet ga ni oviral, da ne bi spet tekmovala navzgor in se hkrati zapodila na isti tobogan, a sem v zadnjem metru klecnil (edina kritična pripomba leti na mrežaste stopnice, ki režejo v podplate!) in se pogнал v adrenalinski užitek pred mano. Pa se nisem dal, izkušnje in leta naredijo svoje, zato sem ga nekje na sredini ujel. S podplati sem mu dal dodaten pospešek v ramena, da ga je v naslednji

ovinek odneslo še hitreje, da je iz strahu začel močno zavirati s komolci. Če ne bi bilo vode, bi koža zagotovo zagorela. Za nameček sva v bazen priletela skoraj hkrati in drug drugega skoraj utopila, dokler ni priletel še Grdin (ki se je medtem naučil pravilno drsati, kar sem sodil po tem, da na petah ni imel več roževinaste kože!) in naju oba zbrcal iz vode. Kakšno uro smo se kot majhni otroci samo vozili in odkrivali nove in nove izzive na istih toboganih, ko sem se spomnil, da bi lahko malce preveril svoja sinova. Me je kar malo vest zapekla. Maks je bil ves čas nekje zraven nas, Gašper, ki še ne zna dobro plavati, pa se je zabaval v otroškem kompleksu. Kjer sta ves čas dva kopališka mojstra, tako da je bil strah odveč. A ko me je zagledal, je hotel z mano. Ostali so naredili premor, midva s sinom pa kakšnih 15 voženj. Sedel je pred mene, se me prijel za noge in sva letela. Problem je bil le pri pristanku, ker sem vedno padel nanj in ga še dodatno potunkal, a je očitno zabava med vožnjo odtehtala zaključne nevšečnosti!

Pri mojih letih mora biti človek že previden. Ker me je počasi že začel boleti hrbet (da o riti ne govorim, saj sem se tolikokrat zapeljal, da sem zdrsal kopalne hlače!), sva se pridružila počivajoči ekipi. Na kavici. Ko sem jih poskušal spraviti nazaj v akcijo, se jim kar nekako ni dalo, dokler niso po ozvočenju začeli oznanjati, da so odprli dva tobogana, imenovana kamikaze. Visoka 15 metrov in brez zavojev, na enem je bil celo skok. A smo ekstremisti al nismo?! Napotili smo se na vrh, ob pogledu v globino nas je (vsaj mene), malce zmrzilo. No, kar precej, kaj bi tajil. Če sem iskren, bi prav lahko preživel brez kamikaz, a vem, da bi me potem Boštjan T. živega požrl. Namreč, to je človek, ki je nekajkrat premagal Štuko, vertikalni tobogan v Aqua Paradisu poleg Gardalanda, ki je nekaterim po njihovih lastnih besedah začasno vzel erekcijo, njemu pa zadeva ni uplahnila, prav nasprotno, čeprav, preverjal res nisem. Tisti tobogan je menda visok 30 metrov, meni pa so že kamikaze delovale nečloveško! No, kar se mora, se mora, pa če crknem, sem si rekel in se pogнал v globino. Menda se doseže hitrost okoli 50 km/h, težji letijo malce hitreje (Uroš je skoraj prebil zvočni zid). Kar dovolj hitrosti, če pomislite, da se voziš po riti, ne?! V obraz mi je špricala voda, tako da nisem nič videl, le čutil sem, da sem napravil tudi skok, zato sem vedel, da bo kmalu konec. Kopalke mi je zabilo v rit, ko sem vstal, sem bil oblečen v tangice. Spodaj pa

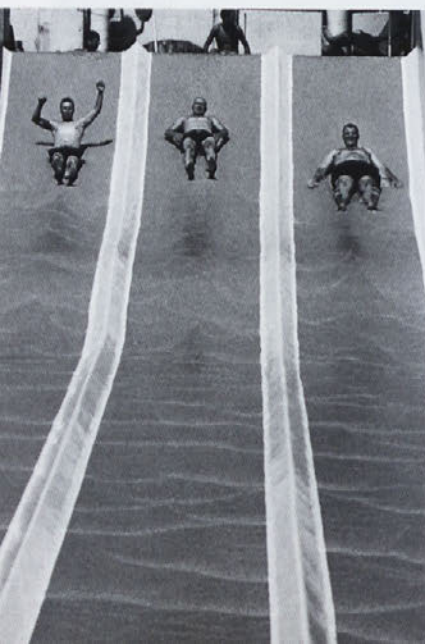


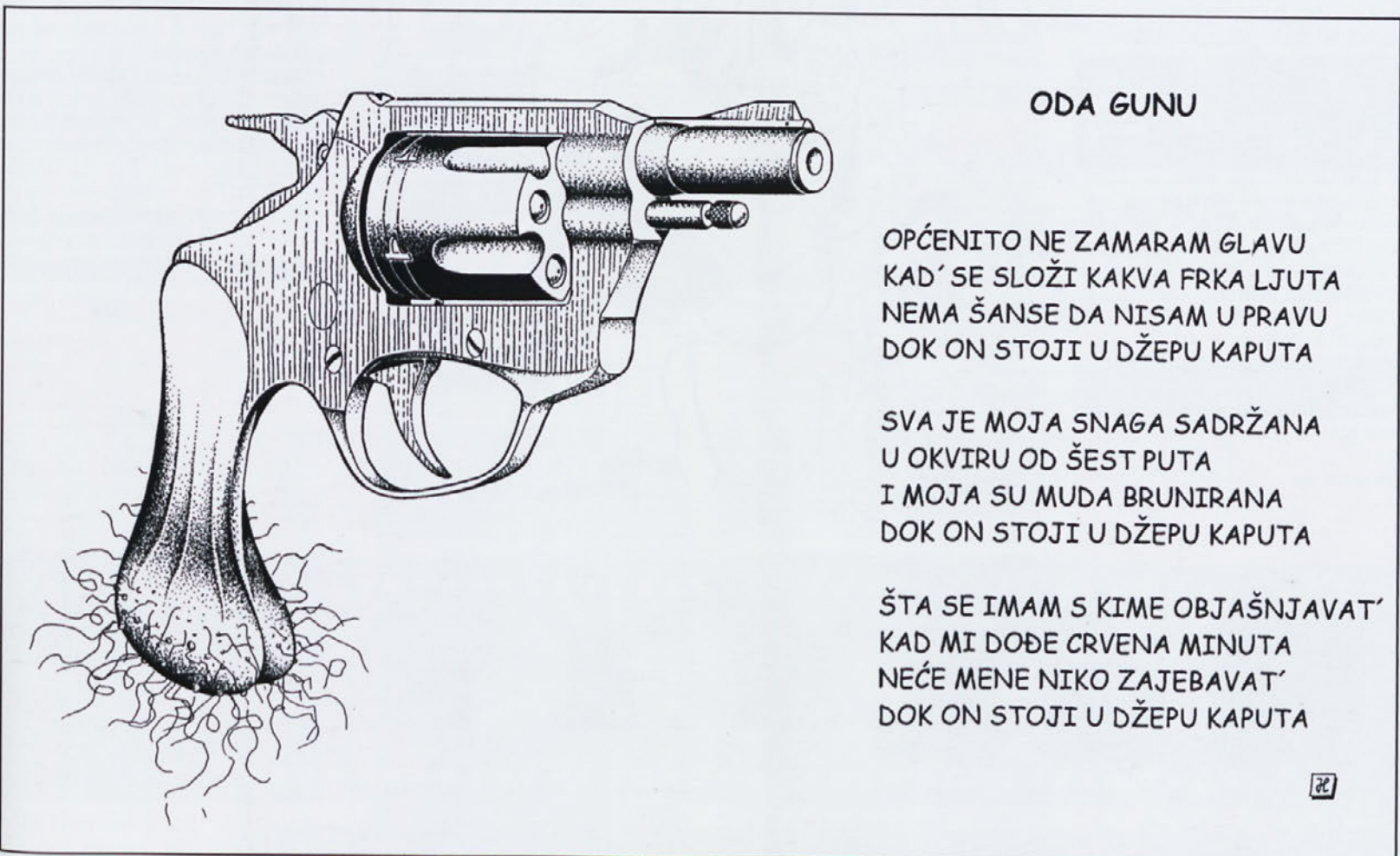
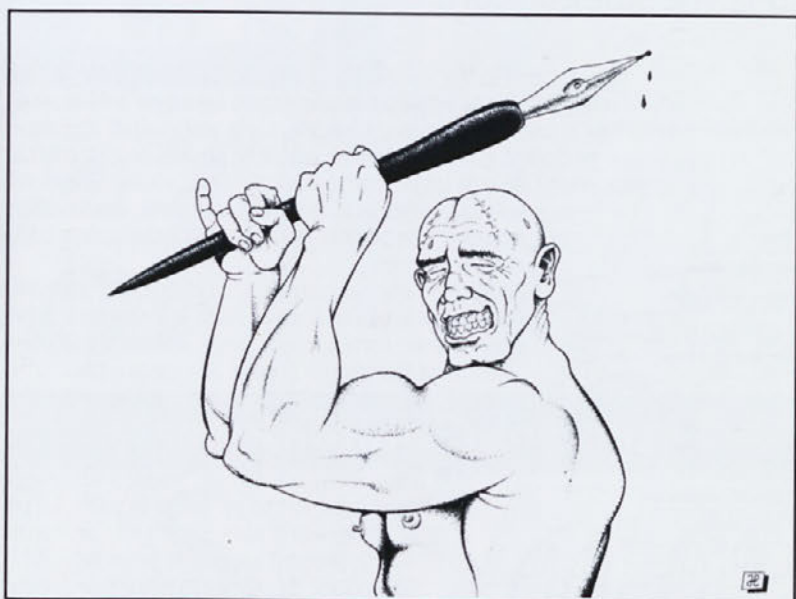
ogromno firbcev. Mi je bilo malce nerodno, človek v mojih letih pač ne more hoditi okoli z nago rito. A kaj bi to, užitki so bili preveliki. Še štirikrat sem se spustil, preden sem imel dovolj, potem še nekajkrat v pletenico, potem pa se je že začel oglašati želodec. Pa tudi sonce se je že umikalo za obzorje. Mi bi se pa še kar vozili in vozili. In smo se, ko smo zgrešili odcep za Krško in se ustavili šele v Celju, da smo nekaj pojedli, domov pa smo prišli šele okrog pol enih zjutraj. Vozil sem jaz, ampak kdo od devetih sopotnikov bi tudi lahko kaj rekel, tako da nisem samo jaz kriv. Od Celja naprej je vozil Grdin in prvič sem videl človeka, ki je poskusil s telepatijo na semaforju spremeniti rdečo v zeleno in bil v to tako prepričan, da je komaj zaustavil, ker je rdeča ostala rdeča. Kot naše riti in čela, ko smo se ob neznanskem zaviranju približili v sedeže pred nami!

Torej, tobogani so zakon, Terme Olimia seveda tudi, to, da me je dva dni vse bolelo, kot bi me povozil vlak, sem si pa sam kriv ...

Levodessnopljuskrdčerišini

foto: Tomaž Grdin



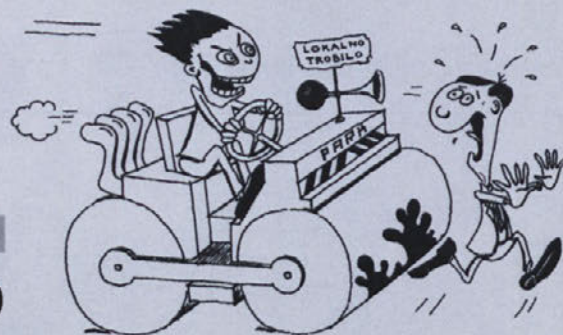


ODA GUNU

OPĆENITO NE ZAMARAM GLAVU
KAD' SE SLOŽI KAKVA FRKA LJUTA
NEMA ŠANSE DA NISAM U PRAVU
DOK ON STOJI U DŽEPU KAPUTA

SVA JE MOJA SNAGA SADRŽANA
U OKVIRU OD ŠEST PUTA
I MOJA SU MUDA BRUNIRANA
DOK ON STOJI U DŽEPU KAPUTA

ŠTA SE IMAM S KIME OBJAŠNJAVAT'
KAD MI DOĐE CRVENA MINUTA
NEĆE MENE NIKO ZAJEBAVAT'
DOK ON STOJI U DŽEPU KAPUTA



Končno: bordel tudi v Novem mestu

Odprite vrata ljubezni

Še zadnje dejanje mestne občine pred enoletnim dopustom – Tudi lokalno gospodarstvo se bo pridružilo pobudi – Založba Goga izgnana iz mestnega jedra

»Dobro leto pred zaključkom mandata je moj supersonični predvolilni program že uresničen, še več, presegli smo vsa pričakovanja, tako naša kot občanov, romske skupnosti in tudi lokalne mafije,« je na zadnji novinarski konferenci izjavil novomeški župan **Boško don Kova**. »V treh letih smo storili več kot bi tovariš Franci Kocina lahko storil v petih zaporednih mandatih!« je pribil župan, ko je predstavljal številne uspehe svojega mandata.

Za nagrado prizadevnim delavcem občinske uprave je don Kova vse zaposlene poslal na enoletni dopust, ki bo trajal vse do vnovične izvolitve dolenjskega slavčka **Francija Kocine** na županski stolček, do katere bo predvidoma prišlo jeseni 2006. Župan jim je pred zasluženim počitkom zaukazal zgolj še eno nalogo: »V Novem mestu hočem bordel in pika!« je bil odločen don Kova. Izgradnje bordela sicer ni v koalicijski pogodbi, toda ker je don Kova koalicijsko pogodbo že v celoti izpolnil, je ocenil, da je nastopil čas, da se odpre vrata ljubezni.

Pri tem nikakor ne gre za populizem (kot je znano, je novomeškemu županu bolj od prazne slave pomembna polna denarnica). Razlogi so globlji, politični, gospodarski, celo simbolični. Nekoč zaostalo mestoce na okljuku Krke je namreč v zadnjih letih razvilo vse svoje potenciale in še kakšnega več: univerza je tako rekoč že odprta, avtocesta je pred vrati, mestno jedro je oživljeno, gospodarstvo cveti, gledališče je ustanovljeno, dolenjski nadškof McLap pa že gradi sedež svoje nadškofije. Da bi Novo mesto v resnici postalo regionalno središče glo-

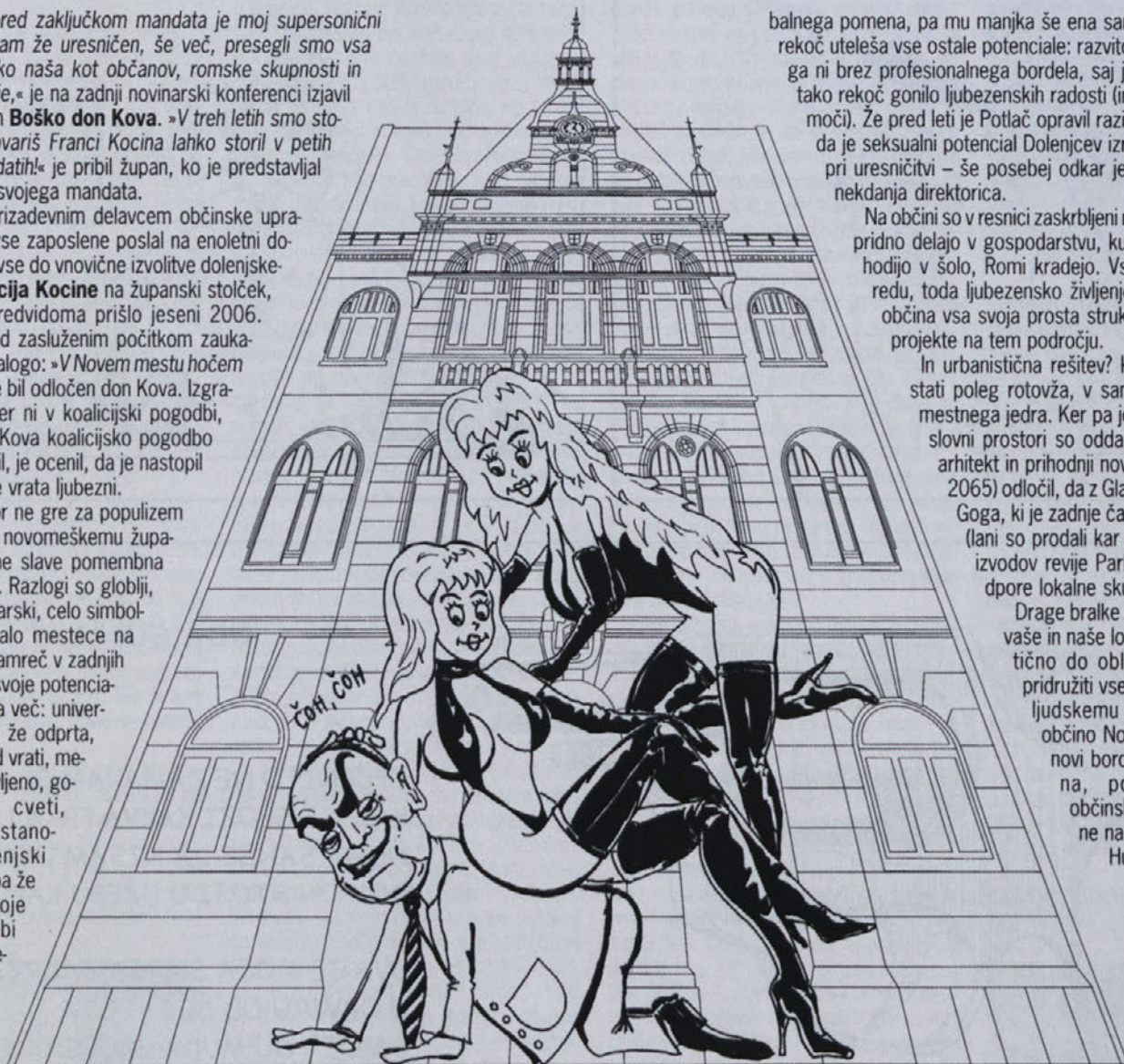
balnega pomena, pa mu manjka še ena sama samcata stvar, ki tako rekoč uteleša vse ostale potenciale: razvito seksualno življenje. Ki pa ga ni brez profesionalnega bordela, saj je vsak pošteni kurbanhaus tako rekoč gonilo ljubezenskih radosti (in posledično gospodarske moči). Že pred leti je Potlač opravil raziskavo, v kateri je ugotovil, da je seksualni potencial Dolenjcev izredno visok, vendar škripa pri uresničitvi – še posebej odkar je z občinske uprave odšla nekdanja direktorica.

Na občini so v resnici zaskrbljeni nad idilično sliko: podložniki pridno delajo v gospodarstvu, kultura je v razcvetu, šolarji hodijo v šolo, Romi kraдеjo. Vse je navidez v najlepšem redu, toda ljubezensko življenje je v zatonu, tako da bo občina vsa svoja prosta strukturna sredstva usmerila v projekte na tem področju.

In urbanistična rešitev? Kot na dlani! Bordel mora stati poleg rotovža, v samem središču oživljenega mestnega jedra. Ker pa je mestno že polno, vsi poslovni prostori so oddani, se je Levi Car, mestni arhitekt in prihodnji novomeški župan (leta 2012-2065) odločil, da z Glavnega trga izžene Založbo Goga, ki je zadnje čase začela delovati profitno (lani so prodali kar tri knjige, štiri cd-je in pet izvodov revije Park) in si ne zasluži več podpore lokalne skupnosti.

Drage bralke in bralci Potlača! Čeprav je vaše in naše lokalno trobilo velikokrat kritično do oblasti, se moramo tokrat pridružiti vsesplošnemu medijskemu in ljudskemu navdušenju nad Mestno občino Novo mesto. Enkrat hura za novi bordel in trikrat hura za župana, podžupane, direktorico občinske uprave in vse zaposlene na Seidlovi 1.

Hura, hura, kura!

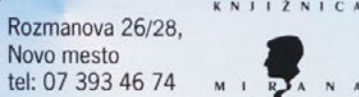


the end

Vsi ljubitelji živali - povabljeni!
DRUŠTVO ZA ZAŠČITO ŽIVALI NOVO MESTO
 Glavni trg 11, 8000 Novo mesto
 Kontakti: 041 233 248, 07 30 20 200


VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
 Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto


DOLENJSKI MUZEJ
 Muzejska 7, Novo mesto


 Rozmanova 26/28,
 Novo mesto
 tel: 07 393 46 74


LDS
 LIBERALNA DEMOKRACIJA SLOVENIJE
 MESTNI ODBOR NOVO MESTO


GIMNAZIJA NOVO MESTO
 Seidlova cesta 8
 8000 Novo mesto


SREDNJA ŠOLA
 ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
 Ulica talcev 3
 Tel.: 07 332 15 27


 Rozmanova ulica 10, Novo mesto
 Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
 e-mail: dpm.mojca1@siol.net
 www.drustvopm-mojca.si
 Društvo prijateljev mladine
 "Mojca" Novo mesto

K·N·J·I·Ž·N·I·C·A
Paula Golie
 Kidričeva 2, p.p.29
 8210 Trebnje Tel.: 07/ 34-82-110


OŠ Bršljin
 Kočevarjeva 40, Novo mesto
 e-mail: os.brslijin@guest.arnes.si

Osnovna šola CENTER
 Seidlova cesta 7
 8000 Novo mesto

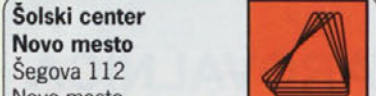

Osnovna šola GRM
 Trdinova ul. 7,
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07 39 35 900


Dijaški dom NOVO MESTO
 Šegova ulica 115
 8000 Novo mesto


EKONOMSKA ŠOLA
 Novo mesto
 Ulica talcev 3/a
 07 39 33 264


N.Si
 Nova slovenija
 Krščanska ljudska stranka
 Zaupamo v
 moč
 dobrega

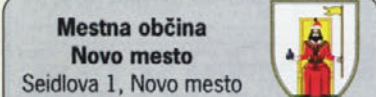

RIC Novo mesto
 Novi trg 5, Novo mesto
 tel.: 07 39 34 550
 www.ric-nm.si
 Razpisno izobraževalni
 center Novo mesto


Šolski center
NOVO MESTO
 Šegova 112
 Novo mesto

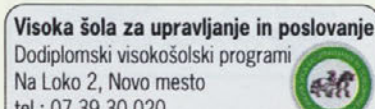

 Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
 Območna enota Novo mesto

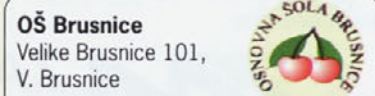

Glasbena šola Marjana Kozine NOVO MESTO

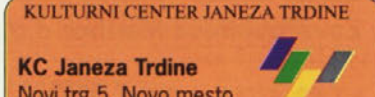

OŠ Šmarjeta
 Šmarjeta 1, Šmarjeta
 tel.: 07 38 44 180

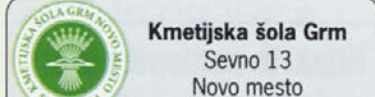

Mestna občina
NOVO MESTO
 Seidlova 1, Novo mesto

Slovenska demokratska stranka
SDS
 Mestni odbor
 Novo mesto


Visoka šola za upravljanje in poslovanje
 Diplomski visokošolski programi
 Na Loko 2, Novo mesto
 tel.: 07 39 30 020


OŠ Brusnice
 Velike Brusnice 101,
 V. Brusnice


KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
KC Janeza Trdine
 Novi trg 5, Novo mesto


Kmetijska šola GRM
 Sevn 13
 Novo mesto


GASILSKO REŠEVALNI CENTER
NOVO MESTO
 Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto


SLS
 Slovenska ljudska stranka
 Mestni odbor Novo mesto

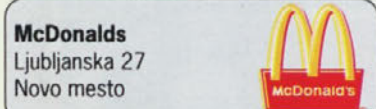
strankamladihslovenije

SMS
 www.sms.si


Galerija Božidar Jakac
 Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
 TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
 Ogled razstav in stalnih zbirk:
 vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
 www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

GOSTILNA IN SLAŠČIČARNA JAKŠE
 Drska 44, Novo mesto
 tel.: 07/33 77 310, 33 77 311
 GSM: 051 311 331


Gostilna in prenočišča
 Kandijska cesta 63
 Novo mesto
 tel.: 07 30 28 444
 www.pribeokranjcu-vp.si


McDonalds
 Ljubljanska 27
 Novo mesto

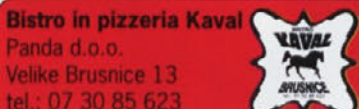

park novomeški
 regionalni mesečnik


gostišče kos
 ZIDANICA KOS NA TRŠKI GORI
 Šmarješka c. 26, Novo mesto, Tel.: 07 33 70 540


PUB PRI VODNJAKU
 Glavni trg 3, Novo mesto


Gostilna Bučar
 Boženko Grah, s.p.
 Šmihel 14, Novo mesto
 Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084


KAVKA PUB
Primož Polak s.p.
 Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
 8000 Novo mesto • tel: 07/33 28 041
LOKAL, KJER SE PIJE DOBRA KAVA.
DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.
DELOVNI ČAS
 Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
 Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h

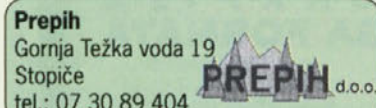

Bistro in pizzeria Kaval
 Panda d.o.o.
 Velike Brusnice 13
 tel.: 07 30 85 623


PIZZERIA RESTAVRACIJA
NOVLJAN

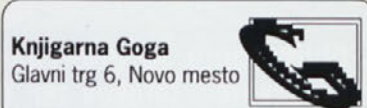

Območje Renata
 Ljubljanska 26 (TPC HEDERA), Tel.: 07/338 20 15

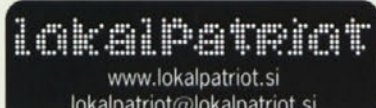

Figura Kr'neki
 Ljubljanska cesta 27
 Novo mesto

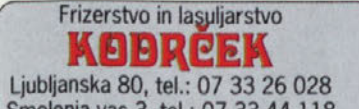

Renata Peterle s.p.
 Bršljin 22, Novo mesto
 tel.: 07/30 23 384
Frizerski salon


Prepih
 Gornja Težka voda 19
 Stopiče
 tel.: 07 30 89 404


Frizerski salon Jure
 Kandijska 19, Novo mesto

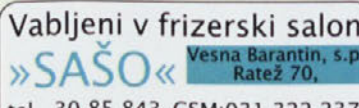

Knjigarna Goga
 Glavni trg 6, Novo mesto

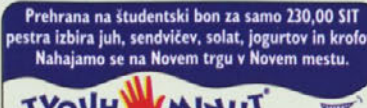

lokalpatriot
 www.lokalpatriot.si
 lokalpatriot@lokalpatriot.si

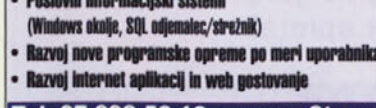

Frizerstvo in lasjarstvo
KODRČEK
 Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
 Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118


FRIZERSKI STUŠIMONA
 Simona Šimec s.p.
 ul. Marjana Kozine 3
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07/33 73 461
 GSM: 041 609 144


3TAV
 Izbrane informacije d.o.o.


Vabljeni v frizerski salon
SAŠO
 Vesna Barantin, s.p.
 Ratež 70,
 tel. 30 85 843, GSM: 031 322 237


 Prehrana na študentski bon za samo 230,00 SIT
 pestra izbira juh, sendvičev, solat, jogurtov in krofov.
 Nahajamo se na Novem trgu v Novem mestu.
TVOJIH MINUT


3TAV
 Izbrane informacije d.o.o.
 • Poslovni informacijski sistemi
 (Windows okolje, SQL odjemalec/strežnik)
 • Razvoj nove programske opreme po meri uporabnika
 • Razvoj internet aplikacij in web gestovanje
 Tel: 07 393 56 16 • www.3tav.si


TOTAL
 d.o.o.

PIZZERIA TOTALKA
 Kandijska cesta 60
 Tel.: 07 302 01 00

TOTAL TOTALČEK

DOLENJSKI LIST

Vaš četrtkov prijatelj že 55 let!

Sodelujte v anketi na

www.dol-list.si

 (07) 39 30 500

park



**ZAVAROVALNICA
MARIBOR**

Zavarovalnica Maribor d.d., Cankarjeva 3, 2507 Maribor

Dijaki in študenti, pozor!

Vse za Dijaški dom Novo mesto zainteresirane dijake in študente višjih in visokih strokovnih šol obveščamo, da Dijaški dom še vedno razpolaga s prostimi kapacitetami.

Večino dodatnih prijav za podaljšanje in novince pričakujemo v mesecu juniju na ustreznih obrazcih:

- dijaki in študenti višjih strokovnih šol na obrazcu DZS 1,74
- študenti visokih strokovnih šol pa na obrazcih DZS 1,70 in 1,71

Podrobnejše informacije so dosegljive na spletnih straneh RS Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (<http://www.mvzt.gov.si/>) ali v tajništvu Dijaškega doma (tel. 07/393 55 87).

Dobrodošli!



Šegova ulica 115
8000 Novo mesto

Dijaški dom Novo mesto

www.tam-tam.si

odpri oči

we! tam



Imate poškodovane,
stare, zbledle
fotografije?

REŠITEV:
Foto Asja



**FOTO
ASJA**
www.foto-asja.si



**FOTOGRAFIJE
VELIKEGA FORMATA**

60 cm x 80 cm = 3.200 sit | 80 cm x 120 cm = 6.500 sit

**FOTO
ASJA**
www.foto-asja.si

SPLETNI FOTO LAB



Najugodnejše pošiljanje fotografij
v izdelavo prek spleta!

www.foto-asja.si

grafika
novo mesto d.o.o.



Oblikovanje in grafična priprava časopisov, revij,
prospektov, letakov ter izvedba tiska. Osvetljevanje
filmov, skeniranje diapozitivov, negativov, računalniška
montaža - impozicija.

Ljubljanska cesta 42

Tel.: 07 30 20 220, 07 30 20 221

GSM: 041 348 718, 031 377 165



COMOLAN
Trženje in servis računalniške opreme
Ljubljanska 8, Novo mesto
tel.: 07 33 21 638

PARMA VARNOŠČNI INŽENIRING
tel./fax: 07 33 44 220
mob.: 041 648 277
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto

Cvetličarna Cvetnik
Ljubljanska 27,
Podbevska 4,
Novo mesto

studentski servis
sedež: Prešernov trg 6, Novo mesto
07 3374 370, 031 396 139
poslovalnice:
Baragov trg 1, Trebnje
07 3460 520, 031 677 965
<http://www.student-nm.com>

Lubcon d.o.o.
Adamičeva 26
Novo mesto
tel.: 07 33 80 760

Študentski servis
www.noua.si
051 310 676

ARCH LINED
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel 07 30 - 79-811, 041-321

ZOGAJ d.o.o.
ZIDARSTVO, FASADERSTVO IN ZIDAVA ŠKARP
Mestne njive 47, Novo mesto
041 624 967

tak
Novo mesto d.o.o.
NAŠE DELO:
STANOVANJSKE STAVBE
INDUSTRIJSKE STAVBE
JAVNE STAVBE
ŠPORTNI OBJEKTI
URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
PROSTORSKO NAČRTOVANJE
Tel./fax: 07 33 78 780

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
Tel.: 07 33 79 010
Fax: 07 33 79 011
Samolepilne etikete • Foto papir

Castle Novo mesto d.o.o.
Ekonomska propaganda
040-784-818

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje
in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

UDARNI list

INTEGRAL in **Krkatur**
Prevozi, servis in storitve
Podbevska 2, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 39 35 420, fax: 07 39 35 426
e-mail: integral.voznik@siol.net
www.integral-voznik.si
Avtobusno in turistično podjetje d.o.o.
Ulica talcev 2, Novo mesto
Tel.: 07 33 25 820
e-mail: info@krkatur.si, www.krkatur.si

Organiziramo:
• izlete
• potovanja
• letovanja
• ekskurzije

LEPOTNI ATELJE
Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura
Milana Majcna 9,
Novo mesto
telefon 07 332 45 10

LoGing ESTABLISHED 1993
NOVO MESTO - www.loging.si

MTI Pavlič
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 570

Robert's elektronik d.o.o.
Novomeška 79, Straža
tel.: 07 30 84 840

ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbevska ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

STUDIO VIRC
audio-vizualna produkcija

YURENA
33 72 100
šola tujih jezikov
33 72 102
Glavni trg 11, Novo mesto

N3 d.o.o.
Krajčeva 17
Novo mesto

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

KODA KNJIGOVODSTVO
ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, ŠEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
FAX: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
VOĐENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

KNJIGOVEŠTVO
KELBIČ PAVEL S.P.
Delavnica: Pod Trško goro 18, Tel.: 07/3325-718
Doma: Mestne njive 6, Tel.: 07/3325-926
GSM 041/726-644

GALERIJA KRALJ
Prešernov trg 3

APROS www.apros.si
Informacijski sistemi za proizvodnjo

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Tuš market Brusnice
Panda d.o.o.
tel.: 07 30 85 623

Panda d.o.o.
KZ Krka,
Dom, vrt in kmetijstvo
tel.: 07 33 56 360

Visio d.o.o.
Metelkova 7b, Ljubljana

HRANILNICA LON
d.d., Kranj
PE Novo mesto
TEL.: 07 337 10 10

KAB d.o.o.
Projektiranje in urbanizem
Glavni trg 2, 8000 Novo mesto
Telefon: 07/33-72-521, fax: 07/3372 520, kab@kab.si

Real d.o.o. Novo mesto
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto

RELAX
Turistična agencija
PREŠERNOV TRG 9, NOVO MESTO
TEL.: 07 39 33 420

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto

**EKONOMSKE, ORGANIZACIJSKE
IN SVETOVALNE STORITVE**
Jožica Barbo - Hrastar, s.p.
V Brezov Log 3a
Novo mesto
Tel.: 07 33 70 230
Vođenje poslovnih knjig
za pravne osebe, zasebnike...

harlem računalniški inženiring
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel: 07 3382 900
<http://www.harlem.si/>

SALON MASAJE N ZDRAVJA Matjaž BUČAR s.p.
Glavni trg 2
Novo mesto
Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 (0)7 393 20 80
f: +386 (0)7 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

BOBENČEK TRGOVINA Z GLASBILI
WWW.BOBENCEK.COM
Muzejska 4, Novo mesto
Tel.: 07 33 79 960, 041 685 167
Fax: 07 33 79 961, info@bobencek.com

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov

KIK INTERIER
kikinterier@siol.net
www.kik-interier.si
SANITARNE KABINE IN GARDEROBE
MAVČNE STENE IN OBLOGE
SPUŠČENI STROPI
STREŠNA OKNA
NAPUŠČI IN PODSTRESJA
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

TONSON
Šola tujih jezikov
Novo mesto
Tel.: 07 33 77 882, www.tonson.si

OCEAN
Tel.: 07 30 20 400
Fax: 07 30 20 401
Ljubljanska cesta 22
Novo mesto
E-mail: ocean_tours@siol.net
www.ta-ocean.si

ZARJA d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

TRGOVINA VIVA SPECIALIZIRANA
TRGOVINA S PERILOM
(v trgovski hiši Bršljin)
tel.: 07/393-17-96

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

steklarstvo Vidmar
Brod 11,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

KERAMIČARSKA DELA
DACOMM
d.o.o. Novo mesto

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
Straža 13, 8232 Šentrupert
Tel.: 07/34 34 590 Fax: 07/34 34 591
Mobilni: 041 427 652

TURISTIČNA AGENCIJA
NDE **MONDIAL TRAVEL**
Glavni trg 19
Tel.: 07 33 72 740

BELBLED
Trgovina in servis z računalniško opremo
Tel: 07/30-99-400, <http://www.belbled.si>

ISER
Andraž Krajnc s.p.
Jakovčeva 12, Novo mesto
Računalniško inženiring, svetovanje in izobraževanje
www.iser-ak.si
tel: 07-33-74-051

TI-MAX d.o.o. timak@siol.net
MAK trgovina z barvami
Nad mlino 70,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 393 06 30

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
- Vođenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

Prisojna pot 4, Novo mesto
Tel. 041 652 747
parketarstvo.kovacic@siol.net

fermacell
NAPUŠČI IN PODSTRESJA



SKLADIŠČNI IN INDUS

PARK

III 895/2004/2005



200606030, 9/10

COBISS

LOGING
INŽENIRING, PROIZVODNJA, TRGOVINA, d.o.o.

Ždinja vas 17, 8000 NOVO MESTO
tel: 07/ 30 99 300, fax: 07/ 30 99 301
www.loging.si



Mobilna skladišča

ENOSTAVNEJŠI UPRAVNI POSTOPKI PRI PRIDOBIVANJU DOVOLJENJ ZA POSTAVITEV!



Dvoetažni poslovno proizvodni objekti



NAŠE REFERENCE:

SLO A D E GB HR



Proizvodni objekti

VISOKA IZOLATIVNOST
sendvič paneli ali strešne termoblazine



RENAULT

TIMI

d.o.o. Novo mesto

Smolenja vas 10 a, Novo mesto

Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202

- POOBLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT
- AVTOELEKTRIKA
- VULKANIZERSTVO

IZPOSOJA STREŠNIH AVTOKOVČKOV

